

MATIU

Yesu Keliso Googana

1 ¹Geka gilumana naka Yesu Keliso googana ubeihi, Yesu gogana Dawita ma Dawitana a goga i nenei naka Abelaham a guguni uyahinei. ²Abelaham natuna Isako, ma Isako natuna Yakobo, ma Yakobo natunatuna Yuda walewalehina mitehi. ³Yuda natunatuna Pelesi ma Dela, hinahi Tema. Pelesi natuna Esiloni, ma Esiloni natuna Lama, ⁴ma Lama natuna Amidana, ma Amidana natuna Nahasoni, ma Nahasoni natuna Salimoni, ⁵ma Salimoni natuna Bowasa. Bowasana hinana Lehaba, ma Bowasana agona Luti. Luti ma Bowasa natuhi Obedi, ma Obedi natuna Yese. ⁶Yese natuna Dawita, tauna tu wasawasa.

Dawitana Ulaiya hiwapena i lawagi po natuhi Solomona hi guni. ⁷Solomona natuna Lebom, ma Lebom natuna Abiya, ma Abiya natuna Esa. ⁸Esa natuna Yosepata, ma Yosepata natuna Yolam, ma Yolam natuna Usaya. ⁹Usaya natuna Yotam, ma Yotam natuna Ahasa, ma Ahasa natuna Hesekeya. ¹⁰Hesekeya natuna Manase, ma Manase natuna Amoni, ma Amoni natuna Yosaya. ¹¹Yosaya natunatuna Yekonaya walewalehina mitehi, tauhi hai houga uyahina, ma mi Babiloni hi nei po mi Yudeya hi panipanihi po hi niyehi u Babiloni, po hi wihewahewa.

¹²Hougana u Babiloni hi memae po Yekonaya natuna Satiyeli i guni, ma Satiyeli natuna Selubabe, ¹³ma Selubabe natuna Abiuda, ma Abiuda natuna Eliyakim, ma Eliyakim natuna Eso. ¹⁴Eso natuna Sadoka ma Sadoka natuna Ekim, ma Ekim natuna Eliuda. ¹⁵Eliuda natuna Eliyesa ma Eliyesa natuna Matani, ma Matani natuna Yakobo. ¹⁶Yakobo natuna Yosepa tauna agona gowana Maliya, po Maliyana uyahinei Yesu i guni po Yesuna hi wigowaya po hi pa, Besinana lawana.^a

¹⁷Apo Abelaham a houga uyahina ma ta hiyaw i po ina nei Dawita a houga uyahina naka hapa magouhi 14. Ma Dawita a houga uyahina, ma ta hiyaw i po ina nei po hi niniyehi u Babiloni houkana uyahina naka

---

a 1.16 Giliki ponahiyei hi pa 'Keliso', ma Hibulu ponahiyei 'Mesaiya'.

hapa magouhi 14. Ma hai mae Babiloni uyahinei ta hiyawu po ina nei Besinana lawana a houga guni uyahina naka hapa magouhi 14.

Yesu Keliso a houga wawala

¹⁸Geka pitenana Yesu Keliso a houga wawala tahayana. Yesu hinana Maliya, ma guguhinina hewali gowana Yosepa uyahina hi bigeya, ma yohola ega hita meluwaga ma Maliya i koiba. Ma a koibana ma Alugo Woiyawa a wawala Maliya uyahina. ¹⁹Ma agona Yosepa lawa dumadumaluna po ega ipa Maliya i koikoiba ina wiyahonena niyeya a lawa uyahihi, ma i nugohiyahiyawa po ipa ina wihinigigiya gowadeya.

²⁰Yosepa nugonugona i bagibagi po i eno hilage, ma Guyau a tu winoyanoya gehouna luboni uyahinei i paliweleya i pa, ‘Yosepa, Dawita gogana, ega una matomatouta Maliya i koikoiba binei, naka Alugo Woiyawa uyahinei, yaka kidahi ma agom una lawagi. ²¹Apo natuna olotona ina guni yaka una wigowaya Yesu^b, babana tauna apo a lawa hai apapoe uyahihiyei ina wiluyagohanihi.’

²²Ginouli geka hi gelegeleta matababahi ipa Guyau a bahapiko ina lugeleteya tu bahapiko odubona i bahebaheya pite i pa, ²³‘Guguhini totopana apo ina koiba po natuna olotona ina guni yaka gowana hina hiyawu Imanuwela’. Gowana a bui, Yaubada miteta.

²⁴Yosepa ani eno uyahinei i eno towolo po Guyau a tu winoyanoya a baha i wotagoya po Maliya i lawagi. ²⁵Ma Yosepa ega Maliya hinina ita wodadani a sigana i wigunaguna po tewelana i wigowaya po gowana Yesu.

Tu hanahanapu tupo kaluwabugei hi nae Yesu uyahina

2 ¹Yesu a guni u Betelehem Yudeya u tuponana Heloda a houga wiwasawasa uyahina. Naka hougana uyahina tu hanahanapu hi nei tupo kaluwabugei po hi nae u Yelusalem, ²po hi lubayada hi pa, ‘Meka mi Yudeya omi wasawasa wouna hi guni? Amaka to hanapugeya babana hoi tupo kaluwabu a wekiwekilala ubona i geleta po to galeyaya yaka to nei uyahina ipa to wotalagiyeya.’

³Hai baha wasawasa Heloda i noonoli po i nugohelele duma po gasi tanitaniwaga Yelusalem atapuhi hi nugohelele baha geka binei. ⁴Ega yaka Heloda mi Yudeya hai tu witalaguyaba babadahi po lugagayo tanitaniwagahi i baha po hi'mboina gogona ma i lubayadehi i pa, ‘Meka hotana Besinana lawana hi guni?’

⁵Ega yaka hi paliweleya hi pa, ‘U Betelehem naka Yudeya meyageina gehouna, mei tu bahapiko gehouna a baha i bahebaheya i pa,

⁶“Betelehem meyageina apo meyagai baneina po

b 1.21 Yesu a bui Tu wiluyagohana

wasawasana Yudeya dobuna atapuna uyahina apo una gelagonihi, babana uyahimgei mi Isalaela omi wasawasa apo ina geleta.

Tauna u lawa omi tu galena itete.”

⁷Ega yaka tu hanahanapu Heloda i otugena gowadehi po i lubayadehi i pa, ‘Meyanai a ubona i geleta po o galeya?’ ⁸Tu hanahanapu hai wibaabani atapuna Heloda i noonoli po i kokoe, ma i paliwelehi i pa, ‘Ona nae u Betelehem po ona bihena imahiyeya po tewelana ona tuhagaya yaka ona gunawilena memi po ona paliweleu po apo tau a nae po a wotalagiyeya’.

⁹Wasawasa ponana hi nonoli ma hi'mhoe po hi nena ma ubonana lolowa hoi tupu kaluwabu hi gagaleya u matahi i geleta po i gegae yaka hi wotagoya po tewelana anani mae i lidumaluya po uyahina hi geleta. ¹⁰Hougana ubona hi galeya ma hi kaoha labatana. ¹¹Ma hi lui numa u hinena po tewelana hinana Maliya mitehi hi galehi, ma hi polou tewelana uyahina po hi wotalagiyeya. Ma hai ani'mbenena humahi hi hoenihni po tewelana uyahina hi hounihi naka gole ma mayau dimudimumuna talaguyaba binei ma wakatu dimudimumuna. ¹²Ma Yaubada luboniyei i guduhi po i pa, ‘Ega Heloda uyahina ona gunagunawilemi’. Yaka tahaya tapunei hi gunawilena mehi po hi nae hai dobu uyahina.

Yosepa tewela hinana mitehi i lowogehi po hi nae Isipita

¹³Tu hanahanapu hi nena ma uguwana Yosepa i eneno ma Guyau a tu winoyanoya yadei i geleta po eno luboniyei i paliweleya i pa, ‘Yosepa, una towolo po tewela hinana mitehi una lowogehi po ona nae u Isipita po noka hotanana ona memae a sigana a paliwelemi yaka apo ona gunawilemi. Omi lowo matababana Heloda tewela e bibiheya ipa ina lihilageni.’

¹⁴Ega yaka uguwana uyahina Yosepa i eno towolo po tewela hinana mitehi hi'mhoe po ipa hina nae u Isipita. ¹⁵U Isipita hi memae a sigana Heloda i hilage ma apoma hi gunawilena mehi. Hai mae u Isipita ipa Guyau a baha ina lugeleteya tu bahapiko odubona i bahebaheya pite i pa, ‘Isipitagei natuwe a otugena meya.’

¹⁶Ma Heloda tu hanahanapu i ototonihni po i otona awehi ma ega hita gunawilehi. Yaka i luyogigai po tu wigawiya i himilihi po hi nae Betelehem anani taniwagana atapuna uyahina po logaloga ololotohi hai bolima luwaga ma i hopuhopu hi laihilagenihi. Babana tu hanahanapu hai baha Heloda i nugonugotuhuya po ipa houga awai uyahina tewelana hi guni. ¹⁷Uyahinei tu bahapiko Yelemaya a bahapiko i limoineya i pa,

¹⁸‘Lama u dobuna tou bahabaha a nonoli wiyuwa ma diligwegwe i tou bahebahehi.

Lahela a guguni ubeihi i tou

ega emoemotana po lawa hina woidedeli
babana logaloga hi hilage.’

Yesu i gunawileya u Nasaleta

¹⁹Isipita hi memae ma Heloda i hilage, ma Guyau a tu winoyanoya i himili Yosepa uyahina po i paliweleya eno luboni uyahinei ²⁰i pa, ‘Yosepa, una towolo po tewela hinana mitehi una weluwinihi po ona gunawilena memi Isalaela, babana tewelana tu wigawiyena amaka i hilage’.

²¹Ega yaka Yosepa i towolo po tewela hinana mitehi i weluwinihi po hi gunawilena mehi Isalaela u tupona. ²²Hougana hi gunagunawilena mehi ma lawa tuwega hi paliwelehi hi pa, ‘Heloda amaka i hilage, ma natuna Akeliyo iyawena i peli po e tanitaniwaga mi Yudeya uyahita’. Yaka Yosepa ega ita luhogaleyapa ina nae Yudeya babana i matouta, ega yaka luboniyei nugotuhu i weleya po ipa ina nae Galili u tupona. ²³Ega yaka Nasaleta u dobuna hi mae. Hai mae Nasaleta ipa Guyau a bahapiko ina lugeleteya tu bahapiko odubona i bahebaheya pite i pa, ‘Tauna hi wigowaya po hi pa, lawa Nasaletagei’.

Yoni tu wibapatiso a guguya

3 ¹Naka hougana uyahina Yoni tu wibapatiso i geleta Yudeya u balabalana po i lauguguya ²i pa, ‘Ona nugobui, babana kikina ma Yaubada a taniwaga uyahita ina geleta po ina taniwageta’. ³Geka bahana naka tu bahapiko odubona gowana Isaiya Yoni binei i ibaabani i pa,

‘Lawa gehouna hoi balabala yabayababa e iototu i pa,

“Guyau a tahaya ona wononogogeya.

A tahaya ona lidumaluhu”.’

⁴Yoni a mae ega ita dewadewa babana a kaleko kamela apalana, ma a dagilolo gamogamo opina ma a yam madimadi ma tuwoya i ananihi.

⁵Yoni hoi balabala i lauguguya ma Yelusalem tu miyehi po Yudeya meyageihi gehouhi po gasi Yodani u liyaliyana tu mae hi liya nae Yoni uyahina, ⁶po hai apapoe hi bahena geletehi ma Yoni i bapatisohi goila Yodani uyahina.

⁷Mei gasi Palisi lawahi po gasi Sadusi hai bolu gehouhi hi nae Yoni uyahina po ipa ina bapatisohi. Ma Yoni i galehi yaka i baha nae uyahihi i pa, ‘Taumi ani galenami mei mota, uyahinei Yaubada a luuyogigai iyetana ipa ona lowo haleya. ⁸Tamogi ega emoemotami babana omi nugobui anona ega ota wogeleleya. ⁹Ma ega tunawami ona pa, “Gogiyai Abelaham”, naka ginouli yabayababa babana a paliwelemi Yaubada emoemotana po geka gaimahi ina dewahi po Abelaham googana. ¹⁰Geka hougana Yaubada ilama i wononogogeya ipa mayau u dedena ina taleya. Uyahinei ma mayau atapuna ega ita ugugo apo ina tala halehi po mayau alalatana uyahina in'ompugehi.

¹¹‘Apo ona nugobui yaka tau goilei a ibapatisomi. Ma lawa gehouna muliugei e nenei tauna i gelagoniu, ma tau ega u dewadewa awai po ipa apo a aehumahuma an’awali. Tau tu nugobui goilei a bapatisomi. Tauna muliugei e nenei apo Alugo Woiyawei po wipoya mei mayau alalatanei ina bapatisomi. ¹²Anani luhapu hipana u nimana po aniani mei pegapega ina tuweluhi po a hanali u hinena ina tuupumi. Ma nudanudahi apo mayau alalata tuwetuweneina uyahina in’apuhi.’

Yoni Yesu i bapatisoya

¹³Houga noka uyahina Yesu Galili tuponana i nehaleya po i nae Yoni uyahina, po ipa ina bapatisoya Yodani u goilana. ¹⁴Yoni a wileta ipa Yesu ina paliguduya ega yaka i pa, ‘Tam emoemota dumam po una bapatisou ma iyowai po u nei uyahiu po ipa tau a bapatisom?’

¹⁵Ma Yesu a baha i wimiheya i pa, ‘Eega, geka hougana tam i linanam una wibapatisou, po Yaubada a dewadumaluna ta wotagoya’. Ega yaka Yoni i palihalena meya po Yesu i wibapatisoya.

¹⁶Ma Yesu goila uyahinei i togotogo geleta ma yada i gunahoeya ma Yesu Yaubada Alugona i gagaleya mei bunebune ma i hopu mai po uyahina i yato. ¹⁷Ma pona yadei i hopu mai i pa, ‘Natuwe geka a luhogaleya, tauna binei a kaoha’.

Tomodulele Yesu i ludadani

4 ¹Alugo Woiyawa Yesu i weluwaya po i niyeni hoi balabala yabayababa, ipa Tomodulele a ludadana ina wialoni. ²Iyeta ma uguwa magouhi 40 ega aniani ita waya po u mulina am i hilage. ³Ma tu ludadana i geleta po i baha i pa, ‘Yesu, inapa tam Yaubada Natuna yaka geka gaimahi una baha po hina liyanianihi’.

⁴Yesu a bahana i wimiheya i pa, ‘Yaubada a Buka u hinena giluma e memae i pa, “Lawa apega yaniyani tunawana uyahinei hina luyagohana. Ma baha Yaubada gamonei he nenei tauna lawa hai ani luyagohana.”’

⁵Ega yaka Tomodulele Yesu i niyeya Yelusalem, po numa dalabu baneina u moyana i houni ⁶ma i baha i pa, ‘Inapa tam Yaubada Natuna yaka una lupa hopu, matababana Yaubada a Buka u hinena i baheya i pa, “Yaubada a tu winoyanoya mi yadena apo ina baha po hina galena itetem, ma apo nimahiyei hina wohepam po apega hoi gaima aem una toneya.”’

⁷Yesu a bahana i wimiheya i pa, ‘Yaubada a Buka i bahena meya i pa, “Guyau om Yaubada ega una laudadani”’.

⁸Houga gehouna Tomodulele Yesu iludadana meya po i giyeya oya baneina u tepana ma hipuli tupo wohepali ani taniwagahi po gapolahi Yesu i wiatiyeya. ⁹Ma i baha nae i pa, ‘Inapa una polou uyahiu po una wotalagiyeu, yaka ani taniwaga atapuna geka apo a welem’.

¹⁰Ega yaka Yesu i paliweleya i pa, ‘Tomodulele, una nehaleu. Yaubada a Buka u hinena i baheya i pa, ‘Guyau om Yaubada tam una wotalagae uyahina po tunawana una pupouleya’.

¹¹Ega yaka Tomodulele Yesu i nehaleya ma tu winoyanoya mi yadena hi nei po hi haguya.

Yesu a bagibagi i wiwawali

¹²Hougana Yesu tuwega i nonoli ipa Yoni amaka hi numa panipani po hoi numa panipani hi houni, yaka i gunawilena meya po i nae Nasaleta Galili u tuponana. ¹³Ma Nasaleta i nehaleya po i nae Kapaneum boga u liyaliyana po noka hotanana i memae, naka dobuna Sebuloni ma Napatali hai hipuli. ¹⁴I nena ipa Guyau a bahapiko ina lugeleteya tu bahapiko Isaiya i bahebaheya pite i pa,

¹⁵ ‘Sebuloni ma Napatali hai dobu boga u liyaliyana
ma Yodani goilana u tuponei tauhi ega mi Yudeya hai dobu gowana
Galili.

¹⁶ Noka dobuna uyahina lawa hoi uguwa hi memae
ma yayata baneina,
uyahihi amaka i geleta po hi galeyama tauhi hilage meyageina hi
meliyaliyani po hi memae
ma yayata uyahihi i lugeleteya.’

¹⁷Naka hougana Yesu a bagibagi i wiwawali po i guguya lawa uyahihi ma i ibaabani i pa, ‘Ona nugobui, babana kikina ma Yaubada a taniwaga uyahimi ina geleta po ina taniwageimi’.

Tu ebaebaga wohepali Yesu i otugehi

¹⁸Iyeta gehouna Yesu Galili bogana liyaliyanei i nena po tu ebaebaga luwaga i tuhagahi, tauhi hi ebebaga u boga. Gehouna gowana Simona tauna hi wigowaya po hi pa, Pita ma walehina gowana Andulu. ¹⁹Ega yaka i otugehi i pa, ‘Ona wimulitagou po lawa ebagahi a wiatatiyemi’.

²⁰Naka hougana hai hagida hi nehalehi ma Yesu hi wotagoya.

²¹Ma i tutunae po Sebedi natunatuna luwaga Yamesa ma a tewela Yoni i galehi tauhi hai hagida hi woononogogehi amahi mitehi hai wam uyahina. Ega yaka Yamesa walehina mitehi Yesu i otugehi. ²²Ma hi wotowolo yagiyagina po amahi hoi wam ma hi nehaleya po Yesu hi wotagoya.

Yesu lawa boluhi i haguhi

²³Yesu Galili meyageina atapuna i wiwileya ma i guguya hai numa tapalolo uyahihi, ma tuwega dewadewana i atatiyeneya Yaubada a witaniwaga lawa uyahihi binei i paliweleneya ma lawa tootogohi i lauyawahihi totogo tapuna po tapuna uyahihiyei. ²⁴Yesu noyana hi nohaya Siliya meyageina atapuna

uyahihi, ega yaka tu tootogo gehouhi hi nei uyahina. Tauhi hai totogo hi lata дума po gasi hi witai дума, ma gehouhi gasi alugo apapoehi hi luinihi ma gehouhi wobadebadehi, ma gehouhi gasi waigwameyameyahi atapuhihi Yesu i widewadewahi. ²⁵Yesu a wipoya hi gagaleya po bolu baneina hi wotagoya, mi Galiliyena po mi Dekapoliyena po mi Yelusalem po mi Yudeya po gasi Yodani goilana tuponana tu miyena tauhi gasi hi wotagoya.

Yesu tu wotagona hoi oya i wiatatiyehi

5 ¹Yesu bolu baneina i galehi ma i gae hoi oya po i tugula ma a hewahewali hi gae uyahina. ²Ma Yesu i wiwawala po uyahihi i wiatatiyana i ibaabani i pa,

³“Taumi iyawoi nawa nugonugomi o idayadayabugena mehi a kawaidewedewemi,

babana yada taniwagana galimiyei.

⁴Tu nugodubu lawami ona kaoha babana Yaubada apo ina likaoha dumami.

⁵Taumi iyawoi o palihalena memi ona kaoha, babana Yaubada hipuli a taniwaga atapuna apo ina welemi.

⁶Taumi iyawoi dewadumalu binei ma o weluweluomhilage po o weluweluuyopopo haleyana a kawaidewedewemi babana apo on'omhiyougo.

⁷Tu lunugotootogo lawami ona kaoha, babana Yaubada apo ina lunugotootogogemi.

⁸Tu nugoyeuyeu lawami ona kaoha, babana Yaubada apo ona galeya.

⁹Tu wihaahalana lawami ona kaoha, babana Yaubada apo ina kawainatunemi.

¹⁰Taumi iyawoi apo dewadumalu binei ma lawa hina igawiyemi yaka ona kaoha, babana Yada taniwagana apo ina wigalimiyei.

¹¹“Taumi iyawoi apo biugei ma lawa hina palipaliwiyalutugemi po hina igawiyemi po hina kawakawaikoyakoyamemi yaka ona kaoha labatana.

¹²Ona kaoha po ona gwaugwauyala, babana hoi yada mihami apo ina lata дума. Geka pite apo lawa hina dewadewami mei lawa odubohi tu bahapiko hi laipilipilihi.

Niha ma yayata bahahi

¹³“Taumi mei niha tu mehikuti ubeihi. Niha ginouli dewadewana ma dagihana ina kokoe ega emoemotana po ina dagiha meme yaka apo ta wihinigigiyeya po ta haleya.

¹⁴“Taumi mei yayata tu mehikuti ubeihi, taumi mei meyagai oya u tepana po uguwei omi yayata lawa atapuhi hina gagalehi. ¹⁵Ega iyai

lampa ita apuya ma gaebagei ita lautataya, tamogi anani tugula uyahina e houni po numa hinena atapuna e yaayahi. ¹⁶Taumi tu mehipuli hai yayata yaka ipa omi yayata ona houna geletehi lawa magomagouhi u matahi po omi bagibagi dewadewahi lawa hina gagalehi, po Amami hoi yada lawa hina wotalagiyeya.

Lugagayo bahana

¹⁷Ega ona inugonugotuhu powa po ona pa, a nenei po apo Mose a lugagayo po tu bahapiko hai wiatatiyana a wihalehi. Ega naka pitenana, tau a nenei ipa lugagayo anohi a wogeletena imahiyeya. ¹⁸A baha duma uyahimi, apo hipuli ma yada hina yababa ma lugagayo baneina ma u tipolina po habulu wahagana apega hina kokoe ma anohi hina geleta. ¹⁹Apo tam iyai lugagayo habulu hotana una tulagoni po lawa una wiatatiyena powahi, yaka Yaubada anani taniwaga uyahina apo gowam ina hopu duma, ma inapa taniwaga una wiponawogogeya po una iatatiyaneya yaka apo gowam ina lata duma Yaubada anani taniwaga u hinena. ²⁰Palisi po lugagayo tanitaniwagahi lawa u matahi hi dumalu tamogi a paliwelemi apega Yaubada anani taniwaga uyahina hina lui babana hai dewa ega hita dewadewa. Inapa taumi ona luhogaley a Yaubada anani taniwaga uyahina ona lui yaka taumi omi dewa tauhi hai dewa ona dewadewa lagonihi.

Uyogigai Wiatatiyanana

²¹'Amaka ta hanapugeya lugagayo Yaubada googata i welehi ma i baheya ipa, "Ega ona yamunugo; apo iyai ina yamunugo yaka libahibahi apo ina wialoni". ²²Geka tau a palipaliwelemi apo tam iyai tulam uyahina uyom ina wogigai yaka apo tam libahibahi una wialoni. Ma tulam una hapohaponi yaka taniwaga witewiteina apo una tuhagaya tanitaniwaga uyahiyei. Apo tulam una kawakawaibuubuweni yaka mayau ebebalana una wialoni.

²³'Tam iyai om luhogala ipa om ani'mbenena una niyeya po Yaubada una weleya, ma u nugonugom ina lugeleteya ipa tulam gehouna a nugodubuna e memae om dewa binei, ²⁴yaka dumadumaluna ipa om ani'mbenena una houni ani witalaguyaba u liyaliyana ma una gunawilena mem po tulam uyahina una lidumalu tahaya, ma apoma una gunawilena mem po om ani'mbenena una houni Yaubada u matana.

²⁵'Apo lawa gehouna ina wigoum po ona nae luhetala binei, yaka naka ipa dumalu ona waya po apapoe ona lidumaluya. Ma inapa ega yaka tu wigoum lawana apo ina niyem tu luhetala u nimana po ina houna luyem hoi numa panipani. ²⁶A baha duma uyahimi, noka hosi apo una memae a sigana om yaga atapuna una laidumaluya ina hopu po toea emosi uyahina una wikokowi.

Luhogala gowagowada

²⁷Amaka ta hanapugeya lugagayo Yaubada googata i welehi, i baheya i pa, “Ega ona matamatamaga”. ²⁸Ma geka tau a palipaliwelemi, apo lawa awai wawine gehouna uyahina ina luhogala gowagowada, yaka naka lawana amaka u nugonugona apapoe i geleta. ²⁹Ma apo mata hinebawam ina laipeunim yaka una wahi haleya, po ega hinim atapuna mayau ebebalana ina ialoni ma tamogi wiyuwa baneina gutam emosi hota binei apo una wialoni. ³⁰Mei gasi awala hinebawam apo ina laipeunim yaka una boli haleya po ega hinim atapuna mayau ebebalana ina ialoni ma tamogi wiyuwa baneina gutam emosi hota binei apo una wialoni.

Wihulu binei

³¹Lugagayo gehouna Mose i gilugilumi i pa, “Apo lawa awai a luhogala ipa agona ina haleya yaka, a wihulu wekiwekilana giluma gehouna ina gilumi po ina weleya ma apoma agona ina haleya”. ³²Ma tau a paliwelemi, apo oloto gehouna agona ega ina wihola ma ina haleya, ma apoma wawinena ina nae po oloto tapuna ina lawagi naka e matamatamaga, uyahinei olotona i ihulu tauna a gou babana agona i lipeuya po i tawine damana. Mei gasi oloto gehouna apo ina nae po wawinena ina lawagi yaka naka e matamatamaga.

Wigwala koyakoyama binei

³³Lugagayo odubona amaka o hanapugeya hi baheya hi pa, “Apo una igwala yaka om bahana ega nugom ina guluguluwi ma awai Guyau uyahina u palipaliwitumaganeya una dewaya po ina lugeleteya”. ³⁴Ma tau a paliwelemi ega ona igwala gae yada binei, matababana Yaubada anani mae. ³⁵Ma a paliwelena memi ega hipuli binei ona igwala matababana Yaubada aena ani hounana. Ma ega Yelusalem ona igwaleya, matababana Wasawasa baneina tauna Yaubada a dobu. ³⁶Ega ununum una igwaleya babana geegeka, ega emoemotam una baha po apalam emosi ina wakeke bo una baha po ina wididibaleya, bo? ³⁷Ona ibaabani po ona bahabaha dumalu yaka ona pa, “Ee”, ma apo nugonugomi ona bowi yaka ona pa, “Eega”. Apo omi baha ona lauwitani yaka naka tu apapoe a nugotuhugei e nenei.

Tu wiapapoenim ega uyahina una laubigo

³⁸Lugagayo odubona uyahina amaka o hanapugeya hi baheya hi pa, “Mata emosi bigona mata emosi, ma niwo emosi bigona niwo emosi”. ³⁹Ma tau u lugagayo a paliwelemi ega ona laubigo, apo lawa awai nawatata hinebawam ina launi yaka nawatata kehakeham una weleya po ina launi. ⁴⁰Inapa iyai om gupouma luiluina ina waya yaka om luilui

hota una palihaleya uyahina. ⁴¹Apo lawa awai ina wihinihinim po a gapola una awala po una nae meyagai tahatahayana uyahina yaka gasi meyagai wiluwagana uyahina una niyeya po una houni. ⁴²Iyawoi uyahim he laupali hai luhogala atapuna una welewelehi po iyai om gapola ina lupaliyeya po ina wibagibagi yaka ega una nugonugoneya.

Omi gawiya ona luhogalehi

⁴³‘Googata hai baha amaka o hanapugeya hi bahebaheya hi pa, “Omi lawa ona luhogalehi ma omi gawiya ona wihinigigiyehi”. ⁴⁴Ma tau u lugagayo a paliwelemi omi gawiya ipa ona luhogalehi, ma tu lipilipilimi ubeihi ona laupali Yaubada uyahina. ⁴⁵Po geke dewana uyahinei Yaubada Amata hoi yada ina kawainatunemi, matababana tauna e lauhogaleta po tauna uyahinei kabudala e laalana hopu mai tu apapoe po tu dewadewa uyahihi, po gasi gadiwewe i palihaleya tu dumalu lawahi po ega hita dumadumalu uyahihi. ⁴⁶Inapa tu luhogalem lawahi tunawahi una lauhogalehi yaka naka apo a dewadewa awai tam uyahim? Matababana takisi tu tama gasi tu luhogalehi he lauhogalehi. ⁴⁷Apo gasi omi lawa dumahi tunawahi ona maamalihi ma lawa gehouhi eega, omi dewana mei tu meuputa hai dewa po ega ita dewadewa babana tupo magomagouhi geke dewana he meme tagoya. ⁴⁸Hoi hipuli omi dewa hina dewadewa imahi po mei Amami hoi yada a dewa.’

Ombenena wiatatiyanana

6 ¹Yesu i baha meme i pa, ‘Hougana omi dewa dewadewahi ona dewahi ega ipa lawa u matahi po hina hunemi. Inapa omi dewa naka pitenana yaka Amami hoi yada apega uyahinei maiha dewadewana ona tuhagaya.

²Hougana tu dayadayabu ipa uyahihi on'ombenena ega himogo ona huwehuwena tahaeya, po mei tauhi tu wikoyakoyama hoi numa tapalolo po hoi meyagai hai ombenena u mulina ma himogo he huweni po ipa lawa hina hunehi. A baha dumalu uyahimi hai kawaidewadewa houga geke he tutuhagaya naka hai meiha. ³Ma taumi omi houga ombenena hougana ipa on'ombenena gowagowada, po awala hinebawami a ombenena awala kehakehami ega ina hanahanapugeya ⁴po lawa ega hina gagalemi tamogi Amami omi ani'mbenena gowagowadahi ina galehi po uyahihiyei omi meiha ina welemi.

Lupali wiatatiyanana

⁵‘Omi lupali ona galena imahiyehi apo ona laupali Yaubada uyahina ega mei tu wikoyakoyama hai lupaligei ona laupali, matababana gegeka, tauhi hai winugonugotuhu ipa hoi numa tapalolo po hoi ani libolu lawa boluhi u matahi hina towolo ma hina laupali. A baha duma

uyahimi tauhi lawa hai kawaidewadewa houga geka he tutuhagahi naka hai meiha. ⁶Ma taumi omi houga lupali uyahina ona lui omi numa u hinehi po omi babanoya ona guduhi ma Amami uyahina ona laupali gowagowada. Omi lupali gowagowadahi Yaubada ina galehi po uyahinei omi meiha ina welemi. ⁷Ma omi houga lupali uyahihi ega mei tu wipalilougo hai pali. Tauhi hai winugonugotuhu ipa apo baha yawa uyahinei ginouli hina tuhagaya. ⁸Hai dewa taumi ega ona wootagoya, babana taumi Amami e memae po tauna omi nugohine atapuhi i hanapugehi ma apoma muliyei o laupali. ⁹Geka pitenana ona laupali ona pa,

Amiyai, tam hoi yada e memae.

Gowam to wiyateyateya.

Om ani taniwaga una wogeleteya.

¹⁰ Om nugotuhu to dewaya hoi hipuli mei yada tu miyena he dewedeweya pite.

¹¹ I yam iyeta geka binei una weliyai.

¹² I apapoe una paligigilihi po mei iyawoi tu wiapapoeniyai to paligigilihi.

¹³ Ma ega una palihaliyai po ludadana banehi tona ialonihi.

Ma apapoe uyahinei tam una haloiyai,

[babana tam om ani taniwaga po om manini po om wasawasa amalai po houga tuwetuwenai. Moina.]

¹⁴Apo taumi lawa hai apapoe ona paligigilihi yaka Amami hoi yada apo omi apapoe ina paligigilihi. ¹⁵Ma inapa lawa hai apapoe uyahimi ega ona paligigilihi, yaka Amami hoi yada omi apapoe apega ina paligigilihi.

Wiyohi binei

¹⁶Hougana tapalolo binei ma ona iyohi, yaka ega tepami hina woapapoe po mei tu nugodubu. Naka tu wikoyakoyama hai dewa dumana babana galenahi hi wiapapoenihi po ipa hai wiyohi lawa hina hanapugehi po hina kawaidewedewehi naka hai meiha amaka he tutuhagahi. ¹⁷Ma taumi inapa tapalolo binei ona iyohi yaka ona itepaoga ma apalami ona ineulihi po galenami hina dewadewa lawa uyahihi ¹⁸po omi wiyohi lawa ega hina hanahanapugehi, ma u nugonugomi awai e memae Amami tauna tunawana ina hanapugeya po apo om maiha ina welemi.

Tu waigapola hoi yada

¹⁹Omi gapola ega hoi hipuli ona upupuma, matababana motamota po buda gapola he iapapoenihi ma tu danene apo hina lui po omi numa u hinehi omi gapola hina danenehi. ²⁰Ma a dumalu ipa omi gapola hoi yada ona biheya, matababana hoi yada ega motamota po buda hita

memae. Uyahinei omi gapola apega hina wiapapoenihi po ega tu danene hita memae. ²¹Ma meka hosi omi gapola he memeyana naka hosi apo nugonugomi hina mae.

²²Matam tauna hinim anani liyayata. Hougana matam a dewadewahi hinim atapuna apo yayata ina hogoya. ²³Ma matam hai apapoe hougana hinim atapuna apo hoi uguwa. Inapa yayata uyahim ina wigahugahu yaka naka uguwa ina mewiiwilena dumam.

²⁴Ega emoemotana tu bagibagi emosi babada luwaga ina poulehi. Matababana emosi apo ina wihinigigiyeya ma gehounana ina luhogaleya. Ma apo emosi ina latuya ma gehounana ina galena iapapoeya. Apega Yaubada ma gapola una poulena luwagehi.

Yaubada ta witumaganeya

²⁵Uyahinei a paliwelemi, ega ona genogeno omi mae hoi hipuli binei. Awai apo on'anani bo awai on'umumaya bo hinimi awai in'ototeni ega ona genogenogeya. Matababana omi luyagohana hi geduma ma apoma aniani, ma hinimi hi geduma ma apoma kaleko. ²⁶Heki, kiu ona galehi, tauhi ega hita laupehi po ega hita yaba po hoi hanali hita huhouna. Ma tamogi Amami hoi yada e ianianihi. Ma taumi o geduma ma apoma kiu. ²⁷U hayami iyai emoemotana a nugotuhugei apo a luyagohana ita lidaoya? Ega emoemotami.

²⁸Matababana awai po kaleko binei o inugonugotuhu duma? Heki, hipuli wihiyahi iyowai he lahalahahi ona galehi. Tauhi ega hita wobagibagi bo hita diidina. ²⁹Tamogi a paliwelemi, Solomona a gapola atapuhi u hinehi a kaleko ega hai haki mei geka wihiyahi. ³⁰Hiyamoni amalai e lauyagohana ma mali'inatom po amaka e nae. Hoi mayau he'mapugeya po e alalahi. Tamogi Yaubada tauna hiyamonihhi galenahi e idewadewahi, yaka Yaubada omi kaleko dewadewahi apo ina wiwoteni? Omi witumagana hi habulu hota! ³¹Uyahinei ega ona inugonugotuhu powa po ona pa, "Meka ata yam, ma meka ata goila, ma meka ata kaleko?" ³²Matababana geka hipulina uyahina tu meuputa geka ginoulihi he bibihehi. Ma Amami hoi yada i hanapugeya naka geka ginoulihi o lauhogalehi. ³³Tamogi tauna anani taniwaga po a dewa dumadumaluhi ona bibihena tahaehi yaka geka ginoulihi apo hina wigalimiyei. ³⁴Iyeta emosi po emosi a winugonugotuhu he memae amalai binei ma hoimalatom binei. Yaka amalai ega ona inugonugogotuhu hoi malatom binei.

Lawa ega ta laibahibahihi

7 ¹Ega lawa gehouhi ona laibahibahihi meka po apo Yaubada ina libahibahihi. ²Lawa hai apapoe ega ona inimayooyogehi babana omi winimayooyogana Yaubada apo ina wotagoya po ina winimayooyogemi.

³Awai binei walehim u matana dubudubu e gagaleya ma tam u matam mayau tipolina ega uta genogeya? ⁴Apo iyowai walehimna uyahina una baha nae una pa, “Una nei po u matam dubudubu a wihaleya”, inapa tam u matam mayau tipolina ega una galeya? ⁵Tam tu wikoyakoyama. U matam mayau tipolina una wihalena tahaeya po una galena imahi ma apoma walehim u matana dubudubu una wihaleya.

⁶Yaubada a gapola ega ona hahalena yabayababaya kedewa u matahi, apo ona liyahiyahihi ma hina luhagawilehi po hina kimami. Mei gasi omi kahi matana ega polo ona weleweleya apo ina tuibaabaya.

Lupali wiatatiyanana

⁷Ona lupali yaka apo Yaubada ina welemi. Ona bibeiha yaka apo ona tuhagaya. Ma ona laitutou yaka Yaubada apo taumi bimiyei gudu ina hoeya. ⁸Matababana tu lupali atapuhi hai luhogala Yaubada e welewelehi. Ma tu beiha hai luhogala he tutuhagahi po tu litutou ubeihi Yaubada gudu e hoehoeya.

⁹Itapa geka u hayamina tam oltom po natum oltona ita kawayaniyani, apo gaima uta weleya? ¹⁰Bo ita kawaiyana, apo mota uta weleya? ¹¹Taumi tu apapoe ma o hanapugeya po natunatumi ginouli dewadewana o yambenehi, yaka Amata hoi yada tu lupali ginouli dewadewana e welewelemi. ¹²Ma awai u luhogaleya ipa lawa uyahim hina dewadewaya naka dewana emosina uyahihi una dewadewaya, naka pitenana Mose po tu bahapiko hai wiatatiyana anona.

Mateta dinadinana

¹³Ona wileta po mateta dinadinana uyahinei ona luilui ma ega mateta yawayawatana uyahinei ona luilui, naka tahaya teyateyana po lawa magomagouhi nugohi i waya ma uyahinei he nena anani kokoe uyahina wiyuwa e memae. ¹⁴Ma tahaya dinadinana i witai ma matetana i dinadina, po lawa ega hita maga ma uyahinei he nena anani kokoe uyahina yautu tuwetuwenai.

Tu wiatatiyana koyakoyama hai dewa

¹⁵Tu wiatatiyana koyakoyama ona galena imahiyehi. Babana apo gehouhi hina nehi uyahimi po gagalenahi mei sipi malamalagamahi ma tamogi u nugonugohi mei kedewa woyahiyahihi. ¹⁶Lawa hai ugo uyahihiyei apo ta galena tuhagahi. Apega gologolowa gowana wine ugonona donadona u tuyana una lohi po apega sitaniya u toyana kiyaha ugonona una lohi. ¹⁷Mayau dewadewana ugonona dewadewana, mayau kakai ugonona apapoena. ¹⁸Mayau dewadewana apega ugonona kakai ina houni ma mayau kakai apega ugo dewadewana ina houni. ¹⁹Inapa mayau ega hina ugogo imahi yaka apo Yaubada ina tala halehi po ina apuhi. ²⁰Yaka

apo lawa dewadewahi po apapoehi ona galena tuhagahi hai bagibagi uyahihiei.

²¹Lawa hi maga duma uyahihi he kawakawaiguyau, ma tamogi atapuhi apega hina lui Amau anani taniwaga uyahina, ma iyawoi tauhi Amau hoi yada a nugotuhu tu wiponawogogena tauhi tunawahi. ²²Iyeta he nenei uyahihi lawa magomaoguhi apo hina baha hina pa, “Guyau, Guyau, i bagibagi gowamgei to dewahi: to baha piko po alugo apapoehi to iyagahi po manini magomagouhi to dewadewahi”. ²³Ma apo a baha nae uyahihi ana pa, “Lolowa ega ata hanapugemi taumi tu bagibagi apapoehi ona nehaleu”.

Tu lunuma luwaga

²⁴U wibaabani geka apo taumi iyawoi ona nonola imahiyeya po ona wiponawogogeya yaka apo taumi mei tu lunuma hanahanapuna po hoi gaima a numa amaka i wogoya. ²⁵Ma houga apapoena ina nei apo gadiwewe ina atuna po goila ina hopu ma togowa baneina ina togo mai numana uyahina ma apega ina guli, matababana gaima u tepana i witowoli po i kadilili. ²⁶Apo taumi iyawoi u wibaabani geka ega ona nonola imahiyeya po ega ona wiponawogogeya, yaka apo taumi mei tu lunuma buubuwana a numa hoi bubu i wogowogoya pite. ²⁷Ma hougana gadiwawewe baneina ina atuna po goila hina hopu ma togowa baneina ina togo mai numana uyahina, yaka apo ina dubali po ina lugolugoluhi.’

²⁸Yesu a wibaabani i wikokowi ma lawa magomagouhi hi nugogohola duma a wiatatiyana binei, ²⁹babana a baha hi wipoya ipa lawa hina wotagoya, ma ega mei lugagayo tanitaniwagahi hai wiatatiyana.

Yesu lepelu lawana i widewadewayu

8 ¹Yesu oyagei i hopu mai po bolu baneina hi wotagoya. ²Ma lawa lepelepelona i nei Yesu uyahina po anai wiyateyatena i polou ma i baha i pa, ‘Guyau, inapa nugonugom yaka una luyawahiu.’

³Yesu nimana i lodomi po lawana i wodadani ma i pa, ‘Apo a luyawahim. Amaka ma una dewadewa.’ Mala emosi ma a lepelu i kokoe. ⁴Yesu i baha nae lawana uyahina i pa, ‘Ega lawa gehouna una palipaliweleya, ma una nae tu witalaguyaba uyahihi po una bahena mem una pa, “Amaka a dewadewa” ma om ani'mbenena una houni mei Mose a lugagayo bukana uyahina i gilugilumi pite, po hina hanapugem tam amaka u luyagohana.’

Gawiya taniwagana a witumagana

⁵Yesu i nei meyagai gehouna gowana Kapaneum ma Loma lawana tauna tu wigawiya tu galena itetehi i nei po i lubayadeya ⁶i pa, ‘Guyau, u hewali gehouna a totogo i lata po i wiyuwa duma po hoi numa eneno ma ega emoemotana po ina widagudagu’.

⁷Yesu i baha nae uyahina i pa, 'Apo a nehi po a widewadewayā'.

⁸Tu galena itetena i baha nae Yesu uyahina i pa, 'Guyau, ega u dewadewa awai ipa a winim po una lui mai u numa u hinena tamogi baha yawa una baheya ma apo u hewali ina luyagohana. ⁹Ma tau gasi witaniwaga gehouna a tu bagibagi po tu wigawiya u nimau hi hounihi po a gagalena itetehi. Ma apo tu wigawiya emosi uyahina ana pa, "Una nae", ma e nae. Ma apo gehouna uyahina ana pa, "Una nei", ma e nei. Ma gasi apo u tu bagibagi uyahina ana pa, "Geka una dewaya", ma e dewaya.'

¹⁰Hougana geka bahahi Yesu i noonolihi po i goholi ma hi imulitagoya uyahihi i baha nae i pa, 'A baha duma uyahimi, yohola mi Isalaela u hinemi ega lawa awai a witumagana ata galeya po mei geka lawana. ¹¹A paliwelemi, kabudala anani geleta po anani yoli lawa magomagouhi hina nei po hina tugula gogona hoi ani am Yaubada anani taniwaga uyahina, Abelaham ma Isako po Yakobo mitehi. ¹²Ma taumi Isalaela googana gehoumi anani taniwaga u hinena o memae apo ina wihulu hopunemi hoi tupo uguwa po tou ma omhanakidiyana ona tuhagaya.'

¹³Yesu tu wigawiya hai taniwaga uyahina i baha nae i pa, 'Una nae om hewali apo ina luyagohana om witumagana binei'. Houga naka uyahina tu tootogona a kadidili i tuhaga meya.

Yesu lawa magomagouhi i widewadewahi

¹⁴Yesu i nae Pita a numa uyahina po pohiyana i hinigugupouma i galeya hoi ani eno i eneno ¹⁵yaka Yesu nimana i lodomi po wawinena i wogoya po a gupouma i kokoe, ma i towolo po i poulehi.

¹⁶Aipompom ma tu tootogo lawa hi neihinimai Yesu uyahina, tauhi alugo apapoehi i luilunihi ma Yesu i galehi yaka i paliyehi po hi lowo ma gasi tootogohi i widewadewahi. ¹⁷Geka dewahi hi gelegeleta naka tu bahapiko Isaiya a baha i limoineya. Geka pitenana a wibaabani i pa, 'Tauna ata wigwameyameya ma ata tootogo witeihi ina awalihi.'

Yesu lawa ipa hina wotagoya

¹⁸Naka hougana uyahina Yesu bolu banei dumana hi mewiwileya ma i galehi, yaka a hewahewali i baha nae uyahihi po ipa wam uyahina hina gelu po hina woe damana u tupona. ¹⁹Lugagayo taniwagana gehouna i nei Yesu uyahina po i baha i pa, 'Bada, om nae atapuhu uyahihi ipa a wotagom'.

²⁰Yesu i baha lawana uyahina i pa, 'Gamogamo mi pitepitena waidomohi po kiu moyanei waipatahi. Ma Lawa Moinau ega meka nawatatau ani wienona gehouha.'

²¹Yesu tu wotagona gehouna i nei uyahina po i lubayada i pa, 'Guyau, una palihaleu po a nae amau a guluwa tahaeya ma apoma a wotagom'.

²²Yesu a baha i wimiheya i pa, 'Lawa hai luyagohana mei tu hilahilage una palihalehi po tu hilahilage uyahihi hina galena nae'.

Yesu togowa baneina i palidumoli

²³Yesu a hewahewali mitehi wam uyahina hi gelu po hi damadamana ²⁴po mala emosi ma togowa baneina hi wialoni po guletutu i hulugeleteya wam u hinena ma apo hita yoli. Ma Yesu amaka i eno hilage. ²⁵Yesu a hewahewali hi nei po hi limaamahi po i towolo ma hi pa, 'Guyau, una luyawahita, kikina ma apo ta yoli'.

²⁶Yesu i baha nae a hewahewali uyahihi i pa, 'Awai binei o matomatouta? Omi witumagana hi habulu hota,' ma i towolo po togowa ma guletutu i paliyehi po noka hougana dumola baneina.

²⁷A hewahewali hi gohola dumahi ma tunawahi hi ibaabani hi pa, 'Geka lawana iyai, po togowa ma guletutu he iponawogogeya?'

Yesu alugo apapoehi i wiyagahi

²⁸Galili bogana u tuponei dobu gowana Gadala apoma uyahina hi lugeleta. Hougana hi laugeleta lawa luwaga hi tuhagahi naka tauhi alugo apapoehi hi luinihi po kokowaga u domohi hi memae. Hai dewa hi apapoe duma po ega emoemotana lawa gehouna tupo noka uyahina tunawana ina nae. ²⁹Hai luwagahi Yesu hi galey a yaka hi otu hopu uyahina hi pa, 'Yaubada Natuna tam. Awai ipa una dewaya uyahiyai? Yohola ega libahibahi hougana ma ipa hiniwiyuwa una weliyai?'

³⁰Ma polo boluhi hi banibani, ega balana ita dao Yesu uyahinei. ³¹Ega yaka alugo apapoehi Yesu uyahina hi lupali gonugonuwa hi pa, 'Inapa una iyagiyai yaka to luhogaley a ipa una himiliyai po noka polohi uyahihi to lui'.

³²Ega yaka Yesu i baha nae uyahihi i pa, 'Ona hopu'. Lawahi luwaga uyahihiyei alugo apapoehi hi hopu po hi nae polo uyahihi po hi lui, ma polohi boluhi hi nohanoha mehi po hoi gubala hi holuholugehi hoi boga po hi halele atapuhi. ³³Ma polo tu galena itetehi hi lowo po hi nae dobu baneina uyahina hi wibenabenama awai hi gelegeleta ma lawahi alugo apapoehi hi luiluihi ubeihi hi wibenabenama. ³⁴Ega yaka lawa atapuhi meyageina hi'mboina nae Yesu uyahina po hi galey a ma hi baha gonugonuwa uyahina po ipa tupo noka ina nehaley a.

Yesu gwameyameya lawana i widewadeway a

9 ¹Yesu hoi wam i gelu po hi damana meme a dobu uyahina. ²Bolu gehouhi lawa waigwameyameyana hoi ani eno hi neiyai Yesu uyahina. Hougana Yesu hai witumagana i galey a po i baha nae totogo lawana uyahina i pa, 'Natuwe, om apapoe amaka a paligigilihi'.

³Yesu a wibaabani lugagayo tanitaniwagahi hi noonoli po tunawahi ma hi ibaabani hi pa, 'Geka lawana Yaubada e idibogi'.

⁴Hai winugonugotuhu Yesu amaka i hanapugeya ega yaka i baha nae uyahihi i pa, 'Awai binei o inugonugotuhu powa?' ⁵Meka baha dewadewana ega ita ipilipili? Om apapoe a paligigili bo una towolo po una nae? ⁶Apo uyahimi a limoineya naka tau Lawa Moinau, wipoya Yaubada i weleu po hoi hipuli apo apapoe a paligigili.' Ega yaka i baha nae lawa waigwameyameyana uyahina i pa, 'Una towolo po om ani eno una awali po una nae om meyagai uyahina'. ⁷Ega yaka lawana i wotowolo po i nae anu meyagai. ⁸Ma bolu hi gagaleya po hi matouta duma ma Yaubada hi wotalagiyeya po hi pa, 'Nugote Yaubada a wipoya atapuna Yesu i weleya'.

Yesu Mati u otugeya

⁹Yesu tupo noka i nehaleya po i nena ma lawa gehouna gowana Mati u takisi tu tama anani bagibagi numana uyahina i tugutugula ma i galeya. Ega yaka Yesu i baha nae uyahina i pa, 'Una wotagou'. Mati u i towolo po Yesu i wotagoya.

¹⁰Houga naka uyahina Yesu mitehi hi tugula Mati u anu numa po hi'mam, ma takisi tu tama po tu apapoe po Yesu a hewahewali hi nei po mitehi hi'mam. ¹¹Ma Palisi lawahi Yesu hi gagaleya po ega yaka a hewahewali hi lubayadehi hi pa, 'Awai binei omi tu wiatatiyana takisi tu tama po tu apapoe mitehi he yam gogona?'

¹²Yesu hai baha i noonoli po i baha nae uyahihi i pa, 'Lawa ega hita tootogo ega tu lumulamula nugonugohi ma tu tootogo tauhi nugonugohi tu lumulamula. ¹³Yaubada a baha hoi Buka hi gilugilumi o hanapugeya, bo eega? Geka pitenana hi baheya hi pa, "A luhogaleya lunugotootogo ma ega ata luhogaleya witalaguyaba". A nenei ega ipa tu dewadumalu a otugehi ma tu apapoe a otugehi po hina nugobui.'

Wiyohi lubayadana

¹⁴Yoni a hewahewali hi nei Yesu uyahina po hi lubayadeya hi pa, 'Awai binei tauyai ma Palisi lawahi i tapalolo binei to iyohi ma tam om hewahewali mitehi o'mam?'

¹⁵Ma Yesu i'mpaliluwaluwa uyahihi i pa, 'Itapa tu tawine olotona a tawine tolehana uyahina tauna ita memae, moina apo a toumana hita iyohi? Apega. Tamogi iyeta he nenei apo tu tawine olotona a gawiya hina wihaleya ma noka iyetahi uyahihi apoma apo hina wiyohi.

¹⁶Ega iyai luilui wouna ita papaya po luilui odubona uyahina ita hilahilama lawiteya. Inapa ina dewaya yaka naka luiluina wouna amaka i wiapapoeya ma gasi apo gunalolona ina lata. ¹⁷Ma ega iyai wine wouna ita hiwohiwoga hopuneya tala gigoila gamogamo opihiyei hi dewadeway a odubona uyahina. Inapa ina dewaya yaka apo winena wouna ina hahana po tala gigoilana ina gunahaiya po wine ina kolologeya. Apega iyai

ina dewaya. Tamogi wine wouna ipa tala gigoila wouna uyahina hina hiwohiwoga hopuneya po atapuna ina dewadewa pahi.’

Yesu wiwine luwaga i widewadewahi

¹⁸Yesu i ibaabani ma taniwaga gehouna i nei uyahina po i polou ma i baha nae uyahina i pa, ‘Natuwe wawinena amalai i hilage. Ma a luhogalem ipa una nei po una wogodadani po ina luyagohana.’ ¹⁹Yesu a hewahewali mitehi hi wotowolo po taniwagana hi wotagoya.

²⁰Po hi nena ma wawinena gehouna tootogona, tauna a tootogo naka tala i kolokololo bolima magouhi 12. Wawinena mulihiyei i nei po Yesu a kaleko mutuna i wodadani. ²¹Matababana u nugonugona i lugeleteya i pa, ‘Apo Yesu a kaleko yawa a wogodadani yaka a luyagohana’.

²²Hougana Yesu a kaleko i wodadani, ma i luhagawileya po i baha nae uyahina i pa, ‘Natuwe, una kaoha om witumagana i luyawahim’. Mala emosi wawinena a dewadewa i tuhagaya.

²³Yesu a hewahewali mitehi hi nae po taniwagana a numa uyahina hi geleta, po hi gagalena naka tu widilehu hi dilehu, hai nugowiyuwa binei ma hi tutou labalabatana. ²⁴Ega yaka Yesu i paliyehi i pa, ‘Atapumi tewela geka ona nehaleya po ona hopu hoi uputa; tewela geka ega ita hilage ma e'neni’. Geka bahana uyahina ma lawa atapuhi hi winameya. ²⁵Bolu atapuhi numana hi hopu haleya ma Yesu i lui po tewelana u nimana i wogo ma i witowoli. ²⁶Ma u mulina Yesu tuwegana hi nohaya tupo atapuna uyahihi.

Yesu matakeke lawahi luwaga i widewadewahi

²⁷Yesu numa noka i nehaleya po tahayagei i nena ma tu matakeke luwaga hi wotagoya po hi ototu hi pa, ‘Yesu, Dawita gogana, apo uta lunugotootogeyai’.

²⁸Yesu numa u hinena i lui po i memae, ma tu matakekehi hi nei uyahina po i lubayadehi i pa, ‘O witumaganeu ipa apo matami a widewadewahi?’

Tauhi a baha hi wimiheya hi pa, ‘Guyau, to witumaganem’.

²⁹Ega yaka matahi i wodadanihi ma i baha nae uyahihi i pa, ‘Omi witumagana binei apo matami hina lugiigilihi’. ³⁰Yaka matahi hi lugiigilihi. Ma Yesu i lugagayogehi i pa, ‘Ega lawa gehouna uyahina ona bahebaheu’. ³¹Hai luwagahi hi nena po Yesu a baha ega hita wotagoya ma a bagibagi tuwegana hi deedeniyeya tupo atapuna uyahina.

Yesu badebade gehouna i widewadewaya

³²Yesu a hewahewali mitehi hi nena ma lawa gehouna menana alugo apapoena i wobuiya po ega ita ibaabani ma hi neiyai uyahina, ³³po Yesu i wiyagaya ma lawana i dewadewa meme po i ibaabani. Ma lawa boluhi

hi kaoha duma po Yesu hi kawaidewedeweya po hi pa, 'Ega kikina lawa gehouna a bagibagi tata galeya Isalaela u hinena geke pitenana'. ³⁴Ma Palisi lawahi hi gagaleya po ega yaka hi baha hi pa, 'Ega naka tauna a wipoyagei ita wobagibagi ma Tomodulele balau i weleya po uyahinei alugo apapoehi e iyagahi'.

Yesu lawa i galena lunugotootogogehi

³⁵Yesu dobu po meyagai uyahihi i wiwila nae, ma hai numa tapalolo uyahihi i iatatiyana, ma Yaubada anani taniwaga tuwegana i bahebaheya ma gasi tu tootogo magomagouhi i lauyawahiji. ³⁶Ma lawa boluhi i gagalehi po i lunugotootogogehi, babana witai atapuhi uyahihi ega kikina hai tu hagu gehouna, galenahi mei gamogamo hi nenyabayababa ega hai tu galena itete. ³⁷Ega yaka Yesu a hewahewali i paliwelehi i pa, 'Mahula i lauliligeya ma tu yaba luemoemotahi. ³⁸Uyahinei ona lupali mahula Guyouna uyahina po tu yaba gehouhi ina himilihi po hina nae mahula hina tuwaluhi.'

Yesu a hewahewali gowahi

10 ¹Yesu a hewahewali magouhi 12 i otugehi po wipoya i welehi, po apo alugo apapoehi lawa uyahihi hina iyagahi ma totogo galenahi tapuhi po tapuhi hina luyawahiji.

²Geka a hewahewalihi magouhi 12 i wigowahi po tu wituwetuwega, lawa tahatahayana Simona tauna gowana hi buiya po Pita, ma walehina Andulu, ma Yamesa ma walehina Yoni tauhi Sebedi natunatuna.

³Pilipo ma Batolomiu, Tomasi ma Mati u tauna takisi tu tama ma gasi Yamesa gehouna tauna Alipi natuna ma Tadiyesi, ⁴ma Simona gehouna tauna tu'mgudugudu mi Loma hai ani taniwaga uyahinei, ma Yudasa Isakaliyota Yesu tu nugohalenana.

Yesu a hewahewali hai bagibagi

⁵Yesu a hewahewali magouhi 12 i himihimilihi ma hai lugagayo i paliwelehi i pa, 'Tauhi ega mi Yudeya uyahihi ega ona nena, po gasi Samaliya meyageihi uyahihi ega ona luilui. ⁶Ma ata lawa mi Isalaela uyahihi ona nae, babana tauhi galenahi mei gamogamo weluwelupowahi ⁷po uyahihi ona wipaliwelena ona pa, "Kikina ma Yaubada a taniwaga ina geleta uyahita po ina taniwageta!" ⁸Tu tootogo ona widewadewahi po mei gasi hilahilagehi ona witowolo mehi, ma gasi tu lepelona liyeuyehi. Ma alugo apapoehi lawa u nugonugohi ona wiyagahi. Yaubada a manini i weleyababami yaka taumi gasi lawa uyahihi ona hagu yababa. ⁹Omi kadau binei ega mone, kina bo toea, ona pohapohahi omi outu u hinena. ¹⁰Omi kadau binei geke ginoulihi ega ona tamitamihhi, omi outu, omi kaleko wiluwagana, oma ae humahuma po gasi omi digona, matababana tu bagibagi apo a iligona ina tuhagaya.

¹¹‘Hougana dobu po meyagai uyahihi ona lului ona lubayada tahaya po lawa awai a dewa wodewadewana ina baha uyahimi, yaka ona lui a numa u hinena po ona memae a sigana omi houga omhoe yaka apoma ona nehaleya. ¹²Hougana ona lului numa u hinena yaka ona wimaamala tahaya lawana uyahina ona pa, “Yaubada a nugodumola mitehi ona memae”, ma apoma ona lui. ¹³Apo gugunihi omi baha wimaamala ina linanahi yaka omi wimaamala ina memae, ma inapa ega ina linanahi yaka omi baha wimaamala ina gunawilena meya uyahimi. ¹⁴Ma inapa lawa ega hina kaohemi po omi baha hina nonoli. Yaka naka meyagaina bo numana ona nehaleya. Ma ona nenaie hougana aemi dubudubuna ona lihoholi u matahi. ¹⁵A baha дума uyahimi, Libahibahi Iyetana uyahina apo hai wiyuwa ina lata дума ma mi Sodom ma mi Gomola hai wiyuwa ina habulu.

Wiyuwa houga u matata binei

¹⁶‘Tau a himihimilimi gagalenami mei sipi, ma kedewa woyahiyahihi u hayahi o nenaie, yaka ipa ona nugohanahanapu po mei mota, ma ona nugohegoya po mei bunebune. ¹⁷Ma lawa ona galena imahiyehi, babana tauhi apo hina niyemi po hina libahibahimi hai omboina uyahihi ma hai numa dalabu uyahihi apo hina wilawimi. ¹⁸Ma gowau binei apo hina niyemi taniwaga po wasawasa baneihii uyahihi. Ma naka omi gaogao apo tuwega dewadewana ona nohaya tu meuputa u matahi. ¹⁹Hougana apo hina panimi po hina niyemi libahibahi binei ega ona genogeno ipa apo awai ona baheya uyahihi. Yaubada tauna apo omi baha ina woogeleteya u nugonugomi, ²⁰babana awai o bahebaheya ega tunawami, ma Amami Alugona apo ina wiatatiyemi omi wibaabani uyahihi.

²¹‘Houga noka uyahina lawa apo gugunihi yawa apo hina igawigawiya biugei po walehina ina palihaleya po hina lihilageni. Mei gasi lawa natuna apo ina nugohaleya po hina lihilageni ma logaloga amamahi po hinahinahi hina palihalehi po hina lihilageni. ²²Apo gowau binei ma lawa atapuhi hina wihinigigiyemi. Ma apo taumi iyawoi on’omtaibagibagi ma ona towolo kadidili po a sigana houga anani kokoe uyahina yaka apo luyagohana ona tuhagaya. ²³Apo dobu awai uyahina wiyuwa hina welewelemi yaka ona lowo nae dobu gehouna uyahina. A baha дума uyahimi Isalaela dobuna atapuna apega ona wikokowi ma tau Lawa Moinau apo a gunawilena meu.

²⁴‘Tu lunonola a tu wiatatiyana apega ina gelagoni. Mei gasi tu bagibagi a bada apega ina taniwageya. ²⁵Taumi tu wotagotagou apega ona gelagoniu geke amaka omi dewa ipa mei u dewa. Lawa hi igowau hi pa tau Tomodulele yaka apo gasi hina wigowami po Tomodulele a lawa.

²⁶‘Lawa ega ona matumatutehi, babana ginouli awai humahumana apo ina lugeleteya, bo gowagowadana apo lawa hina hanapugeya. ²⁷Awai

hoi uguwa a bahebaheya apo hoi yayata lawa ona paliwelehi, ma awai a iyaguhayahayageya dobu atapuna ona iototugeya.

²⁸ 'Iyawoi hinimi hin'ununi ega ona matumatutehi babana alugomi apega hina lihilagenihi. Ma tamogi Yaubada ona matuteya, babana emoemotana apo hinimi po alugomi mayau alalatana uyahina ina houni. ²⁹ Kiu muhomuhohi luwaga mihahi 10 toea tamogi Yaubada e gagalena itetehi po gehouna ina hilage naka Amami hoi yada a nugotuhugei. ³⁰ Ma gasi ununumi apala atapuhi Yaubada i hiyawa pahi. ³¹ Yaka ega ona matomatouta, taumi o geduma ma apoma kiu boluhi.

³² 'Iyai bolu u matahi ma ina bahena geleteu naka tau e itumaganeu yaka tau Amau hoi yada u matana apo tauna a bahena geleteya. ³³ Ma iyai ina bowiyeu bolu u matahi yaka tau Amau hoi yada u matana apo tauna a bowiyeya.

Ega witulatulana tunawana Yesu ita neiyai ma gawiya gasi

³⁴ 'Omi nugotuhu o pa nugodumola ata neiyai hoi hipuli, bo? A paliwelemi, eega. Ega nugodumola ata neiyai ma tamogi gawiya. ³⁵ Tau amaka a nei yaka apo wikahakaha ina wawala.

Apo lawa natuna olotona ina towolo po amana ina wigawiyeya.

Apo natuna wawinena ina towolo po hinana ina wigawiyeya.

Pohiyana wawinena apo ina towolo po pohiyana wawinena ina wigawiyeya.

³⁶ Po gasi lawa a guguni dumahi apo hina wigawiyeya.

³⁷ 'Apo lawa awai amana ma hinana ina luhogalena dumahi ma tau tupo hotana tauna ega emoemotana po ina wotagou. Ma apo lawa awai natuna olotona bo wawinena ina luhogalena dumahi ma tau tupo hotana naka lawana ega emoemotana po ina wimulitagou. ³⁸ Apo iyai anani take ega ina awali po ina wotagou tauna ega emoemotana po ina wotagou. ³⁹ Apo lawa awai a luyagohana ina nugoneya yaka apo ina haleya ma apo iyawoi tau biugei hina hilage yaka apo yautuhi hina tuhagahi.

Maiha binei

⁴⁰ 'Apo lawa awai ina kaohemi yaka naka tau i likaohau po tu himiliu i likaohaya. ⁴¹ Apo lawa awai tu bahapiko ina likaohaya babana tauna tu bahapiko yaka a meiha ma tu bahapikona a meiha emoemotahi. Ma apo lawa awai tu dumalu lawana ina likaohaya babana tauna tu dumalu po una yaka a meiha ma tu dumaluna a meiha emoemotahi. ⁴² Apo tu witumaganeu wouna uyopopona ina haleya po ina nei uyahim ma goila wayowayouna una weleya, babana e wotagou a paliwelem tam meiha apo una tuhagaya.'

Yoni bapatiso Yesu tuwegana i nonoli

11 ¹ Yesu a hewahewali magouhi 12 uyahihi a wiatatiyana i wikokowi, ma tupo noka i nehaleya po i wiiwila tupo emosi po emosi uyahihi ma i guuguya.

²Houga naka uyahina Yoni tu wibapatiso amaka hi houna luiyeya hoi numa panipani, ma Keliso a bagibagi tuwegana i nonoli ma ega yaka a hewahewali i himilihi po hi nae Yesu uyahina po hi lubayada, ³hi pa, ‘Tam iyai? Besinana lawana bimgei to iotonana ipa apo una nenei bo ega tam ma lawa gehouna to iotonaneya?’

⁴Ega yaka Yesu hai lubayadana i wimihena meya i pa, ‘Awai o gagalehi po o noonolihi ona gunawilemi po Yoni ona paliweleya. ⁵Tu matakeke he gagalena imahi po tu aeapapoe he neneimahi po lepelu lawahi he wodewadewa meme po tu tanigapupu he launonola po lawa hilahilagehi hi towolo meme po tu dayadayabu tuwega dewadewana he noonoli. ⁶Iyai ega ita inugomagomagougeu tauna a kawaidewedeweya.’

⁷Yoni a hewahewali hi gunawilena mehi po hi memae, ma Yesu i wiwawala po bolu uyahihi i ipaliwelena Yoni binei i pa, ‘Hougana o nenei hoi balabala yabayababa Yoni uyahina omi nugotuhu ipa awai ona galeya? Ega togowa didiyala ita kwadikwadiyeya ma ota galeya. ⁸Ma omi nugotuhu ipa awai ona galeya? Ega ipa lawa a wihiya gegena, bo? Babana lawa noke pite hai wihiya po hai wigapola naka tauhi wasawasa hai u numa he tugutugula. ⁹Ona paliweleu awai ipa ona galeya? Tu bahapiko, bo? Moina tauna tu bahapiko tamogi tu bahapiko atapuhi i gelagonihi. ¹⁰Matababana Yaubada a Buka uyahina tauna binei hi baha i pa,

“Apo u tu winoyanoya a himila tahaeyem
po om tahaya ina wononogogeya.”

¹¹A baha duma uyahimi, ega meka lawa hita guni po a gae mei Yoni bapatiso. Tamogi Yaubada anani taniwaga uyahina iyawoi hina idayadayabu tauhi hi geduma ma apoma Yoni. ¹²Yoni bapatiso a houga uyahina ma i nei po amalai tu kadidili hai kadidiliyei Yaubada anani taniwaga he luluiya. ¹³Odubona tu bahapiko atapuhi hai wibaabani po gasi Mose a lugagayo uyahihiyei Yaubada anani taniwaga hi wogeleteya anani kokoe Yoni i nei. ¹⁴Ma Yoni a nei mei tu bahapiko odubona i bahebaheya Guyau ina nenei apo Elaisiya ina tahaya, ma o luhogaleya ipa ona hanapugeya. A paliwelemi Elaisiyana naka tauna Yoni. ¹⁵Apo uyahimiyei lawa awai waitanigana yaka baha geke ina nonola imahiyeya.

¹⁶‘Lawa geke hapanana apo awai uyahina a wiluweluwena niyehi? Po galenahi awai? Tauhi mei logaloga ani gimala meyageina uyahina he tugula ma he yampalidamadamana he pa,

¹⁷“Ubeimi to lauinainaga ma ega ota hala.

Ma to tutou ma ega ota tou haguuiyai.”

¹⁸Ma Yoni i nei naka a omhilagena po ega wine ita umaya ma lawa hi ibaabani hi pa, “Tauna alugo apapoena u hinena”. ¹⁹Tau Lawa Moinau a nenei anai omniu po anai umau po lawa hi pa, “Geka lawana ona galeya, tauna tu/mlabatana po tu umabuubuwa po a lawa takisi tu tama po tu apapoe”. Tamogi Yaubada a hanapu bagibagi dewadewana uyahina naka hanapu moinana.’

Dobu apaoehi gehouhi apo libahibahi hina tuhagaya

²⁰Dobu gehouhi uyahihi Yesu a manini hi galeya ma ega hita nugobui yaka i paliyehi i pa, ²¹'Kihoni Kolasini tu nugodubu lawami. Kihoni Besaida tu nugodubu lawami. Itapa manini u hinemi hi dewadewahi u Taya po u Saidoni hita dewahi amaka lolowa lawahi hita nugobui. Ma hai nugobuina apo hita wogeleteya po kaleko apaoehi hita otena ma hita lugobu. ²²Tamogi Libahibahi Iyetana uyahina apo Yaubada Taya ma Saidoni ina lunugotootogena dumahi ma apoma taumi. ²³⁻²⁴Ma taumi Kapaneum lawami omi nugotuhu o pa ona wohepa memi po ona gae hoi yada, bo? Apo Yaubada ina halena hopunemi mayau alalatana uyahina. Ma mi Sodom hai libahibahi ina habulu babana itapa odubona mi Sodom u manini hita galeya, apo hita nugobui po apega Yaubada ita hamaga halehi.'

Wiyagohina Yesu uyahina

²⁵Naka houganana Yesu i baha i pa, 'Amau yada po hipuli hai Guyau, a wotalagiyem babana lawa hanahanapuhi po wainugonugotuhi uyahihi awai u gowagowadi naka tu winugoneina uyahihi u wogeleteya. ²⁶Moina Amau geke pite ipa om lunugotootogei ina wawala.

²⁷'Amau ginouli atapuhi i weleu. Ega iyai tau ita hanapugeu ma Amau tunawana. Gasi ega iyai Amau ita hanapugeya, ma tau Natuna po iyawoi a inaganihi uyahihi Amau a woogeleteya tunawiyai to hanapugeya.

²⁸'Taumi iyawoi omi awala po omi bagibagi hina witai, yaka ona nei uyahiu po apo alugomi wiyagohina hina tuhagaya, ²⁹⁻³⁰po u bagibagi ona dewaya babana u bagibagi awalana i teyateya gasi u memae ona lubuya po alugomi wiyagohina hina tuhagaya, matababana tau u dewa nugohegoya ma nugohopuhopu.'

Yesu dalabu taniwagana

12 ¹Hoi dalabu Yesu a hewahewali mitehi yaniyani mei pegapega tanona tipolinei hi nena e po am hi hilage yaka pegapega ugohi hi'mgomugomu po hi'mam. ²Ma Palisi lawahi hi galehi yaka Yesu hi paliweleya hi pa, 'I lugagayo i baheya ipa ega hoi dalabu to wobagibagi, ma iyowai po om hewahewali geke pite he dewadewaya?'

³Ega yaka Yesu i paliwelehi i pa, 'Dawita po iyawoi tauna mitehi am hi hilage ma awai i dewadewaya o hiyawai, bo eega? ⁴Tauna i lui po Yaubada a numa u hinena palawa wailugagayona i waya po i ani ma a hewahewali i welewelehi. Tamogi ata lugagayo i baheya ipa ega iyai ina anani ma tu witalaguyaba tunawahi. ⁵Ma Lugagayo bukana u hinena giluma e memae i pa, dalabu iyetana uyahihi tu witalaguyaba he wobagibagi po dalabu lugagayona he lagolagoni naka ega genona po gasi ega apapoena.

⁶A baha uyahimi lawa gehouna u hayami e memae tauna numa dalabu i gelagoni. ⁷Yaubada a baha ega ota hanapugeya i pa, “Talaguyaba ega ginouli baneina ma lunugotootogo naka ginouli baneina”. Yaka ega u hewahewali ona igouhi. ⁸Tau Lawa Moinau dalabu taniwagana.’

Lawa nimana wogiyogiyona

⁹Yesu i nae po hai numa tapalolo uyahina i lui, ¹⁰po lawa nimana wogiyogiyona i memae ma i galey a ega yaka tanitaniwaga hi lubayadeya hi pa, ‘Emoemotana apo dalabugei lawa tata widewadewahi?’ Hai lubayada babana ipa iyowai ma Yesu hina wigouya.

¹¹Ega yaka Yesu hai baha i wimiheya i pa, ‘Iyowai taumi apo lawa gehouna a gamogamo emosi hota iyeta dalabu uyahina ma ina peu hoi domo apo ina wihalena meya, bo eega? Nugote apo ina haguya. ¹²A paliwelemi gamogamo ginouli habuluna ma lawa geke ginouli baneina yaka iyeta dalabu uyahina emoemotana apo lawa ta widewadewaya.’

¹³Yesu lawana i paliweleya i pa, ‘Nimam una lodomi’, ega yaka lawana nimana i lodolodomi po i dewadewa po mei nimana gehouna. ¹⁴Palisi lawahi hi nehaley a po hi wiwogatala hi pa, ‘Apo iyowai ma Yesu ta lihilageni?’

Yaubada a tu bagibagi

¹⁵Ma hai wiwogatala gowagowada Yesu amaka i hanapugeya, ega yaka tupo noka i nehaley a po i nae tupo gehouna uyahina ma lawa boluhi hi wotagoya po hai totogo i widewadewa mehi. ¹⁶Ma i paliwelehi i pa, ‘Ega ona palipaligeleteu lawa uyahihi’. ¹⁷A bagibagi geke hi gelegeleta matababana Yaubada a baha Isaiya i bahebaheya i pa,

¹⁸ ‘Ona galey a u tu bagibagi a winagani.

Tauna u ani kaoha po u ani luhogala.

Alugou a hiwoga haleya uyahina

po dewa dumadumaluna ina wituwetuwegeya lawa magomagouhi uyahihi.

¹⁹Tauna ega emoemotana po ina wogalahi

po gasi apega in'omlahalaha uheiya lawa ponana apega hina nonoli.

²⁰Tu tapitapiya apega ina wihinigiyehi,

tu lunugoluwaluwaga hai yayata apega ina bohoya,
a siga a taniwaga dumadumaluna ina kadidili,

²¹ po tauna gowanei hipuli atapuna hai luhogala hina wialona imahiyeya.’

Yesu a wibaabani Tomodulele binei

²²Lawa gehouna alugo apapoehi matana hi likekeya po menana hi wobuiya po ega ita ibaabani, ma hi neiyai Yesu uyahina po i widewadewaya ma i wibaabani

imahi ma gasi i galena meme. ²³Lawa magomagouhi hi gohola dumahi po ega yaka hi ibaabani hi pa, ‘Nugote geka Besinana lawana tauna Dawita gogana?’

²⁴Palisi lawahi tuwegana hi nonoli po tunawahi ma hi ibaabani hi pa, ‘Palouma hai bada Tomodulele Yesu balau i weleya po uyahinei alugo apapoehi e iyagahi’.

²⁵Yesu hai winugonugotuhu amaka i hanapugeya yaka uyahihi i baha i pa, ‘Apo ani taniwaga gehouna u tipolina ina gunakahaya po hina igawigawiyena mehi apo hai mae ina apapoe. Mei gasi apo guguni emosi ma ina gunakahaya po hina igawiyena mehi apega hina towolo kadidili. ²⁶Uyahinei ma inapa Tomodulele anani taniwaga ina gunakahaya po bolu ina luluwageya po hina igawigawiyena mehi apo iyowai a kadidili galenana. ²⁷Taumi o baha o pa, Tomodulele a wipoya uyahinei a wobagibagi po alugo apapoehi a iyagahi, yaka taumi omi lawa iyowai he iyaga. Tauhi uyahihiyei nugotuhu dumluna apo ona tuhagaya. ²⁸Tamogi inapa Yaubada Alugona uyahinei alugo apapoehi ana iyagahi yaka Yaubada anani taniwaga amaka i nei uyahimi.

²⁹‘Ani galena gehouna ipa a paliwelemi, ega emoemotana lawa kadikadidilina a numa ta luyia po a gapola ta danenehi. Inapa numana taniwagana ta womomohi po aena ma nimana ta panipanihi yaka apo ta lui a numa u hinena po a gapola ta danenehi.

³⁰Iyai ega tau miteu yaka tauna e igawiyeu. Ma iyai ega tau miteu to nugoemota yaka tauna tu'mnoha. ³¹Uyahinei a paliwelemi lawa hai apapoe po gasi hai baha woapapoehi atapuhi Yaubada apo ina paligigilihi. Ma Alugo Woiyawa uyahina ta baha apapoe ega emoemotana po ita apapoe ina paligigilihi. ³²Apo lawa gehouna ina baha apapoe tau Lawa Moinau uyahiu yaka apo Yaubada ina paligigili. Tamogi iyai Alugo Woiyawa ina paliguyoguyougeya yaka geka hougana po houg he nenei uyahihi tauna apega Yaubada ina paligigili.

³³‘Mayau dewadewana ugo dewadewana e ugugogeya, ma mayau kakai ugo apapoena e ugugogeya. Yaka ugo emosi po emosi uyahinei apo ta galena tuhagaya. ³⁴Taumi tu apapoe mei mota natunatuna, yaka ega emoemotana po baha dewadewahi ona bahehi, babana taumi tu apapoe po omi winugonugotuhu u nugonugomi he memae naka tauhi gamomiyei o bahebahena geletehi.

³⁵Lawa dewadewana u nugonugona ginouli dewadewahi he memae apo ina hauhopunehi. Ma lawa apapoena u nugonugona ginouli apapoehi he memae apo ina hauhopunehi. ³⁶A paliwelemi iyeta libahibahi uyahina lawa hai baha apapoehi atapuhi ubeihi Yaubada apo ina lubayadehi po anohi hina bahena geletehi. ³⁷Omi baha uyahihiyei Yaubada apo ina kawaidewedewemi, ma omi baha uyahihiyei Yaubada apo ina kawaiapapoenimi.’

Yesu a manini

³⁸Palisi lawahi po lugagayo tanitaniwagahi Yesu hi lubayadeya hi pa, ‘Bada, to luhogaleya ipa om manini wekiwekilalana una dewaya po to galeyā’.

³⁹Yesu i baha nae uyahihi i pa, ‘Taumi geka hapanana hapa apapoena po matami hi maga. Omi luhogala ipa manini Yaubada uyahimi ina woogeleteya. Tamogi apega manini gehouna ina wogeleteya uyahimi ma wekiwekilala tu bahapiko Yona i woogeleteya tunawana. ⁴⁰Babana Yona tauna iyana baneina i lumehaya po u koibana i memae iyeta tonuga ma ididibala tonuga, mei tau Lawa Moinau apo iyeta tonuga ma ididibala tonuga hipuli ina lumehau po u hinena a memae. ⁴¹Libahibahi Iyetana uyahina apo Ninewa lawahi hina towolo po hina wigoumi. Matababana Yona a guguya hi noonoli po hai apapoe hi palihalehi. Ma a paliwelemi, geka hosi lawa gehouna i geduma ma apoma Yona. ⁴²Tupo yawana hai wasawasa wawinena apo Libahibahi Iyetana uyahina ina towolo po ina libahibahimi. Matababana hipuli anani kokoe uyahina ma i nei po Solomona a wiatatiyana hanahanapu i nonoli. Ma a paliwelemi, geka hosi lawa gehouna i geduma apoma Solomona.

⁴³‘Hougana alugo apapoena lawa ina hopu haleya naka dobu ega ita igoila e yayahi po e nenaie ani wiyagohina e bibeiha. Ma inapa ega emosi ina tuhagaya ⁴⁴yaka apo tunawana ina baha ina pa, ‘Apo a gunawilena meu u numa a nenehaleya uyahina’. Ma hougana i gunagunawileya po numana kokoena po yeuyeuna po ginouli hi houna imahiyehi ma i galey. ⁴⁵Yaka apoma apo ina nae po alugo apapoe dumahi magouhi 7 ina weluwinihi po hina lui po noka hosi hina mae. Uyahinei mehougana hina meyato po ina kokoe yaka naka lawana a mae apo ina apapoe duma ma apoma lolowa. Galenana mei geka taumi hapanana apo omi apapoe hina lata lagona duma.’

Yesu hinana ma walewalehina

⁴⁶Yesu bolu uyahihi i ibaabani ma walewalehina hinahi mitehi hi nei po hoi uputa hi towolo ma hi laubayadeya, hai luhogala ipa mitehi hina wibaabani. ⁴⁷Ega yaka lawa gehouna i nae po Yesu i paliweleya i pa, ‘Walewalehim hinami mitehi hi luhogalem ipa ona wibaabani’.

⁴⁸Yesu lawana a baha i wimiheya i pa, ‘Hinau iyai? Ma walewalehiu iyawoi nawa?’ ⁴⁹Ega yaka tu wotagona atapuhi i winimayoyogehi i pa, ‘Geka taumi hinahinau ma walewalehiu. ⁵⁰Matababana apo iyai Amau hoi yada a nugotuhu ina dewadewaye naka tauna walehiu po nouwe po hinau.’

Pehi tu liholina

13 ¹Noka iyetana uyahina Yesu numa hinenei i hopu po i nae boga u liyaliana po i memae. ²Ma bolu baneina hi'mboina mai uyahina ma ega yaka wam uyahina i gelu po i tugula imahi ma bolu hoi dedeyani hi towotowolo, ³ma ega yaka baha wiluwaluwagei ginouli magomagouhi i wiyatatiyehi i pa, ‘Tu lupehi i nae a tano uyahina po a pehi polahi i

nohanohahi. ⁴I ihulu po pola gehouhi hi peu tahaya u liyaliyana ma kiu hi nei po hi anihi. ⁵Ma pola gehouhi hi peu dobu waigaigaimana uyahina po hi laha yagiyaginehi babana hipulina ega ita potopoto. ⁶Ma kabudala a houga lalana uyahina mala emosi ma hi kokodila, babana dedehi ega hipuli dewadewana hita tuhagaya. ⁷Ma pola gehouhi hiyamoni waidonadonana u hayahi hi peu po houkana hi lahalahahi naka donadona i numa panipani unihi. ⁸Ma pola gehouhi hipuli dewadewana uyahina hi peu po hi lata po hi ugo. Hai houga ugo naka gehouhi hi ugo labatana ma gehouhi ega hit'ugo duma ma gehouhi ega hit'ugo imahi. ⁹Taumi iyawoi waitanigami yaka ona launonola.'

Awai binei Yesu i bahabaha wiluwaluwa

¹⁰Yesu a hewahewali hi nei uyahina po hi lubayadeya hi pa, 'Awai binei bolu uyahihi baha wiluwaluwagei u wiatatiyehi?'

¹¹Yesu hai baha i wimiheya i pa, 'Taumi Yaubada anani taniwaga baha gowagowadana i lugeleteya uyahimi. Ma geke boluhihi baha wiluwaluwa geke hi nonoli ma anona ega hita hanapugeya. ¹²Matababana iyai uyahina awai dewadewana e memae apo Yaubada ina luwitani tauna uyahina yaka luwitana baneina ina tuhagaya. Ma iyai uyahina ega ginouli gehouna ita memae, awai habuluna e memae apo Yaubada ina wihaleya. ¹³Geka binei ma baha wiluwaluwagei a iatatiyana babana

"Apo hina ihalugeya ma apega hina galena tuhaga
po apo hina lutanigana ma apega hina hanapugeya."

¹⁴Uyahinei ma odubona Isaiya baha i bahebaheya i lugeleteya i pa,

"Apo ona nonoli ma tamogi apega ona hanapugeya
Apo ona galeyama ma tamogi apega u nugonugomi ina lugiigili.

¹⁵Matababana lawahi tanigahi hi pota,
po palihi hi bagibagi,
yaka apega tanigahiyei hina nonoli
ma matahi hi keke
po apega hina galeyama
ma u nugonugohi apega ina lugiigili,
yaka apega hina nugobui
po a wiluyagohanihi."

¹⁶Ma taumi ona kaoha duma babana matamiyei o galeyama tanigamiyei o nonoli. ¹⁷A baha duma uyahimi, naka awai o gagalehi tu bahapiko po tu dewadumalu odubohi hai luhogala ipa hina galehi ma ega hita galehi. Ma awai o noonolihi hai luhogala ipa hina nonolihi ma ega hita nonolihi.

Yesu a wiatatiyana pegapega polana baha wiluwaluwana binei

¹⁸Pehi tu wihuluna baha wiluwaluwana anona ona nonoli. ¹⁹Apo lawa awai Yaubada anani taniwaga bahana ina nonoli ma ega nugonugona ina

lugiigili naka galenana mei Tomodulele i nei po bahana u nugonugona i wihaleya, bahana anona naka pola hoi tahaya hi pipeu. ²⁰Ma pola dobu waigaigaimana uyahina hi pipeu naka anona iyai amaka anai kaohana Yaubada a baha i nonoli, ²¹tamogi ega dedena uyahinei ma e itumagana po ega daona ma witai po pilipili i wialonihi naka amaka e peu. ²²Ma pola hiyamoni waidonadonahi u hayahi hi pipeu anona naka iyai amaka Yaubada a baha i nonoli ma tamogi hipuli genona ma gapola wasawasahi nugona i waya po bahana ega ita luhogaleya yaka ega emoemotana po ugonu ina houni. ²³Ma pola hipuli dewadewana uyahina hi pipeu anona naka lawa tauhi baha hi nonoli po hi hanapugeya yaka apo hin'ugugo. Gehouhi hi ugo labatana ma gehouhi ega hit'ugo duma ma gehouhi ega hit'ugo imahi.'

Pehi apapoena baha wiluwaluwana

²⁴Yesu baha wiluwaluwa gehouna i paliwelehi i pa, 'Yaubada a taniwaga galenana mei lawa gehouna a pehi dewadewana i nae po a tano uyahina i ugohi. ²⁵Ma uguwei i eneno ma upom bolinai a gawiya lawana i nei po a tanona uyahina pehi apapoena i ugohi ma i nehaleya po i nae. ²⁶Ma hi laha gogonehi po hi lata apoma ugohi gagalenahi uyahihiyeyi ma hi galena tuhagahi.

²⁷Ega yaka badana a tu bagibagi hi nae po hai taniwaga hi paliwelehi hi pa, "Bada, lolowa pehi dewadewana u nei po ugohi om tano uyahina, ma iyowai po pehi apapoehi mitehi hi laha gogonehi po hi lata?"

²⁸'Ma tano taniwagana i paliwelehi i pa, "Nugote u gawiya gehouna i nei po i ugohi".

'Ega yaka a tu bagibagi hi baha nae hi pa, "Iyowai, apo pehi apapoehi to hapuhapuhalehi?"

²⁹'Ma hai badana i baha i pa, "Amaka ma hina lata gogona babana apo ona'mhapuhapu po pehi dewadewahi mitehi ona hapu gogonehi. ³⁰Ma houga omlohi hougana uyahina tu bagibagi apo a paliwelehi po pehi apapoehi hina hapuhapuhalehi ma hina lugogonihi po hina apuhi, ma pehi dewadewahi hina tuwaluhi po hina houna luyeyi hanali u hinena."'

Ihagila polana baha wiluwaluwana

³¹Baha wiluwaluwa gehouna i paliwelehi i pa, 'Yaubada anani taniwaga galenana mei lawa ihagila polana e waya po a tano uyahina e ugohi. ³²Ma ihagilana polana i habulu duma ma a houga lata uyahina i wimayau baneina po i lata lagona ma kiu he liya mai uyahina po hai pata he wogowogohi.'

Ani lihaahana baha wiluwaluwana

³³Baha wiluwaluwa gehouna i paliwelehi i pa, 'Yaubada anani taniwaga galenana mei palawa ani lihaahanana wawine e waya po palawa humahi

tonuga uyahihi e houna hopunehi. Ma e mudamudaya po palawana atapuna e hahana pahi.’

Awai binei Yesu i bahabaha wилuwaluwa

³⁴Yesu a wibaabani atapuna naka baha wилuwaluwa uyahinei bolu i atatiyehi babana tauna a dewa dumana baha wилuwaluwa wiatatiyanana.

³⁵Geka dewana uyahinei ma ipa tu bahapiko gehouna a baha anona ina lugeletena imahiyeya.

‘Baha wилuwaluwagei uyahihi a ibaabani,
po Yaubada hipuli i iwawali ma ginouli i huhouna gowadihi a paligeletehi.’

Pehi apapoena baha luwaluwana anona

³⁶Yesu bolu i nehalehi po i lui hoi numa, ma a hewahewali hi nae uyahina po hi lubayadeya hi pa, ‘Pehi apapoena baha wилuwaluwana anona una liyayahi po to hanapugeya’.

³⁷Ega yaka Yesu i paliwelehi i pa, ‘Pehi dewadewana tu liholina naka tau Lawa Moinau. ³⁸Ma tano naka hipuli tupo wohepali ma pehi dewadewahi naka Yaubada a taniwaga tu wotagona ma pehi apapoehi naka Tomodulele a taniwaga tu wotagona. ³⁹Ma pehi apapoehi tu uguhina naka Tomodulele, ma houga om lohina naka houga anani kokoe, ma tu hounaboiboina naka tu winoyanoya hoi yada.

⁴⁰‘Apo houga anani kokoe uyahina tu apapoe lawahi galenahi mei pehi apapoehi apo hina lugogonihi po hina apu halehi. ⁴¹Apo tau Lawa Moinau u tu winoyanoya mi yadena a himilihi po apapoe tu dewana po tu nugogobu atapuhi hina lugogonihi mai u ani taniwaga u upuna, ⁴²po hina wihulu hopunehi mayau alalatana u hinena, naka tuponana uyahina tou po omhanakidiyana hina tuhagahi. ⁴³Houga naka uyahina tauhi tu dumalu lawahi apo hina lui Amau anani taniwaga u hinena po hina namanamalihi, gagalenahi mei kabudala namalana. Apo iyai waitanigana yaka u baha geka ina nonoli po ina nonola imahiyeya po ina hanapugeya.

Gapola gowagowadana baha wилuwaluwana

⁴⁴‘Yaubada a taniwaga galenana mei gapola gegena hoi hipuli i memae ma lawa gehouna i tuhugaya po i gowada imahiyeya ma anai kaohana i nae po a gapola atapuhi i gimalena halehi ma a gapolahi mihahi uyahinei tanona i gimaleya po gapola gegena i wialoni.

Giniuba matana baha wилuwaluwana

⁴⁵‘Yaubada a taniwaga mei giniuba matana dewadewana e memae ma lawa gehouna a luhogala ipa hilaki ita tuhugaya. ⁴⁶Yaka apo a gapola ina halehi po iyawe pelina giniuba matana dewadewa dumana ina waya.

Hagida baha luwaluwana

⁴⁷‘Ma Yaubada anani taniwaga galenana mei tu ebaebaga hagida u boga he teleteleneya ma iyana atapuhi he onona, ⁴⁸ma hagdida ina hogoya ma hina teina geleteya po hoi hayahaya hina tugula ma iyana hi onona hina wikahahi po dewadewahi hoi gaeba hina hounihi ma apapoehi hina wihulu hopunehi. ⁴⁹Apo naka pitenana houga anani kokoe uyahina tu winoyanoya mi yadena hina nei po tu apapoe hina kahahi tu dewadewa u hayahi ⁵⁰po hina wihulu hopunehi mayau alalatana u hinena po tou ma omhanakidiyana hina tuhagaya.’

Gapola wouna odubona

⁵¹Yesu i lubayada nae uyahihi i pa, ‘Geka baha luwaluwahi a palipaliwelemi amaka o hanapugehi, bo eega?’

Ma hi baha hi pa, ‘Ee’.

⁵²Ega yaka i paliwelena mehi i pa, ‘Lugagayo tanitaniwagahi atapuhi baha gilugilumana odubona hi hanapugeya ma Yaubada a taniwaga hi wotagoya, yaka tauhi mei tu waigapola lawana a hanali gapolana wouna po odubona i houna geletehi a numa hinena uyahinei’.

Mi Nasaleta Yesu hi wihinigiyeya

⁵³Yesu a baha wiluwaluwa geka i wikokowi ma tupo noka i nehaleya, ⁵⁴po i nae tauna a meyagai dumana uyahina po hai numa tapalolo uyahina i lui po i atatiyana lawa uyahihi. Ma nugonugohi hi gohola dumahi ma hi ibaabani hi pa, ‘Geka lawana meka hotanana a hanapu po a manini i tuhagahi? ⁵⁵Geka lawana amana kamda ma hinana Maliya ma walewalehina Yamesa ma Yosepa ma Simona ma Yuda, ⁵⁶ma nounouna mitehi ta memae ma iyowai po a hanapu geka pitenana gagalenahi?’ ⁵⁷Ega yaka Yesu hi wihinigiyeya.

Ma i paliwelehi i pa, ‘Tu bahapiko u tupo geha lawa hi wiyateyateya ma a meyagai po a guguni ega hita wiyateyateya’.

⁵⁸Yaka Yesu a manini i dewadewahi ega hita maga babana ega hita witumaganeya.

Yoni tu bapatiso a hilage

14 ¹Houga noka uyahina Heloda tu wasawasa Yesu a bagibagi tuwegana i nonoli. ²Ega yaka a tu bagibagi i paliwelehi i pa, ‘Nugote Yoni tu bapatiso hilage uyahinei i towolo meme po manini geka e dewadewahi’.

³Tauna Yonina lolowa Heloda i numa panipani po hoi numa panipani i houni, a lui babana wawine gowana Helodiyasi naka Pilipo agona.

⁴Helodana walehina Pilipo ma agona i haloya. Uyahinei Yoni i gagaley

po ega ita dumalu yaka i baha nae Heloda uyahina i pa, 'Ega naka ita dumalu babana tulam agona ma u lawagi'. ⁵Hougana Yoni hoi numa panipani i memae Heloda i luhogaleya ipa Yoni in'uni ma ega emoemotana babana lawa magomagouhi Yoni hi kawatubahapikogeya po Heloda i matouta po ega it'uni.

⁶Ma hi memae po Heloda a houga guni iyetana i geleta, po a houga gunina tolehana i dewaya. Ma Helodiyasi natuna wawinena i hopu po Heloda u matana i halahala ipa ina kaoha. ⁷Guguhinina a hala binei ma Heloda i kaoha duma po i baha gwala natuna guguhinina uyahina i pa, 'Inapa awai om luhogala yaka apo geka hougana a welem'.

⁸Ega yaka guguhinina i nae po hinana uyahina i baha i pa, 'Apo awai u luhogala Heloda uyahina a baheya?'

Ega yaka hinana i pa, 'Una nae po una baha una pa, "A luhogaleya ipa Yoni tu wibapatiso unununa hoi gaeba una houni ma una weleu"'. ⁹Geka bahana Wasawasa i noonoli po nugonugona i wiyuwa duma, ma tamogi a bahagwala tu witoumanena amaka hi nonoli ega yaka i palihaleya.

¹⁰Yaka tu bagibagi i himilihi po hi nae hoi numa panipani po Yoni gadouna hi boli ¹¹po hoi gaeba hi houni ma hi niyeya po guguhinina hi weleya, ma guguhinina i waya po i niyeya hinana uyahina. ¹²Ma Yoni a hewahewali hi nei po hinina hi waya po hoi kokowaga hi guluwi, ma hi nae Yesu hi paliweleya.

¹³Yesu tuwega geka i nonoli yaka wam uyahina i gelu po i nae hoi balabala yabayababa. Ma bolu Yesu a naena amaka hi hanapugeya hai meyagai hi nehalehi po tahayagei hi nae po Yesu uyahina hi geleta.

¹⁴Yesu wam uyahinei i huhopu po bolu baneina i gagalehi po i galena lunugotootogogehi yaka tu tootogo i widewadewahi.

¹⁵Ma amaka aipompom ma ega yaka a hewahewali hi nae po Yesu hi lubayadeya hi pa, 'Bada, geka dobuna naka balabala yabayababa, ma kabudala amaka i yoli yaka geka lawahi boluhi una himilihi po hina nae hoi meyagai po hai am hina gimala'.

¹⁶Yesu hai baha i wimiheya i pa, 'Apega hina nae; taumi aniani ona welehi po hina am'.

¹⁷A hewahewali hi baha hi pa, 'I am ega ita lata palawa magouna nimitutu ma iyana luwaga'.

¹⁸Yesu i baha i pa, 'Palawa ma iyana ona weleu'. ¹⁹Ma i baha po bolu hi tugula hoi hiyamoni ma Yesu palawahi nimitutu ma iyanahi luwaga i winihi po i galena gae hoi yada ma Yaubada uyahina i wimaamala. Ma i'mtomutomu po i kokoe ma a hewahewali i welehi po hi gutaya bolu uyahihi. ²⁰Lawa atapuhi hi'mam po hi'mhiyougo ma yaniyani tupotupona hi tutuwaluta meya naka poha magouhi ¹²hi lihogohi, ²¹Lawa hi'mam hi hiyahiyawi ololoto magouhi tausana nimututu ma wiwine po logaloga ega hita hiyawihhi.

Yesu boga tepanei i nenaē

²²A hewahewali i paliwelehi i pa, ‘Wam ona geluya po ona tahatahaya noka u tuponana ma tau lawa a himilihi po hina nae hai u dobu.’ ²³A hewahewali hi gelu po hi nenaē ma Yesu bolu i himilihi po hi nenaē ma tauna tunawana i gae hoi oya ipa ina lupali. Ma amaka aipom ma Yesu tunawana hoi oya i memae. ²⁴A hewahewali tunawahi wamgei hi woe hopu po boga u tipolina, ma togowa po guletutu hi wialonihi, ma gasi togowana hai wam naonei i togo mai po hai wam i laududu meya.

²⁵Kikina ipa apo malinatom, ma Yesu i nei po boga tepanei i nenaē po a hewahewali u liyaliyahi i geleta. ²⁶Yesu hi gagaleya ma boga tepanei i nenei uyahihi ma hi matouta duma po hi taatawa ma hi iototu hai nugotuhu hi pa lawa hilahilagena alugona hita tuhagaya.

²⁷Ma Yesu i baha nae uyahihi i pa, ‘Awai matoutana? Ona nugomotu, Tau.’

²⁸Ega yaka Pita i baha nae uyahina i pa, ‘Guyau, inapa tam yaka una baha po boga tepanei a nehi uyahim’.

²⁹Yesu i pa, ‘Una nei’.

Ega yaka Pita wam uyahinei i hopu po ipa boga tepanei ina nae Yesu uyahina, ³⁰i tunae kikeina ma guletutu i gagalehi po i matouta ma i halehalele, yaka i otu i pa, ‘Guyau, una haguwe’.

³¹Yesu i wogo nae Pita uyahina po i lunimani, ma i baha i pa, ‘Om witumagana i habulu duma awai binei e lauluwaluwaga’.

³²Hai luwagahi hi gelu geleta hoi wam ma togowa i dumoli. ³³Wam tu gelugeluna atapuhi Yesu hi wotalagiyeya hi pa, ‘Moina dumana tam Yaubada Natuna’.

Tu tootogo Genesaleta u meyageina i widewadewahi

³⁴Hi damana po Genesaleta u tuponana hi gota. ³⁵Ma meyageina tu miyena Yesu hi galena tuhagaya yaka hi nae po hai tu tootogo meyagai atapuhi uyahihi hi paliwelehi po hi neihini mai Yesu uyahina, ³⁶po hi lubayada hi pa, ‘Bada, emoemotana apo tu tootogo geke om kaleko hita wogodadani?’ Ega yaka i baha po a kaleko hi wodadani ma hi luyagohana meme hai totogo uyahihiyei.

Googahi hai wiatatiyana

15 ¹Palisi lawahi po lugagayo tanitaniwagahi Yelusalemgei hi nei po hi lubayada Yesu uyahina hi pa, ²‘Awai binei po om hewahewali am binei ega hita inimaoga ma googata hai lugagayo he tutulagoni?’

³Yesu hai lubayada i wimiheya i pa, ‘Taumi Yaubada a lugagayo o tutulagoni, babana taumi Yaubada a lugagayo o wihinigiyeya ma omi lugagayoge i iatatiyana. ⁴Yaubada a lugagayo i baheya i pa, ‘Amam

ma hinam una wiyateyatehi, apo lawa awai hinana ma amana ina kawaiapapoehi yaka hina lihilageni". ⁵Naka lugagayona o wihinigigiyeya ma taumi omi lugagayogei o baheya o pa, apo lawa awai hinana ma amana ina palihalehi po ina pa, "U gapola atapuna amaka a palihaleya Yaubada uyahina po ega emoemotau a hagumi". ⁶Yaka naka lawana a hagu po a wiyateyate amana ma hinana uyahihi i kokoe. Omi babada hai lugagayo uyahinei Yaubada a baha o laiababaya. ⁷Taumi tu wikoyakoyama dumami, naka binei Yaubada a baha Isaiya tu bahapiko i gilumi i pa,

⁸"Geka lawahi gamohi yawa e bahabaha wiyateyateu ma nugonugohi hi mebala dao uyahiugei.

⁹Uyahiu he tapatapololo yababa, babana hai wiatatiyana ega tau uyahiugei ma tauhi hai winugonugotuhugi."

¹⁰Ega yaka Yesu a lawa i otugehi po hi nei uyahina ma i paliwelehi i pa, 'Ona lutanigana po ona hanapugeya. ¹¹Yaniyani emosi po emosi gamomiyei o anani ega emoemotana po ina wiapapoenimi, ma awai gamomiyei e gelegeletai naka tauna e iapapoenimi.'

¹²Yesu a hewahewali hi nei uyahina po hi baha hi pa, 'Amaka u hanapugeya geke om bahana binei ma Palisi lawahi he nugonugoapapoe yahim?'

¹³Yesu i baha i pa, 'Amau yadei mayau ega ita ugugohihi apo yohola ina hapuhapuhalehi. ¹⁴Palisi lawahi hawehi hina memae a sigana hina peu, babana tauhi taniwaga matahi i likekeya. Inapa tu matakeke tulana ina weluwaya yaka apo hoi domo hina peu gogona.'

¹⁵Pita i lubayadeya nae i pa, 'Om baha wiluwaluwa gamo binei anona una paliweliyai po u nugonugoiyai ina lugiigila imahiyeya.'

¹⁶Yesu i baha nae uyahihi i pa, 'Taumi gasi nugote yohola ega nugonugomi hita lugiigilihi? ¹⁷Anona gegeka yaniyani awai o ani po e luilui u amamohi houga kukuna ma apo ina hopu meme hoi nudanuda.

¹⁸Ma baha awai gamomiyei e gelegeleta naka nugonugomi hi nenei e gelegeletai naka tauna apo ina wiapapoenimi. ¹⁹Geka ginoulihi nugonugomi hinehiyei he gelegeleta nugogobu, omunugo, wihola, matamaga, danene, baha koyakoyama, widibodiboga. ²⁰Geka ginoulihi tauhi lawa he iapapoenihi, ma inapa ega ta winima oga ma tan'omam naka apega alugota ina wiapapoeya.'

Wawinena gehouna a witumagana

²¹Mi Isalaela hai tupo Yesu i nehaleya po i nae Taya ma Saidoni tupohihi uyahihi. ²²Ma Kanani wawinena gehouna i nei Yesu uyahina po i baha i pa, 'Guyau, tam Dawita gogana, una lunugotootogogeu, babana natuwe wawinena alugo apapoeni i luiya po i totogo'.

²³ Yesu wawinena a baha ega ita wimiheya, ma a hewahewali hi nei po uyahina hi baha nae hi pa, 'Wawinena una himili po ina nae babana i wihinigaligali duma'.

²⁴ Yesu hai baha i wimiheya i pa, 'Tau u nei Isalaela u hinena sipi hi laugowadehi a bihehi, ma ega tupo gehouhi ubeihi ata nei'.

²⁵ Wawinena i nae po Yesu u aena i polou ma i baha i pa, 'Guyau, una haguwe'.

²⁶ Yesu i baha nae uyahina i pa, 'Ega a dumalu po logaloga hai yam kedewa ta welehi'.

²⁷ Ma wawinena Yesu a baha i wimiheya i pa, 'Guyau, naka baha dumana, ma kedewa logaloga hai am hamomouna he lemolemoya'.

²⁸ Yesu i baha nae wawinena uyahina i pa, 'Tinani baneina wawine, tam tu witumagana wawinem, yaka om witumagana anona apo ina lugeleteya'. Houga naka uyahina wawinena natuna i luyagohana meme.

Yesu tu tootogo atapuhi i wiluyagohanihi

²⁹ Yesu tupo noka i nehaleya po Galili bogana liyaliyanei i nena po i gae hoi oya yaka i tugula. ³⁰ Ma bolu baneina lawa tootogohi hi nehinimai Yesu uyahina, daladalahi, po matahi keekehi po nimahi habehabeluhi po wobadebadehi, po gasi tootogo gehouhi. Tauhi hi nehinimai Yesu aena u babana po i widewadewahi. ³¹ Ma lawa magomagouhi hi gagalena po badebade lawahi hi ibaabani ma nimahi habehabeluhi hi kadidili, ma daladalahi hi towolo po hi nena, ma matahi keekehi matahi hi lugiigilihi, lawa mi Isalaela hai Yaubada hi wotalagiyeya.

Yesu patala baneina i wianihini

³² Yesu a hewahewali i otugehi po hi nae uyahina ma i baha uyahihi i pa, 'Lawa geke nugonugou i wiyuwena dumahi, babana iyeta tonuga uyahita hi memae ma ega kikina hai yam, yaka ega ata luhogaleya ipa anai omhilagehi ta himila mehi po hina nae babana apo hoi tahaya kamnahi hina apapoe'.

³³ Ma a hewahewali hi baha nae uyahina hi pa, 'Geka balabala yabayababa ma iyowai apo yaniyani ta tuhagaya po bolu geke ta wianihini?'

³⁴ Yesu i lubayadena mehi i pa, 'Omi palawa wabihaga he memae'.

Ega yaka hi paliweleya hi pa, 'Palawa magouhi 7 he memae, ma iyana muhomuhohi ega hita maga'.

³⁵ Ega yaka i baha po lawa boluhi hi tugula hoi hiyamoni. ³⁶ Ma palawa magouhi 7 i winihi ma iyana, ma Yaubada uyahina i wimaamala. Ma i'mtomutomu po i kokoe ma a hewahewali i welehi po hi gutaya lawa uyahihi. ³⁷ Lawa atapuhi hi'mam po hi'mhiyougo ma yaniyani tupotupona

hi tutuwaluhi naka poha magouna 7 hi lihogohi. ³⁸Lawa hi'mam a lata hi hiyahiyawi naka ololoto magouhi tausana wohepali, ma wiwine po logaloga ega hita hiyawihhi. ³⁹Yesu lawa boluhi i himililihi po hi nena ma wam uyahina hi gelu po hi nae Magadini u tuponu.

Yesu a manini wekiwekilalana

16 ¹Houga gehouna Palisi lawahi ma Sadusi hai bolu hi nei Yesu uyahina po hina ludadani po hi lubayadeya ipa wekiwekilala yadei gehouna ina dewaya.

²Ega yaka Yesu i baha nae uyahihi i pa, 'Heki, kabudala a yoli ona galey a hoi tupo yalasi e imagomagololo yaka o pa, "Hoimalatom apo houga dewadewa". ³Ma inapa malatomtomgei ma kabudala ina geleta po yada ina kaya yaka o pa, "Noka gadiwewe a wekiwekilala". Taumi houga apo galenana iyowai naka yada o galehi ma o ipikogehi. Tamogi iyowai po geke hougana Yaubada a bagibagi anona ega emoemotami ona baheya. ⁴Taumi geke hapanana hapa apapoena po matami hi maga. Omi luhogala ipa manini wekiwekilalana Yaubada uyahimi ina woogeleteya. Tamogi apega manini gehouna ina wogeleteya uyahimi ma wekiwekilala Yona i woogeleteya tunawana.' Ma Yesu i nehalehi po i nae.

Palisi ma Sadusi hai palawa ani lihaahanana

⁵A hewahewali mitehi hi damana u tuponei, ma hai palawa nugohi i guluwi po ega hita waya. ⁶Ma Yesu i baha nae uyahihi i pa, 'Ona gagalena imahi Palisi po Sadusi hai palawa ani lihaahanana naka nugohine gowagowada'.

⁷Yesu a hewahewali tunawihhi ma hi ibaabani hi pa, 'Geka a nugotuhuna binei ma ata palawa nugota i guluwi po ega tata waya'.

⁸Ma Yesu hai wibaabani gowada amaka i hanapugeya, ega yaka i lubayadehi i pa, 'Awai o ibaabanieniya, ega omi palawa, bo? Nugote ega ota witumaganeu, po yohola ega ota galena tuhagau. ⁹Ona nugotuhuya lolowa palawa magouhi nimitutu uyahinei lawa magouhi tausana nimitutu iyanihhi ma tupotupona o tuwaluta meya po poha magouhi 12 o leihogohi. ¹⁰Ma gasi lawa magouhi tausana wohepali palawa magouhi 7 uyahinei a ianihhi, ma tupotupona o tutuwaluhi poha magouhi 7 o leihogohi? ¹¹Ma taumi iyowai po ega nugonugomi hita lugiigilihi, palawa binei ega ata ibaabani? Ma tamogi a baha wiluwaluwa Palisi po Sadusi hai ani lihaahana ona matuteya.' ¹²Geka a bahana uyahina ma a hewahewali nugonugohi hi lugiigilihi, ega palawa binei ita ibaabani ma Palisi po Sadusi hai wiatatiyana koyakoyama ipa uyahinei hi lowolowo.

Pita i baha dumalu Yesu binei

¹³Yesu mitehi hi nae Sisaliya Pilipai u tuponana, ma a hewahewali i lubayadehi i pa, 'Ona paliweleu, lawa hi pa Lawa Moinau tau iyai?'

¹⁴Ma a baha hi wimiheya hi pa, ‘Lawa gehouhi hi pa tam Yoni bapatiso, ma lawa gehouhi hi pa tam Elaisiya, ma lawa gehouhi hi pa tam Yelemaya bo tu bahapiko odubona gehouna’.

¹⁵Apoma a hewahewali uyahihi i baha nae i pa, ‘Ma taumi omi nugotuhu o pa tau iyai?’

¹⁶Ma Simona Pita a baha i wimiheya i pa, ‘Tam Yaubada Lauyagohanana Natuna ma a Besinana lawana’.

¹⁷Yesu i baha nae Simona uyahina i pa, ‘Simona, tam Yoni natuna, a baha duma uyahim, tam lawa kaokaoham, babana om hanapu geke ega tam uyahingei, ma Amau hoi yada a hanapu i welem. ¹⁸Yaka a paliwelem, tam gowam Pita, anona gaima kadikadililina, apo gaima geke u tepana u bolu a witowolihi po hilage apapoena a kadidili ega ina wogowogodadanihi. ¹⁹Apo Yaubada anani taniwaga ani'mhoena a welem, po ginouli hoi hipuli una hoeya yaka hoi yada hina hoeya, ma ginouli hoi hipuli una guduya yaka hoi yada hina guduya.’ ²⁰Naka hotanana ma Yesu i baha kadidili uyahihi i pa, ‘Ega kikina lawa gehouna ona palipaliweleya ona pa, “Yesu Besinana lawana”’.

Yesu a hilage yohola ma bahana i bahena tahaeya

²¹Naka hougana uyahina i wiwawala po a hewahewali i wiatatiyehi i pa, ‘Apo ta nae Yelusalem po noka hotanana wiyuwa galenahi magomagouhi a wialonihi, mi Yudeya hai tanitaniwaga po tu witalaguyaba babadahi po lugagayo tanitaniwagahi uyahihiyei. Ma apo hin'unui po iyeta witonugana uyahina a towolo meme.’

²²Ega yaka Pita i weluwaya po hi tunae uheiya ma i baha kadidili uyahina i pa, ‘Guyau, ega a dumalu ipa geke dewana uyahim ina geleta’.

²³Yesu i luhagawileya po i baha nae Pita uyahina i pa, ‘Tomodulele, geke hougana una nehaleu, ega una laipeuniu om winugonugotuhu mei lawa hota hai winugonugotuhu, ma ega mei Yaubada a nugotuhu’.

²⁴Ega yaka Yesu a hewahewali i paliwelehi i pa, ‘Inapa lawa awai nugonugona ina wotagou yaka a luyagohana ina palihaleya. Ma anani take ina awali ma ina wotagou. ²⁵Apo iyai ega biugei ina hilage yaka apo yautuna ina halehi. Ma iyai tau biugei ina hilage apega yautuna ina halehi. ²⁶Inapa iyai ina wigapola duma yaka Yaubada a dewa apo ina winugoguluwi, naka apo awai dewadewana ina tuhagaya? Ma lawa a luyagohana naka ginouli baneina. ²⁷Babana yohola apo tau Lawa Moinau u tu winoyanoya mitehi to nenei Amau a wasawasa namanamalinei ma lawa atapuhi hai bagibagi mihana a welehi. ²⁸A baha duma uyahimi, lawa gehoumi geke hosi o towotowolo apega ona hilage a sigana tau Lawa Moinau u taniwaga waiwasawasanei ona galeu.’

Yesu a wasawasa namanamalina i wogeleteya hoi oya

17 ¹Iyeta magouhi 6 hi kokoe, Pita ma Yamesa walehina Yoni mitehi tunawahi weluwinihi po hi gae oya baneina u tepana. ²Oyana

uyahina hi memae, ma Yesu tepana galenana i buiua a hewahewali u matahi po i namanamali mei kabudala namalana, ma a kaleko wakekena i wimatatona. ³Ma mala emosi ma babada odubohi hi lugeletehi po tauna mitehi hi ibaabani. Babadahi naka Mose ma Elaisiya.

⁴Pita i baha Yesu uyahina i pa, ‘Guyau, i haki duma po tauyai geka hosi. U luhogaleyua ipa kape tonuga a wogohi, emosi tam bimegi, ma emosi Mose binei, ma emosi Elaisiya binei?’

⁵Pita yohola i ibaabani ma gahu yayatana i lutatahi, ma gahuna u hinena baha hi noonoli i pa, ‘Natuwe geka a luhogaleyua, tauna binei a kaoha duma; a baha ona iponawogogeya.’

⁶Ma a hewahewali baha geka hi noonoli po hi matouta duma, yaka hi guli hoi hipuli po hi lautalapupugehi. ⁷Ma Yesu i nei po i limaamahihi i pa, ‘Ona towolo, ega ona matomatouta.’ ⁸A hewahewali hi lauwatatehi po ega lawa gehouna hita galeyua ma Yesu tunawana i towotowolo.

⁹Oyagei hi hopuhopu mai ma Yesu a hewahewali i paliwelehi i pa, ‘Ega lawa uyahihi ona bahebaheu, awai o gagalehi, a sigana tau Lawa Moinau hilage uyahinei apo a towolo meme.’

¹⁰A hewahewali hi lubayadeya hi pa, ‘Awai binei lugagayo tanitaniwagahi hi baheya hi pa, apo Elaisiya ina tahaya mai ma u mulina apo Besinana lawana ina nei?’

¹¹Yesu i baha nae uyahihi i pa, ‘Naka moina dumana, Elaisiya ipa ina tahaya mai po ginouli atapuhi ina lidumaluhu. ¹²A paliwelemi Elaisiyana amaka i nei, ma lawa ega hita hanapugeya, po hi wihinigigiyeya ma tau Lawa Moinau gasi apo hina wihiniwiyuwau.’ ¹³Yaka a hewahewalihi hi hanapugeya Elaisiya anona Yoni tu wibapatiso.

Tewela olotona alugo apapoena i luyia ma Yesu i luyawahi

¹⁴Yesu a hewahewali mitehi oyagei hi hopu mai bolu uyahihi, ma lawa gehouna i nei po anai wiyateyatena i polou Yesu uyahina ¹⁵ma i baha i pa, ‘Guyau, natuwe una lunugotoogogeya po una luyawahi. Houga magomagouna alugo apapoena e tapeibadebadeya po u hinina wiyuwa he lalata duma. Houga gehouhi mayau alalatana uyahina e pipeu, ma houga gehouhi goila uyahina e yoliyoli. ¹⁶Ma om hewahewali uyahihi a neneiyai po ega emoemotahi hina widewadewayu.’

¹⁷Yesu i baha i pa, ‘Taumi geka hapana ega omi witumagana po apapoe lawami. Houga a dao awai apo a meme liyaliyanimi po a genogenogemi? Tewelana ona neiyai uyahiu.’ ¹⁸Yesu alugo apapoena i paliyeya po tewelana i hopu haleya, ma naka kabudalana i dewadewa meme.

¹⁹Ma Yesu a hewahewali tunawahi hi nei Yesu uyahina po hi lubayadeya hi pa, ‘Iyowai po ega emoemotiyai alugo apapoena to wiyagaya?’

²⁰Yesu i baha nae uyahihi i pa, ‘Ega alugo apapoehi ota iyagahi babana omi witumagana ega ita lata. A baha duma uyahimi, itapa omi

witumagana a lata mei ihagila polana apo oya uyahina ota baha ota pa, “Una nae noka hosi”, apo ita wiponawogogemi. Tu witumagana uyahimi ginouli magomagouhi hi teyateya. [2¹Ega tahaya gehouna po ipa apo dewa geke pitenana ta dewahi, tahaya emosi hota naka lupali po wiyohi.]’

Yesu a hilage bahana i wiluwagaya uyahihi

²²U Galili atapuhi hi'mboina gogona ma Yesu i paliwelehi i pa, ‘Lawa Moinau apo hina houna damaneu lawa u nimahi ²³po hina lihilageniu, ma iyeta tonuga hina kokoe ma apo a towolo meme.’ Yesu a baha geke binei ma nugonugohi hi wiyuwa duma.

Hai numa dalabu monena hounana

²⁴Hi nae po Kapaneum u meyageina hi memae ma numa dalabu monena tu tama hi nei po Pita uyahina hi baha hi pa, ‘Iyowai apo omi tu wiatatiyana mone ina houni, bo apegga?’

²⁵Ega yaka Pita i baha i pa, ‘Ee, apo mone ina houni’.

Pita i gunawilena meya hoi numa, ma Yesu Pita i lubayadeya i pa, ‘Simona, om winugonugotuhu hipuli wasawasahi uyahihi iyawoi, hai mone he tamatama natunatuhi uyahihiyei, bo lawa tapuhi uyahihiyei?’

²⁶Pita i baha i pa, ‘Lawa tapuhi uyahihiyei ma ega natunatuhi uyahihiyei’.

Yesu i baha i pa, ‘Moina dumana, tauhi natunatuhi ega hai witai gehouhi. ²⁷Ma tauta uyahita apo hina nugoapapoe, yaka geke hougana sili una waya ma una nae u boga po una wisili, po iyana tahatahayana un'ununi naka u gamona mone una waya, po apo ita hagu una houni tam ma tau ubeita.’

Iyai lawa baneina Yaubada u matana

18 ¹Naka hougana Yesu a hewahewali hi nei uyahina po hi lubayadeya hi pa, ‘Iyai tauna lawa gegena Yaubada anani taniwaga uyahina?’

²Yesu tewela gehouna i otugeya po i nei u matahi po i towolo, ³ma Yesu i baha nae uyahihi i pa, ‘A baha duma uyahimi, inapa ega ona nugobui po mei logaloga yaka apegga Yaubada anani taniwaga ona luiya. ⁴Apo iyai ina nugohopuhopu po mei geke tewelana yaka apo tauna ina geduma Yaubada anani taniwaga uyahina. ⁵Apo u hayami lawa awai gowaugei logaloga mei geke tewelana ina likaohaya yaka naka tau i likaohau.

⁶‘Apo tu witumaganeu lawana a winugonugotuhu mei geke tewelana, ma lawa awai ina lipeuya, yaka a dumalu itapa gaima baneina u gadouna hita duli ma u boga dumdum hita halena hopuneya po ita yoli. Ma ega ita dewadewa geke tu tapitapiyana ina dewaya po apapoe ina dewadewaya.

⁷Kihoni tu mehipuli taumi tu nugodubu ani peu ludadanahi binei. Moina ani peu ludadanahi apo hina nei, tamogi iyai i dewahi po he waawala tauna tu nugodubu. ⁸Apo tam lawa awai aem bo nimam ina laipeunim, yaka una boli haleya. Naka ega apapoe awai, babana apo aem emosi bo nimam emosi yaka luyagohana una tuhagaya. Tamogi woapapoe dumana naka aem po nimam luwaga a dewadewahi ma apo hina halena hopunem mayau alatana ega sigasigana uyahina. ⁹Mei gasi matam naka pite apo ina laipeunim yaka una wahi haleya, babana ega apapoe awai apo matam emosi hota, yaka om luyagohana ina dewadewa, tamogi woapapoe dumana uyahim naka apo matam luwaga a dewadewahi ma hina halena hopunem meyagai waipoyana uyahina.

¹⁰'Logaloga mei geka tewelana ega ona gagalena hopuhopunehi. Tauhi hai tu winoyanoya hoi yada he memae houga magomagouna Amau u matana. [¹¹Ma Lawa Moinau a nenei ipa tu welupowa lawahi a wiluyagohanihi.]

¹²'Omi winugonugotuhu awai? Apo lawa gehouna a sipi magouhi handele emosi ma emosi ina welupowa, apo awai ina dewaya? Apo hoi oya atapuhi hina memae ma ina nae po emosina ina bibiheyia a sigana ina tuhagaya. ¹³A baha дума uyahimi, apo ina tuhagaya yaka a kaoha ina lata дума, ma magomagouhihi uyahihi ega ita kaoha дума po mei geka emosina. ¹⁴Naka pitenana Amau hoi yada e memae ega ita luhogaleyia ipa tewela emosi apapoe ina wialoni po ina welupowa.'

Walehita a apapoe binei

¹⁵Yesu i baha meme i pa, 'Apo walehim gehouna uyahim apapoe ina dewaya, yaka una wileta po omi luwaga ona lidumalu a apapoe binei. Ma ponam ina nonoli yaka naka i dewadewa дума, babana amaka walehim u tuhagaya po mitehi o witulana meme. ¹⁶Ma inapa ega ponam ina nonoli, yaka lawa emosi bo luwaga una winihi po mitehi walehimna uyahina ona wibaabani po a apapoe ina galena tuhaga imahiyeya. ¹⁷Ma ega ina luhogaleyia ipa omi baha ina nonoli, yaka tu tapalolo hai bolu uyahihi ona paligeleteya, po bolu hai baha ega ina nonoli, yaka ona palihaleyia po tauna galenana mei tu meuputa bo takisi tu tama woapapoena.

¹⁸'A baha дума uyahimi, hoi hipuli ginouli awai ona numa panipani yaka hoi yada hina numa panipani. Ma ginouli awai hoi hipuli ona hoeya, yaka hoi yada hina hoeya.

¹⁹'Geka hougana a paliwelemi apo taumi iyawoi omi luwaga hota hoi hipuli ona nugoemota omi luhogala binei po Amau hoi yada uyahina ona laupali, yaka apo ina dewaya bimiyei. ²⁰Babana tupo awai uyahina lawa luwaga bo tonuga tau gowaugei hin'omboina gogona naka tau mitehi to memae.'

Paligigila baha luwaluwana

²¹Pita i nae Yesu uyahina po i baha nae i pa, ‘Guyau, apo walehiu gehouna houga magomagouna uyahiu apapoe ina dewadewaya, ma mala wabihaga apo a apapoe a paligigilihi mala 7 bo mala wabihaga?’

²²Ega yaka Yesu i baha nae uyahina i pa, ‘Ega una pa mala 7 hota, ma tamogi 7 magouhi 70’.

²³Ega yaka Yesu baha wiluwaluwagei i paliwelehi i pa, ‘Yaubada a taniwaga mei tu wasawasa banei dumana, ma i luhogaley a ipa a tu bagibagi hai yaga hina lidumaluhi uyahina. ²⁴Ega yaka i wiwawala po lawa gehouna a yagayaga mone magouhi tausana 10 i bahena geleteya. ²⁵Geka lawana a yagayaga ega emoemotana po ipa ina lidumaluya, ega yaka tu wasawasana i baha po ipa lawana ma agona po natunatuhi, po gasi a gapola atapuhi hina gimalena halehi po mihahi tu wasawasana ina waya, ma a hewalina a yaga hina dumalu.

²⁶‘Ma a tu bagibagina a nugodubuna i polou u matana, ma i lupali a bada uyahina i pa, “Bada, una lunugotootogogeu ma apo u yagayaga atapuna houga he nenei uyahihi a lidumaluhi”. ²⁷Ega yaka tu wasawasana a hewalina i lunugotootogogeya po a yagayaga atapuhi i paligigilihi ma a hewalina i hopu po i nae.

²⁸‘Ma lawana i hopu po i nena, ma tulana gehouna mone magouhi 10 i weleya po i bagibagi ega ita wimihena yagiyagineya ma i memae, ma lawana i tuhagaya po i lugadouni ma i pa, “Geka hougana om yaga uyahiu una lidumaluya”.

²⁹‘Ma tulanana i polou uyahina po i lupali i pa, “Tulau, una lunugotootogogeu, ma houga he nenei apo u yaga uyahim a lidumaluya”.

³⁰‘Ma tulana a lupali ega ita genogeya po ponana ega ita nonoli, ma i houna luiyeya hoi numa panipani po i memae a sigana a yaga atapuna i lidumaluya. ³¹Ma hai lawa hai dewa hi gagalehi po hi nugoapapoe, yaka hi nae po tu wasawasana hi paliweleya hai lawa hi itona binei.

³²‘Ega yaka badana a hewalina i otugeya po i paliweleya i pa, “Tam tu bagibagi apapoem babana om yagayaga uyahiu ubeihi u lupali po a lunugotootogogem po a paligigilim, ³³awai binei tulam ega uta lunugotootogogeya po a yaga uyahim uta paligigili?” ³⁴Tu wasawasana uyona i gigai duma yaka i baha po numapani tu galena itetena hi paliweleya, po a tu bagibagi hi niyeya po hi houna luiyeya hoi numa panipani, po i memae a sigana a yagayaga atapuhi i lidumaluhi.

³⁵‘Amau hoi yada apo naka pitenana uyahimi ina dewaya, inapa omi lawa hai apapoe ega ona lunugotootogogehi po ona paligigilihi yaka apega ina paligigilim.’

Yesu wihulu binei i iatatiyana

19 ¹Yesu a wiatatiyana i wikokowi ma tupo Galili i nehaley a po i nena, Yudeya Yodani goilana i damani u tupona. ²Ma bolu baneina Yesu hi wotagoya po hai totogo i widewadewahi.

³Ma Palisi lawahi hi nei Yesu uyahina ipa hina ludadani hi pa, ‘Apo lawa agona a dewa binei ega ita kaoha, iyowai a dumalu, ipa ina haleya bo ega?’

⁴Ega yaka Yesu i paliwelehi i pa, ‘Yaubada a Buka uyahina gilugilumana amaka o hanapugeya, “Houga a wawala uyahina tu wiwawala lawa luwaga i wiwawalihi oloto ma wawine”. ⁵Ma baha gehouna i pa, “Oloto amana ma hinana ina nehalehi po agona ina waya po mitehi hina megogona po hai luwaga hinihi emosi hota”.

⁶‘Yaka hai luwaga hina wihiniemosi ma ega hini luwaga. Oloto ma wawine hai tawine Yaubada i popo emotehi, uyahinei ega emoemotana po ta lupena halehi.’

⁷Ega yaka hi lubayadeya hi pa, ‘Matababana awai po Mose lugagayo i houni i pa, “Apo lawa agona ina hahaleya yaka giluma gehouna ina gilumi po wawinena ina weleya ma apoma ina wihulu”?’

⁸Yesu hai baha i wimiheya i pa, ‘Naka omi palibagibagi tepanei ma Mose lugagayo geke i baheya uyahimi po ipa wihulu wekiwekilalana ona gilumi, yaka apoma agagomi ona hahalehi. Tamogi houga a wawala uyahinei i nenei ega geke pitenana. ⁹Ma a paliwelemi apo oloto awai agona ega ina wihola ma ina haleya, po ina tawine damana wawine gehouna uyahina, yaka naka lawana e matamatamaga.’

¹⁰Ega yaka a hewahewali hi baha nae uyahina hi pa, ‘Inapa oloto ma wawine ita lugagayo geke pitenana yaka ega ta tawitawine’.

¹¹Ma hai baha i wimiheya i pa, ‘Wiatatiyana geke ega lawa magomagoumi ubeimi, ma iyawoi Yaubada nugotuhu i welewelehi tauhi tunawahi. ¹²Matababana ololoto gehouhi hi gunigunihi po ega tawine luhogalana uyahihi ita memae. Ma ololoto gehouhi he hapihapihi po ega emoemotahi hina tawine. Ma ololoto gehouhi Yaubada anani taniwaga binei ma luhogalahi tauhi hi gudu mehi, po tawine ega hita luhogaleya. Inapa lawa awai geke dewana emoemotana yaka ina wotagoya.’

Yesu logaloga i baha lunugotootogogehi

¹³Ega yaka lawa gehouhi logaloga hi neihini mai Yesu uyahina ipa ina wotepanihi, ma ina lupali ubeihi. Ma a hewahewali hi paliyehi.

¹⁴Ma Yesu i baha i pa, ‘Logaloga ona palihalehi po hina nenei uyahiu ma ega ona guduguduhi. Matababana lawa mei geke logalogahi apo Yaubada anani taniwaga hina luiya’. ¹⁵Yesu nimana i lodomi po logaloga i wotepanihi, ma i nehalehi.

Hewali waigapolana

¹⁶Tu waigapola gehouna i nei Yesu uyahina po i baha i pa, ‘Bada, bagibagi dewadewana awai a dewaya po luyagohana tuwetuwenai a tuhagaya?’

¹⁷Yesu i baha nae uyahina i pa, ‘Awai binei e laubayadeu bagibagi dewadewana binei? Tu dewadewa emosi hota e memae, inapa luyagohana tuwetuwenai una luhogaleya yaka Yaubada a lugagayo una wotagohi.’

¹⁸Hewalina Yesu i lubayadeya i pa, ‘Lugagayo awai?’

Yesu i baha i pa, ‘Ega una yamunugo, ega una matamatamaga, ega una danedanene, ega una igou koyakoyama. ¹⁹Amam ma hinam una wiyateyatehi” ma “U liyaliam tu mae una luhogalehi po mei tam e lauhogalena mem”.’

²⁰Ma hewalina i baha i pa, ‘Geka lugagayohi a wotagohi, ma apo awai a dewaya?’

²¹Yesu i baha nae hewalina uyahina i pa, ‘Apo om luhogala ipa om dewa atapuna ina dewadewa, yaka om gapola magomagouhi una gimalena halehi po mihahi tu dayadayabu una welehi. Apo hoi yada una wigapola ma una nei po una wimulitagou.’

²²Hewalina Yesu a baha i noonoli po a nugodubuna i gunawilena meya, babana a gapola hi maga duma.

²³Ega yaka Yesu a hewahewali tauhi i paliwelehi i pa, ‘A baha duma uyahimi, tu wigapola lawahi hai lui Yaubada anani taniwaga uyahina i witai. ²⁴A paliwelena memi, kamela ega emoemotana heyau domona ina honogi. Ma tu wigapola lawana a lui Yaubada anani taniwaga uyahina i wipilipili lagona ma apoma naka gamogamona a honoga.’

²⁵Yesu a hewahewali baha geka hi noonoli po nugonugohi hi gohola dumahi po hi pa, ‘Heki, iyai apoma apo luyagohana ina tuhagaya?’

²⁶Yesu i gagalehi po i kokoe ma i pa, ‘Lawa uyahihi luyagohana tuhagana ega emoemotahi ma Yaubada uyahina ginouli atapuhi emoemotana’.

²⁷Ega yaka Pita i baha nae Yesu uyahina i pa, ‘U galeya i gapola atapuhi to nehalehi po to wootagom, tauyai apo awai to tuhagaya?’

²⁸Yesu i baha nae uyahihi i pa, ‘A baha duma uyahimi, yohola apo hipuli wouna uyahina tau Lawa Moinau, u ani wiwasawasa namanamalina uyahina a tugula, ma taumi tu wotagou magoumi 12, ani luhetala ona tugulehi, ma Isalaela gugunina magouhi 12 ona luhetalehi.

²⁹Apo iyawoi hai meyagai bo walewalehihi bo nounouhi bo amamahi po hinahinahi bo natunatuhi bo hai tano, tau biugei ma hina nehalehi, tauhi apo mihahi hina tuhaga lagoneya ma luyagohana tuwetuwenai hina tuhagaya. ³⁰Ma amalai gehouhi he tahatahaya apo hina wimuli. Ma amalai gehouhi he imuli apo hina tahaya.

Tano tu bagibagi baha luwaluwahi

20 ¹‘Yaubada anani taniwaga mei lawa gehouna a tano. Malatomtom kikina ma i nae po a tu bagibagi i weluwinihi po ipa a tano uyahina hina bagibagi. ²Ma a lugagayo i baheya i pa, “Iyeta

emosi mihana naka kina emosi omi bagibagi mihana”, po hi kaoha ega yaka i himilihi po hi nae hoi tano po hi wobagibagi.

³‘Kabudala i gegei ma gasi i nae hoi ani gimala po lawa gehouhi i gagalehi ega hai bagibagi ma hi meme yabayababa, ⁴ega yaka i paliwelehi i pa, “Emoemotana apo ota nae u tano uyahina po ota bagibagi? Po omi bagibagi a lata naka pitenana ata wimihena tagoya”, ega yaka hi nae hoi tano po hi wobagibagi.

⁵‘Iyeta bolinai po ibigei i nenememe po lawa gehouhi hi memae ma i galehi, yaka i paliwelehi po hi nae a tano uyahina po hi bagibagi.

⁶Kabudala i yoliyoli ma i nanae po lawa gehouhi i tuhagahi, ega yaka i baha nae uyahihi i pa, “Awai binei bagibagi iyetana o halena yababaya?”

⁷‘Ma hi baha hi pa, “Babana ega lawa gehouna ita paliweliyai ipa apo a bagibagi to dewaya”.

‘Ega yaka badana i baha i pa, “Taumi ona nae u tano uyahina po ona bagibagi”.

⁸‘I uguguwi, ma tanona tu galena itetena i paliweleya i pa, “Tu bagibagi atapuhi una liwoloehi po hai meiha hina tama. Tu bagibagi waimulihi uyahihi una wiwawala po tu bagibagi tahatahayahi uyahihi una liwoloehi”.

⁹‘Tauhi kabudala i yoliyoli ma hi nei po hi wobagibagi noka mihahi kina emosi i welehi naka pitenana lawa atapuhi apo gasi kina emosi po emosi hina waya. ¹⁰Ma lawa tu bagibagi tahatahayahi hai winugonugotuhu hi pa, apo maiha baneina hina waya, tamogi ega atapuhilihi mihahi galenana emosi. ¹¹Hai meiha hi tama po i kokoe, ma mihahi a lata hi gagaleya po hi nugoapapoe tano taniwagana uyahina. ¹²Ega yaka hi baha nae taniwaga uyahina hi pa, “Lawa wouhi ega hita luhilage, po mei tauyai to lauhilage, tauyai iyeta atapuna to bagibagiyea, ma i meiha atapuyeina emoemotiyai”.

¹³‘Ma taniwagana i paliwelehi i pa, “U lawa, ega u taniwaga ita apapoe, ma kina emosi mihana o lueeneya yaka naka amaka. ¹⁴Omi meiha kina emosi po emosi ona waya ma ona nae. Ma u taniwaga lawa waimulihi hai bagibagi mihana a lata mei mihami a lata. ¹⁵Tau u mone a tanitaniwageya, yaka u ani'mbenena lawa a welewelehi ega binei ona nugonugoapapoe.”

¹⁶‘Amalai gehouhi he tahatahaya apo hina wimuli. Ma amalai gehouhi he imuli apo hina tahaya.’

Yesu a hilage bahana i witonugaya

¹⁷Yesu a hewahewali magouhi 12 mitehi hi gegae Yelusalem po hoi tahaya ma i paliwelehi i pa, ¹⁸‘Tauta ta nanae u Yelusalem apo Lawa Moinau hina palihaleu tu witalaguyaba babadahi, po lugagayo tanitaniwagahi u nimahi, po u hilage binei hina taniwaga. ¹⁹Ma hina palihaleu tu meuputa hai tu wigawiya u nimahi po apo hina paliguyoguyougeu ma gulawa uyahinei

hina kodikodiliu po ina kokoe ma hoi ani take hina tutulawiteu. Ma iyeta tonuga hina kokoe apo a towolo meme.’

Yamesa ma Yoni hinahi a lupali Yesu uyahina

²⁰Sebedi agona ma natunatuna luwaga hi nei Yesu uyahina, po i polou ma i lupali Yamesa ma Yoni ubeihi.

²¹Ega yaka Yesu i lubayadeya i pa, ‘Awai om luhogala?’

Ma wawinena i baha i pa, ‘A luhogaleya ipa om ani taniwaga una tutuhagaya hougana, natunatuwe mitehi apo ota tugula gogona, gehouna u awala hinebawam ma gehouna u keham’.

²²Ega yaka Yesu hai baha i wimiheya i pa, ‘Omi lupali anona ega ota hanapugeya. Emoemotami apo wiyuwa ani umana a umumaya taumi on'umaya?’

Ma hi baha hi pa, ‘Emoemotiyai’.

²³Yesu i baha nae uyahihi i pa, ‘Naka moina apo wiyuwana a umumaya taumi on'umaya. Ma tamogi ega emoemotau po a winaganimi po ipa apo iyai u awala hinebawau ina tugula ma iyai u kehau ina tugula. Amau tauna e woononogo iyawoi apo hina tugula.’

²⁴Ma a hewahewali magouhi 10, Yamesa ma Yoni hai lubayada hi noonoli po hi luuyogigai duma. ²⁵Ega yaka Yesu i boinihi po i baha nae uyahihi i pa, ‘O hanapugeya tanitaniwaga hipuligei lawa uyahihi hi taniwaga kadidili duma, po tauhi mei tu wasawasa. ²⁶Ma taumi ega ipa naka pitenana ona dewadewaye, apo u hayami tam iyai ipa una witaniwaga, yaka una witubagibagi om lawa ubeihi. ²⁷Apo iyai u hayami ipa ina tahaemi, yaka tauna a lawa ubeihi ina witupupoula. ²⁸Mei tau Lawa Moinau a nenei hoi hipuli ega ipa lawa biugei hina bagibagi, ma tau ipa a witubagibagi lawa ubeihi, po apo yautuwe a palihaleya lawa magomagouhi ubeihi ipa a lupenihi.’

Matakeke luwaga Yesu i widewadewahi

²⁹Yeliko hi nehaleya po hi nena ma bolu banei dumana hi wotagohi.

³⁰Ma lawa luwaga matahi keekehi hoi tahaya hi tugutugula, ma Yesu i nei po i nena ma tuwegana hi nonoli, yaka hi otu hi pa, ‘Yesu, Dawita gogana, uta lunugotootogoyai’.

³¹Ma bolu hi paliyehi hi pa, ‘Hei, ona genuwana’.

Ma apoma hi ototu labalabatana hi pa, ‘Guyau, Dawita gogana, una lunugotootogoyai’.

³²Ega yaka Yesu i tutowolo ma i otugehi po hi nei uyahina po i lubayadehi i pa, ‘Omi luhogala ipa awai bimiyei a dewaya?’

³³Ma tauhi hi pa, ‘Guyau, nugonugoyai to galena meme’.

³⁴Yesu i lunugotootogoyehi yaka matahi i wodadanihi po mala emosi ma matahi hi galeneya, ma Yesu hi wotagoya.

Yesu i luihui Yelusalem

21 ¹ Yesu a hewahewali mitehi hi nae Yelusalem u liyaliana po hi geleta u Betepage, naka oya Oliweta uyahina po noka hota ma Yesu a hewahewali luwaga i himila tahaehi po ² i pa, ‘Meyagai u naomi ona nae po ona luihuiya naka hota doniki ma natuna olotona ona tuhagahi. Ona lupenihi po ona neihi mai uyahiu. ³ Apo ona lupelupenihi ma hina laubayademi yaka ona pa, “Guyau ipa ina wibagibagi, ma apo ina gunawileya?”

⁴ Geka dewahi hai geleta odubona tu bahapiko amaka i bahena nonogeya i pa,

⁵ ‘Saiyoni lawahi ona paliwelehi ona pa,
“Omi wasawasa ona galey a nenehi uyahimi
anai nugohopuhopuna doniki i geluya.
Naka donikina natuna olotona i geluya?”

⁶ Yesu a hewahewali a baha hi wotagoya po hi nae. ⁷ Apoma donikina natuna mitehi hi niyehi Yesu uyahina, ma hai kalekoge i doniki upuna wihiyeya ma Yesu i gelu. ⁸ Ma bolu baneina hai kalekoge i tahayana hi lutouli, ma lawa gehouhi mayau lagahi anai luguluguhi hi bolih i po a tahaya hi lutouli. ⁹ Bolu gehouhi u naonei ma bolu gehouhi mulinei hi nena, ma lawa atapuhi hi otu labatana ma hi wotalagae hi pa,

‘Tam Dawita gogana, to wotalagiyem!’
‘Guyau gowanei e nenei Yaubada ina kawaidewedewem!’
‘Ani'mhuna duma tam Gegewahagam uyahim!’

¹⁰ A luina uyahina Yelusalem tu miyena hi goholih i po hi ibaabani hi pa, ‘Noka tauna iyai?’

¹¹ Ma lawa boluhi Yelusalem tu miyena hai lubayada hi imiheya hi pa, ‘Tu bahapiko lawa Nasaletagei gowana Yesu, Galili anani taniwaga uyahinei i nei’.

Yesu numa dalabu i liyeuyeyua

¹² Yesu numa dalabu baneina i luiya, po i tugudu po tu gimagimala i wiyagahi, ma mone tu wiyawepeli hai pata i lugoluh i, ma bunebune tu gimalahalenahi hai ani tugula i lubuiya. ¹³ Ma i baha nae uyahih i pa, ‘Yaubada a Buka hi gilugilumi uyahina i baheya i pa, “U numa lawa hai ani lupali numana”. Ma taumi o buiya po tu danedanene hai ani megowada.’

¹⁴ Matakeke lawahi po lawa daladalahi hi nei numa dalabu u hinena po Yesu i widewadewahi. ¹⁵ Tu witalaguyaba babadahi po lugagayo tanitaniwagahi Yesu a bagibagi maninina hi galey a, ma logaloga hi ototu numa dalabu u hinena hi pa, ‘Dawita gogana ta wotalagiyeya’.

¹⁶ Tanitaniwaga hi luuyogigai po hi pa, ‘Awai binei logaloga hai wiototu ega uta liwoloeya?’

Yesu hai baha i wimiheya i pa, ‘Yaubada a Buka o hiyahiyawi babana iyowai? I pa,

“Apo logaloga muhomuhohi uyahihiei om wotalagae una wiatatiyehei”.

¹⁷Ega yaka Yesu Yelusalem i nehaleya po i nae u Betani po noka hotanana i eno.

Yesu mayau i paligubaya

¹⁸Yesu malatomtom kikina ma i gunawilena meya po i nena Yelusalem po hoi tahaya ma am i hilage. ¹⁹Ma hoi tahaya mayau i towotowolo ma i galeya po i nae u liyaliana ma tamogi ega ugon ita tuhagaya ma lugu yawa, ega yaka Yesu mayouna i paliyeya i pa, ‘Apega una ugo meme.’ Mala emosi ma mayouna i kokodila.

²⁰Ma Yesu a hewahewali mayouna hi gagaleya po hi gohola dumahi po tunawahi hi ibaabani hi pa, ‘Iyowai po mayouna a hilage i bulili duma?’

²¹Ma Yesu i paliwelehi i pa, ‘A baha duma uyahimi ona witumagana ma ega ona launugoluwaluwaga mayau geke uyahina awai a dewadeway binei, taumi ipa ona dewaya po mei awai a dewadeway pite. Ma inapa geke oyana uyahina ona baha apo ina gunawotowi po u boga ina yoli yaka apo ina wiponawogemi. ²²Inapa omi luhogala awai a witumaganami ona laupali yaka apo ona tuhagaya.’

Yesu tauna a taniwaga

²³Yesu i lui hoi numa dalabu baneina uyahina po i iatatiyana ma tu witalaguyaba babadahi, po Yudeya tanitaniwagahi hi nei po Yesu hi lubayadeya hi pa, ‘Witaniwaga awai u waya po geke ginoulihi e dewadewahi, bo iyai geke witaniwagana i welem?’

²⁴Yesu hai baha i wimiheya i pa, ‘Hapali tau lubayada a welemi po ona wimiheya yaka apo omi lubayada a wimiheya, po iyai geke witaniwagana i weleu. ²⁵Yoni a witaniwaga yadei i nei bo lawa uyahihiei i nei po i ibapatiso?’

Ma tunawahi u hayahi hi ibaabani hi pa, ‘Apo awai ta baheya! Apo tana pa, “Yadei”, apo ina pa, “Awai binei ega ota witumaganeya?”

²⁶Ega emoemotana tana pa, “Lawa uyahineiyei”, babana lawa boluhi ta matutehi, ma hai winugonugotuhu naka tu bahapiko gehouna.’ ²⁷Ega yaka a baha hi wimiheya hi pa, ‘Ega tota hanapugeya miyei i nei.’

Ma Yesu uyahihi i baha i pa, ‘Tau gasi apega a paliwelemi witaniwaga awai a waya po geke ginoulihi a dewadewahi.’

Lawa natunatuna luwaga baha luwaluwahi

²⁸Yesu i baha meme uyahihi i pa, ‘Apo lawa natunatuna ololotohi luwaga, ma tutuwoga i paliweleya i pa, “Natuwe, amalai apo una nae hoi

tano una bagibagiyeya”. ²⁹Ma i luhinigigai, ma tamogi muliyei i nugobui po i nae i bagibagi.

³⁰Ma natuna habuluna i paliweleya i pa, “Natuwe, una nae hoi tano una bagibagi”, ma natuna habuluna i pa, “Ee, i haki apo a nae”, ma tamogi ega ita nae.

³¹‘Hai luwagahi iyai amahi a nugotuhu i wiponawogogeya?’

Ma tauhi hi baha hi pa, ‘Tutuwoga’.

Ega yaka Yesu i baha nae uyahihi i pa, ‘A baha duma uyahimi tauhi tu apapoe po tauhi t matamaga wiwinehi apo hina lui Yaubada anani taniwaga uyahina, ma taumi apega ona lui. ³²Yoni lolowa tahaya dumadumaluna i atatiyemi, ma ega ota witumaganeya, ma takisi tu tama po tu matamaga wiwinehi hi witumaganeya po hai witumagana o gagalehi ma taumi ega kikina ota witumagana po ota nugobui.

Wine tanona tu galena itetehi paliluwaluwahi

³³‘Paliluwaluwa gehouna tano taniwagana binei ona nonoli. Tano taniwagana gologolowa ugonu uyahina wine he dewadewayaya i lupehiyeya, ma gali i dewaya po i wiwila, ma wine pihagana i dewaya, ma gasi tanona u hinena ani luwiyau numana i wogoya, ma tu galena itete hai ututu i lawi ma i nehalehi po i nae bala daodaona. ³⁴Ma wine i ugo po i magula, ma houga omlohina houkana a hewahewali i himilihi po hi nae ipa ugonu tupona hina welehi.

³⁵‘Ma tano tu galena itete baha tu hihiwa hi womomohihi po gehouna hi kodikodili ma wiluwagana hi lihilageni, ma witonugana gaimei hi wilawi. ³⁶Ega yaka taniwagana hewahewali gehouhi i himilihi kikina hi maga ma gasi naka pitenana tu galena itetehi hi dewaya. ³⁷Anani kokoe naka tauna natuna dumana i himili ma i pa, “Geka tauna natu hotau yaka apo hina wiyateyateya”.

³⁸‘Tamogi houkana tano tu galena itete natunana hi gagaleyaya po tunawahi hi ibaabani hi pa, “Tanona muliyei tu witaniwagana geegeka. Ta uni po geka tanona ipa ina nenaue uyahina naka apo ina wigalitiyeyi”. ³⁹Ega yaka hi womomohi, po hi halena hopuneya tanona uputana po hi uni.’

⁴⁰Yesu i lubayada i pa, ‘Houga awai apo tanona taniwagana ina gunagunawileya tu galena itete iyowai ina dewahi?’

⁴¹Ma hi baha hi pa, ‘Tu leihilage apo ina wiapapoe dumahi, ma tano tu galena itete gehouhi u nimahi tanona ina houni, tauhi apo tanona ugougona tupona tano taniwagana hina weleya’.

⁴²Ega yaka Yesu i baha nae babadahi uyahihi i pa, ‘Nugote Yaubada a Buka hi gilugilumi, yohola ega ota nugotuhu tuhagaya i pa,
“Ogolana tauna tu lunuma hi ihinigigiyeya
amalai i gunabuiya po i dewadewa lagona.

Naka Guyau a bagibagi u matata ani nugogohola.”

⁴³Yaka a paliwelemi Yaubada anani taniwaga uyahimi ina wihaleya po bolu tapuhi ina welehi po tauhi uyahihiyei ugo dewadewana ina geleta. [⁴⁴“Iyai ina peu po noka ogolana uyahina ina yato apo ina lauhedalena meya po tupotupona. Ma inapa noka ogolana ina guli po iyai ina lutataya apo ina lumutumutuya.”]’

⁴⁵Yesu a paliluwaluwa geka tu witalaguyaba babadahi po gasi Palisi lawahi hi noonoli po hi nugohanapu po hi pa, tauhi ubeihi ita'mpaliluwaluwa. ⁴⁶Ega yaka Yesu hi iletaya ipa hina numa panipani, ma tamogi bolu hi matutehi, matababana Yesu hi kawatubahapikogeya.

Tawine tolehana baha luwaluwana

22 ¹Baha luwaluwa gehouhi Yesu i paliwelehi i pa, ²‘Yaubada anani taniwaga mei tu wasawasa baneina toleha i dewaya natuna olotona a tawine tolehana binei. ³Ma a tu bagibagi i himilihi iyawoi tauhi i utanehi ipa hina weluwinihi po hina nei tolehana uyahina, ma tauhi hi luhinigigai.

⁴‘Ega yaka a tu bagibagi gehouhi i himilihi po ipa hina paliwelehi hina pa, “Bada a toleha amaka hougana i geleta, a bulamakau amaka i unihii po gasi aniani atapuhi amaka hi wononogogehi. Ona nei po ta nae a tolehana uyahina”.

⁵‘Ma hai baha ega hita wiponawogogeya po gehouhi hi nae hai tano uyahihi, ma lawa gehouhi hi nae tauhi hai bagibagi uyahihi. ⁶Ma gehouhi tu wasawasana a tu bagibagi hi womomohihi po hi wilawihi, ma hi wiapapoenihi ma hi lihilagenihi. ⁷Wasawasana uyona i gigai yaka a tu wigawiya i himilihi po hi nae po tu'munugohi hi uni pahihi ma hai dobu hi apuya.

⁸‘Ega yaka taniwagana a tu bagibagi uyahihi i baha i pa, “Tawine tolehana amaka i nonogo, ma tamogi lawa a iutanehi tauhi ega emoemotahi ipa hina nei toleha uyahina babana tauhi tu apapoe. ⁹Ona hopu po tahayagei ona nena, ma lawa awai ona tuhagahi yaka ona wiutanehi po hina nei tawine tolehana uyahina po hina am”. ¹⁰Ega yaka hi hopu po tahayagei hi nena, ma lawa hi tamitamihii tauhi, tu dewadewa po tu apapoe po tawine numana hi wihogoya.

¹¹‘Hougana tu wasawasana i nei po a toumana i gagalena niyehi po lawa gehouna i galena tuhagaya tauna ega tawine kalekona ita oteni. ¹²Ega yaka i lubayadeya i pa, “Tulau, awai binei ega tawine tolehana kalekona uta oteni, ma awai binei u lui mai?” Lawana geka lubayada ega emoemotana po ina wimiheya.

¹³‘Ega yaka wasawasana a tu bagibagi i baha uyahihi i pa, “Geka lawana ona womomohi, po aena ma nimana ona panihi po ona halena hopuneya hoi dobu uguwa po noka hotanana tou ma omhanakidiyana ina tuhagaya”.

¹⁴'Babana Yaubada lawa magomagouhi i iutanihi ma ega hita maga i winaganihi.'

Sisa takisi taniwaga baneina

¹⁵Palisi lawahi tunawahi hai omboina uyahina hi wogatala hi pa, 'Iyowai ma apo Yesu a baha powa ta tuhagaya?' ¹⁶Hi inugonugotuhu po ega yaka hai hewahewali po Heloda a bolu mitehi hi himilihi po hi nae Yesu uyahina po hi pa, 'Bada, to hanapugem tam lawa dumadumalum, po Yaubada a tahaya dumana e iatatiyaneya, ma lawa kadikadidilihi ega uta genogenogehi ma baha e bahebahehi lawa magomagouhi uyahihi'. ¹⁷Ega yaka hi lubayada hi pa, 'Om winugonugotuhu iyowai? Mi Loma hai taniwaga ta wotagoya po takisi ta huhouni Sisa binei, bo ega?'

¹⁸Yesu hai wiwogatala gowagowada amaka i hanapugeya, yaka i baha i pa, 'Taumi tu wikoyakoyama, awai binei o laudadaniu?' ¹⁹Ega yaka Yesu i baha i pa, 'Heki, takisi monena ona weleu po a galeya', ²⁰po i wiatiyehi ma i lubayadehi i pa, 'Iyai tepana galenana po gowana geke monena uyahina?'

²¹Ma hi baha hi pa, 'Sisa galenana'.

Ega yaka Yesu uyahihi i baha i pa, 'Heki, ginouli awai Sisa galinei Sisa ona weleya. Ma ginouli awai Yaubada galinei Yaubada ona weleya'.

²²Yesu a baha hi noonoli hi gohola dumahi. Ega yaka hi nehaleyapa po hi nae.

Yesu towolo meme binei hi lubayadeya

²³Noka iyetana uyahina Sadusi hai bolu tauhi hi nei Yesu uyahina, tauhi hilage towolo memena ega hita itumaganeya. ²⁴Tauhi hi lubayadeya hi pa, 'Bada, Mose geke lugagayona ubeiyai i gilumi i pa, "Oloto awai ina tawine po ega ina winatuna ma ina hilage apo walehina hiwapena ina lawagi po hina winatuna naka popoyana galinei". ²⁵Lawa gehouna natunatuna ololotohi magouhi 7. Tutuwoga i tawine po ega natuna ma i hilage. Ma walehina i haulatuya hiwapena i lawagi, ²⁶po ega natuna ma i hilage. Po gasi witonugahi ma atapuna magouhi 7 emoemotahi. ²⁷Muliyeyi apoma wawinena i hilage. ²⁸Uyahinei ma hoi towolo meme wawinena apo agona iyai? Matababana atapuhi magouhi 7 i lawaga pahihhi?'

²⁹Ma Yesu hai lubayada i wimiheya i pa, 'Taumi naka o koyakoyamena memi babana Yaubada a Buka gilugilumana ega ota hanapugeya, ma gasi a wipoya ega ota hanapugeya. ³⁰Towolomeme hougana uyahina lawa apega hina tawitawine po apega hina itawinehi, tamogi hai mae yada uyahina tauhi ani galenahi mei tu winoyanoya mi yadena. ³¹Ma Yaubada a baha hi gilugilumi towolo meme binei amaka o hiyawa tuhagaya i pa, ³²"Abelham a Yaubada tau, po Isako a Yaubada tau, po Yakobo a Yaubada tau". Tauna ega lawa hilahlilagehi hai Yaubada, ma lawa lauyagohanahi hai Yaubada.'

³³Yesu a wiatatiyana bolu hi noonoli po hi gohola dumahi.

Lugagayo banei dumana

³⁴Palisi lawahi Yesu noyana hi nonoli ipa Sadusi hai lubayada amaka i wimiheya po ega hai ani baha gehouna, ega yaka Palisi hi'mboina gogona ma hi nei Yesu uyahina, ³⁵po Palisi uyahihiyei lawa gehouna lugagayo tu hanapugena Yesu i ludadani i pa, ³⁶'Bada, lugagayo atapuhi uyahihiyei lugagayo awai i lata duma?' ³⁷Ma Yesu a lubayadana i wimiheya i pa, 'Guyau om Yaubada luhogalam atapunei po alugom atapunei po nugonugom atapunei una luhogaleya. ³⁸Geka lugagayo tahatahayana po gasi i lagona duma. ³⁹Ma lugagayo wiluwagana geka pitenana i baheya i pa, "Lawa u liyaliyama tu mae una luhogalehi po mei e lauhogalena mem". ⁴⁰Geka lugagayohi luwaga naka, lugagayo magomagouhi po tu bahapiko hai wibaabani magomagouhi hai baba.'

Yesu i lubayadehi Dawita gogana binei

⁴¹Naka hougana Palisi hi'mboina gogona mai ma Yesu i lubayadehi ⁴²i pa, 'Iyowai omi winugonugotuhu, Besinana lawana gogana iyai?'

Ma hi baha hi pa, 'Gogana Dawita'.

⁴³Ega yaka Yesu i baha i pa, 'Ma iyowai po lolowa Alugo Woiyawa nugotuhu Dawita i weleya po Besinana lawana i kawaiguyougeya i pa,

⁴⁴"Yaubada i baha u Guyau uyahina i pa,

'U awala hinebawau una memae

a sigana om gawiya a houna hopunehi

po aem ani luhanatanahi.'"

⁴⁵Noka hougana Dawita Besinana lawana i kawaiguyougeya. Uyahinei Dawita ega Besinana lawana gogana dumana.' ⁴⁶Yesu a lubayada geka ega emoemotana po lawa awai ina wimiheya, geka uyahinei Yesu hi lowogeya po ega hita lubayabayadena gawahi.

Yesu lugagayo tanitaniwagahi po Palisi lawahi i paliyehi

23 ¹Yesu a hewahewali po gasi bolu mitehi ma uyahihi i baha i pa, ²'Omi lugagayo tanitaniwagahihi po Palisi lawahi, tauhi Mose a lugagayo odubohi he iatatiyanehi mi Isalaela uyahimi. ³Yaka awai he iatatiyemi ona wotagoya, ma tamogi hai bagibagi ega ona itutupoganehi, babana he iatatiyana hota ma ega hita wootagohi. ⁴Hai lugagayo hi witai duma po lawa he laiwitenihi, ma ega kikina hita wileta po lugagayo geka hita wotagohi.

⁵'Hai bagibagi atapuhi ipa lawa hina galehi ma hina hunehi, po Yaubada a Buka uyahinei hi gilumihi po u tepahi hi numa panipani lawitehi po nimahi uyahihi po hai ani lupali kalekohi hi lidaohi ma he ototenihi. ⁶Ma tauhi hai luhogala ani tugula gegehi toleha uyahihi

po gasi ani tugula dewadewahi hoi numa dalabu. ⁷Hai luhogala ipa ani gimala uyahina lawa wiyateyategei hina mamalihi ma hina kawaiguyougehi.

⁸Ma taumi tu wotagou yaka apega naka pite hina kawaiguyougemi babana omi Guyau emosi hota po atapumina emoemotami. ⁹Hoi hipuli ega iyai uyahina ona kawakawaiamana, babana Amami emosi hota hoi yada e memae. ¹⁰Lawa ega hina kawakawaitaniwagemi, babana Besinana lawana tau tunawau omi taniwaga. ¹¹Ma apo uyahimi lawa awai ina tahaemi, yaka tauna ina witubagibagi uyahimi. ¹²Matababana iyai e wohepa meya apo ina hopu ma iyai e wohopunena meya apo ina gae.

¹³⁻¹⁴Kihoni lugagayo tanitaniwagami po Palisi lawami taumi tu nugodubu. Omi wikoyakoyama binei lawa o guduhi po apega Yaubada anani taniwaga uyahina hina lui. Taumi ega ota lui yaka lawa ega hita lui, babana o guduguduhi. ¹⁵Kihoni lugagayo tanitaniwagami po Palisi lawami taumi tu nugodubu. Omi wikoyakoyama gehouna boga ma hipuli uyahihi o kadakadau wiwila dobu magomagouhi uyahihi, ipa omi hewali emosi hota ona waya po omi wiatatiyana powa binei apo a apapoe omi apapoe ina lata lagoni po tauna ma taumi dobu ebebalana ona wialoni.

¹⁶Kihoni tanitaniwaga matami keekehi taumi tu nugodubu. O baha o pa, “Apo iyai numa dalabu gowanei ina igwala naka ega ginouli baneina, ma apo lawa awai gapola numa dalabu u hinena he memae uyahihiyei ina igwala, yaka naka ginouli banei dumana po apo ginoulina ina dewaya”. ¹⁷Taumi o buuwa duma po matami hi keke. Ginouli awai i dewadewa duma, numa dalabu bo gapola? Nugote numa dalabu babana numa dalabu u hinena gapola he memae tauhi hi wiwoiyawa babana numa dalabu u hinena. ¹⁸Ma o baha o pa, “Apo iyai ani talaguyaba gowanei ina igwala naka ega ginouli baneina, ma tamogi ina igwala anani'mbenena ani talaguyaba uyahina, po ginouli awai i pikogeya apo ina dewaya”. ¹⁹Taumi matami hi keke, ginouli awai i dewadewa, ani'mbenena bo ani witalaguyaba tauna ombenena e iwoiyaweya?

²⁰Uyahinei apo lawa awai ani talaguyaba gowanei ina igwala, yaka tauna gasi ginouli atapuhi ani talaguyaba uyahihi e igwalehi. ²¹Ma apo lawa awai gasi numa dalabu gowanei ina igwala, yaka tauna gasi numa dalabu gapolahi gowanei e igwala. ²²Ma apo lawa awai yada gowanei ina igwala tauna Yaubada anani mae gowanei po gasi Yaubada gowanei e igwala.

²³Kihoni lugagayo tanitaniwagami po Palisi lawami taumi tu nugodubu. Yaubada uyahina omi koyamagei o yambenena ma omi ani'mbenenahi omi ginouli atapuhi baneihhi po habuluhi uyahihiyei, tamogi lugagayo dumahi o winugoguluwihi, dewa dumadumaluna ma lunugotootogo ma witumagana tauhi o winugoguluwihi, emoemotami ginouli baneihhi geke ona dewahi, ma gasi ginouli habuluhi ega ipa ona inugoguluwihi. ²⁴Taumi tanitaniwaga matami keekehi, omi gulai u

hinena nabugala o wihaleya po ega ota umaya, ma gamogamo baneih i o laumehahi.

²⁵ Kihoni lugagayo tanitaniwagami po Palisi lawami taumi tu nugodubu. Omi wikoyakoyama binei, omi keyaka po omi gaeba upuhi o laiyeuueuhi ma tamogi u hinemi omboho po dewa apapoe i wihogomi.

²⁶ Taumi Palisi matami hi keke duma omi keyaka po omi gaeba hinehi ona liyeuueu tahaehi, yaka apo upuhi hina yeuueu.

²⁷ Kihoni lugagayo tanitaniwagami po Palisi lawami taumi tu nugodubu. Omi wikoyakoyama binei taumi mei kokowaga, tepana o wihiyeya po i yeuueu po galenana i haki, ma tamogi u hinena lawa geyamihi bowabowahi po gobugobuhi he memae. ²⁸ Taumi lawa u matahi galenami mei tanitaniwaga dumadumalumi, ma nugonugomi u hinena koyama po apapoe hi maga duma ma he memae.

²⁹ Kihoni lugagayo tanitaniwagami po Palisi lawami taumi tu nugodubu. O ikoyakoyama, babana tu bahapiko odubohi kokowagahi o dewahi ma tu dewadumalu odubohi ani nugomomotahi o wononogogehi, ³⁰ ma o baha o pa, “Itapa odubona googata hai houga uyahina tata memae apega tata haguhauguhi, ma tu bahapikohi hita laihilagenihi”.

³¹ Omi wibaabani uyahina ma o bahena memi, o pa, “Tu'munugo googahi tauyai”. ³² Yaka hai bagibagina taumi apo ona wotagoya.

³³ Baha dumana taumi ani galenami mei mota deewa yaka ega emoemotami ipa dobu ebebalana ona lowo haleya. ³⁴ Tu bahapiko po tu dewadewa po tu wiatatiyana apo gehouhi a himihimilihi po ona unihi po hina hilage, ma gehouhi ani take uyahina ona tutulawitehi, ma gehouhi omi numa tapalolo u hinehi ona wilawihi ma meyagai emosi po emosi uyahihi ona iyaga niyehi. ³⁵ Houga a kokoe uyahina tu dumalu atapuhi hai hilage bigona taumi apo ona waya, Abele tu dumalu a hilage uyahina i wawali ma i nei po amalai Belekiya natuna Sekaliya numa dalabu ma ani talaguyaba u tipolinana o lihilageni naka bigohi apo ona waya. ³⁶ A baha duma uyahimi taumi geke hapanana apo bigo geke ona wialoni.

Yesu Yelusalem binei i tou

³⁷ Aee, Yelusalem, Yelusalem, tam tu bahapiko e ununihi po Yaubada a tu baha e laugaimahi. Houga i dao ipa natunatum a lugoogonihi po mei kamkam apapenei natunatum e talatalahagauhi. Ma ega uta palihaleu po ata dewaya. ³⁸ Uyahinei apo Yaubada om meyagai ina nehaleya po ina apapoe wahaga. ³⁹ Ma a paliwelem, apega una galeu a sigana u houga a gunawileu po una pa, “Tam Guyau gowanei e nenei to kawaidewedewem”.

Houga witai apo yohola ina geleta

24 ¹ Yesu numa dalabu baneina i nehaleya po ipa ina nae u oya ma a hewahewali hi nae uyahina po numa dalabu ani galenana

binei hi laiatatiyeya. ²Po Yesu i baha nae uyahihi i pa, ‘Geka numahi gaima uyahihiyei hi wogohi po o gagalehi a baha duma uyahimi, houga he nenei apo gaima emosi ega u uyawena ina memae. Atapuna apo hina dubadubalena pahi.’

³Hi ibaabani ma hi nenaie po Oliweta u oyana hi geleta po tunawahi hi tugula, ma a hewahewali hi lubayadeya hi pa, ‘Una paliweliyai meyanai apo numa dalabuna hina goluta haleya, ma houga awai apo om houga gunawilana po iyeta anani kokoe, wekiwekilalana awai una paliweliyai po to hanapugeya.’

⁴Yesu i paliwelehi i pa, ‘Ona gagalena imahi po apega iyai ina witaheya powami ⁵Matababana lawa hi maga apo hina towolo po gowaugei hina koyama hina pa, “Tau Besinana lawana”, po lawa magomagouhi hina koyamehi. ⁶Hougana gawiya po wogalahi tuwegahi ona noonolihi ega ona matomatouta babana geke dewahi apo hina wawala tahaya. Tamogi houga sigasigana yohola. ⁷Tupo geha ma tupo geha apo hina wigawiya po gasi ani taniwaga geha ma ani taniwaga geha apo hina wigawiya ma houga gomala po guhuguhu hina geleta tupo magomagouhi uyahihi.

⁸Geka ginoulihi naka houga witai anani wawala dumana.

⁹Taumi apo lawa hina womomohimi po hina wihiniwiyuwami, ma hina laihilagenimi. Apo gowau binei ma tupo atapuhi uyahihi lawa apo hina wihinigigiyemi. ¹⁰Houga witai uyahina apo lawa gehouhi hina peu po hai lawa hina nugohalehi po hina wigawiyehi. ¹¹Apo tu bahapiko koyakoyama hina nei po lawa gehouhi hina tahaena powahi. ¹²Apo dewa apapoena a lata binei ma lawa hai luhogala u nugonugohi hina tapiya. ¹³Ma inapa iyai in’omtaibagibagi, ma ina nae po houga a sigasiga uyahina tauna apo luyagohana ina tuhagaya. ¹⁴Ma Yaubada anani taniwaga tuwegana hina guguyeni hipuli tupo wohepali uyahina po hina nonola tahaeya, ma apoma houga sigasigana iyetana ina geleta.

Houga woapapoe dumana

¹⁵‘Apo yohola wekiwekilala tu bahapiko Daniyela i bahebaheya ina geleta, i pa, “Ginouli waigola dumana tupo waiwoiyawana uyahina e towotowolo”.’ (Taumi tu’mhiyawa ona wileta po baha geke anona ona hanapugena imahiyeya.) ¹⁶‘Ma iyawoi Yudeya u tupona ona memae yaka ona lowo po ona nae u oya. ¹⁷Iyai a numa uputana e memae apega ina lui po a ginouli ina tamatama. ¹⁸Emoemotana gasi iyai hoi tano ina wobagibagi, apega ina gunawileya a kaleko binei. ¹⁹Ma wiwine he igugu po koikoibahi noka hougana, tauhi tu nugodubu. ²⁰Ona laupali omi lowo iyetana binei, po ega houga wayau bo dalabu iyetahi uyahihi ona memae. ²¹Houga witai banei dumana, babana hipuli a wawala uyahinei ma i nei po amalai, ega kikina witai mei geke pitenana, ma houga he nenei uyahihi apega witai hina geleta meme. ²²Iyeta witai noka itapa

Yaubada ega hougana ita likukuya apo lawa atapuhi hita hilage pahihi, ma Yaubada hougana apo ina likukuya, babana a lawa i inaganihi ubeihi. ²³Apo lawa gehouna ina pailwelemi ina pa, “Ona galeyā, geke bo noka Besinana lawana”, ega ona itumaganeya, ²⁴matababana Besinana koyakoyama po, tu bahapiko koyakoyama apo hina geleta po wekiwekilala waipoyahi po manini lawa u matahi hina wogeletehi, po Yaubada a bolu i inaganihi kikina apo gasi hita koyamehi. ²⁵Yaka taumi geke dewahi ubeihi ma amaka a palipaliwelenā tahaemi.

²⁶‘Apo hina paliwelemi hina pa, “Keliso u pitapita e memae”, ega ona nenaē u pitapita. Apo hina baha hina pa, “Keliso numa u hine dumana e memae”, ega ona itumaganehi. ²⁷Babana tau Lawa Moinau u gunawilana galenana mei namanamala baneina, namalana hoi tupo kaluwabu po a siga tupo yalasi. ²⁸Meka hotanana waewae hina yamtuboina naka hosi popoya.

Lawa Moinana a houga gunawilana

²⁹‘Houga witai u mulina,
Kabudala a kadidili apo ina tapiya,
ma wama hiya yayatana ina wigahugahu,
ma yada ubonahi hina peu hopu mai,
ma yada ginoulihi atapuhi hai kadidili apo hina tapiya.

³⁰Naka hougana apo tau Lawa Moinau u wekiwekilala hoi yada ina lugeleteya, po lawa tupo wohepali uyahihi nugonugohi hina launihi po hina tou bahabaha apoma apo Lawa Moinau a wipoyau po a diidiga lagonau ona gagaleu ma yaloigei a nei. ³¹Ma himogo apo hina huweni po u tu winoyanoya a himilihi hipuli atapuna, togowa mata wohepali uyahihi po u lawa a inaganihi hina welugogonihi po hina nei uyahihi hipuli anani wawala po anani kokoe uyahinei.

I galugalu gehouna

³²‘Ani galena a paliwelemi po ona nugonugotuhuya, i galugalu hougana uyahina ta hanapugeya naka ega daona ma apo higolo ina wawala.

³³Yaka wekiwekilala awai a palipaliwelemi hina wawala ma ona galehi yaka ona hanapugeya u houga gunawilana ega daona ma apo ina geleta babana hoi mateta a towotowolo. ³⁴A baha duma uyahimi, geke ginoulihi atapuhi apo hina wawala tahaya ma apoma geke hapanana lawahi hina hilage pahihi. ³⁵Yada ma hipuli apo hina yababa ma tau u baha apega ina yababa’

Hougana ega iyai gehouna ita hanapugeya

³⁶‘Ega iyai gehouna ita hanapugeya iyetana po kabudalana apo ina geleta mei gasi tu winoyanoya mi yadena ega hita hanapugeya. Tau

gasi ega ata hanapugeya, Amau tunawana i hanapugeya. ³⁷Mei Nowa a houga emoemotana mei gasi apo Lawa Moinau u houga nei, ³⁸babana Nowa a houga uyahina lawa hi'mam, po hi umuma po hi tawitawine po hi itawitawine ma Nowa wam uyahina i gelu, ³⁹ma goila i hopu i ligohogoholihi, po lawa atapuhi hi hilage pahihi yaka tau Lawa Moinau, u houga gunawilana naka pitenana. ⁴⁰Naka hougana apo lawa luwaga hoi tano, yaka emosi Yaubada ina wihaleya ma emosi ina memae. ⁴¹Wiwine luwaga apo pegapega hina yamapu po emosi Yaubada ina wihaleya ma emosi ina memae.

⁴²'Uyahinei ona gagalena, babana tau omi Guyau u houga gunawilana iyetana ega ota hanapugeya. ⁴³Ma gegeka ona hanapugeya, itapa numa taniwagana uguwei tu danedanene a nei kabudalana ita hanapugeya apo matana ita kayakaya po apega a numa ita lupapaya po ita lui. ⁴⁴Taumi ipa gasi ona wononogo babana kabudala awai o pa apega a nenei naka u hinena apo Lawa Moinau a nei.

Tu bagibagi waiponawogona bo waiponahahalena

⁴⁵'Iyai waiponawogona po wainugonugotuhuna? Tauna apo a bada ina witowoli po numa u hinena ina witaniwaga, ma tu bagibagi gehouhi aniani kabudala dumalunei ina welewelehi. ⁴⁶Inapa badana ina gunagunawileya po geka dewana ina dewedeweya ma ina tuhagaya naka tu bagibagina tauna tu kaohadiidiga. ⁴⁷A baha duma uyahimi noka badana apo tu bagibagina ina witowoli po ginouli atapuhi ina gagalena itetehi. ⁴⁸Tamogi inapa tu bagibagina a dewa ina apapoe ma ina paliwelen meya ina pa, "U bada, a gunawilana i wihinihinibiga, ⁴⁹ma ina wiwawala po tu bagibagi gehouhi ina kodikodilihi, ma in'omam ma in'umuma buuwa. ⁵⁰Noka tu bagibagina a bada iyeta emosi apo ina nei. Ma a neina naka tu bagibagina ipa apega ina nei po kabudalana apega ina hanapugeya. ⁵¹Ma apo kwasikwasi daodaonei ina talatala mutuya po tu wikoyakoyama mitehi ina houna emotehi po noka hotanana tou ma omhanakidiyana ina tuhagaya.

Guguhini magouhi 10 baha luwaluwahi

25 ¹'Yaubada anani taniwaga galenana mei guguhini magouhi 10, hai lampa hi tama, ma hi nae ipa tu tawine olotona i nenei mitehi hina witutuhaga a tawine tolehana uyahina. ²Uyahihiyeyi magouhi nimitutu buubuwahi, ma nimitutu hanahanapuhi. ³Tu buubuuwa hai lampa bunamahi a luwitana ega hita waya, ⁴ma tauhi hanahanapuhi hai bunamahi luwitanana hi waya hai lampa binei. ⁵Tu tawine olotona i hinihinibiga, ma atapuhi hi otonana po hi eno hilage.

⁶'Ma amaka i wiupom bolina ma lawa gehouna i otu i pa, "Hei, tu tawine olotona amaka e nenei, ma ona towolo po mitehi ta witutuhaga".

⁷Ega yaka guguhinihi atapuhi hi towolo po hai lampa hi wononogogehi. ⁸Ma guguhini buubuwahi, hai lawa uyahihi hi baha hi pa, “I lawa, omi lampa a bunamahi tuponei ona weliyai babana kikina ma apo i lampa hina boho”.

⁹Ma hanahanapuhi hi baha nae hi pa, “Nugote ega emoemotana po i lampa bunamahi tupohi to welemi amaka emoemotiyai, yaka taumi ona nae tu gimala uyahihi po omi lampa bunamahi ona gimala”.

¹⁰Yaka hi nenaie ipa hina gimala, ma tu tawine olotona i nei po tauhi amaka hi woononogo mitehi hi lui tawine tolehana uyahina, ma mateta hi guduya.

¹¹Ma hai lawa hi gimala po i kokoe, ma hi gunagunawilehi po hoi uputa hi mae, ega yaka hi baha hi pa, “Bada, bada, gudu una hoeya ma to lui mahi”.

¹²Ma hai baha i wimiheya i pa, “A baha duma uyahimi taumi bolu tapuna, ega ata hanapugemi”.

¹³Uyahinei ipa ona gagalena babana u houga gunawilana iyetana po kabudalana ega ota hanapugeya.

Bada a hewahewali hai ani bagibagi i gutaya

¹⁴Galenana mei bada gehouna ipa ina nae ina kadau ma a tu bagibagi i otugehi po hai ututu i lawi, ma awai i lainanahi apo anani taniwaga tupona hina galena iteteya. ¹⁵Ega yaka a tu bagibagi gehouha mone a lata tausana nimitutu i weleya ma a hewali wiluwagana, tausana luwaga i weleya, ma a hewali witonugana tausana emosi i weleya. Emosi po emosi a hanapu a lata uyahinei ma hai guta i welehi, ma i nehalehi po i nae bala daodaona. ¹⁶Ma lawana a bada mone tausana nimitutu i weleweleya i nae po i ibagibagi po a luwitana tausana nimitutu i tuhagahi. ¹⁷Mei lawa wiluwagana a bada mone tausana luwaga i weleweleya i nae po i ibagibagi po tausana luwaga i tuhagaya. ¹⁸Ma lawa witonugana a bada mone tausana emosi i weleweleya, i nae po a bada a mone ega ita wibagibagi ma hipuli i halaya ma i guluwi.

¹⁹Ma hai badana a kadau houkana i dao, apoma i gunawilena meya po a hewahewali hai bagibagi anohi ina galehi ma ina lubayadehi. ²⁰Yaka lawana tausana nimitutu i weleweleya, naka i nei a tausana nimitutu i luwitani po u nimana ma i nei a bada uyahina i baha i pa, “Bada, geke tausana nimitutu u weleu po a ibagibagi geke gasi tausana nimitutu a tuhagaya po a luwitani ma a neiyai”.

²¹A bada i baha i pa, “I dewadewa. Tam tu bagibagi dewadewam po dumadumalum, apo ginouli baneih i una galena itetehi matababana ginouli habuluhi emoemotana a witumaganem, po u ani kaoha uyahina apo una memae.”

²²U mulina lawa wiluwagana i nei tauna tausana luwaga i weleweleya, po i baha i pa, “Bada, tausana luwaga u weleu ma a nae po a ibagibagi po geke tausana luwaga a luwitana a tuhagaya po a neiyai”.

²³‘Yaka a bada i baha i pa, “I dewadewa. Tam tu upuhegoya dumam po dumadumalum. Amaka u wileta ginouli habuluhi uyahihi, yaka apo a taniwagem po ginouli baneihia a welem po una taniwagehi, po u ani kaoha uyahina una memae”.

²⁴‘Ma lawana witonugana tauna tausana emosi i weleweleya i nei po i baha i pa, “Bada, a hanapugem tam ega lawa uta genogenogehi yaka om gapola e tamatama lawa gehouhi hai bagibagi uyahihiyei. ²⁵Uyahinei a matouta po om mone tausana emosi u weleweleu hipuli u hinena a gowadi, po amaka a tuhaga meya yaka geka om mone una waya.”

²⁶‘Ega yaka a bada i baha nae uyahina i pa, “Upum i dodola duma po tam tu bagibagi apapoem. U hanapugeu u gapola lawa gehouhi hai bagibagi uyahihiyei a tamatama, ²⁷awai binei u mone hoi banika ega uta houni? U gunawilana hougana uyahina u mone anai luwitanana ata waya?”

²⁸‘Ega yaka a hewahewali uyahihi i baha i pa, “Kina tausana emosi ona wihaleya po lawana iyai kina tausana 10 uyahina tauna ona weleya. ²⁹Lawa atapuhi uyahihi awai e memae apo Yaubada ina luwitanihi po hina lata duma. Ma iyai uyahina ega awai ita memae, hawena habulu hotana ma Yaubada apo ina wihalena pahi. ³⁰Yaka hewalina apapoena ona halena hopuneya hoi uputa, tupo uguguwana uyahina po noka hotanana tou ma omhanakidiyana ina tahagaya.”

Hipuli tupo wohepali lawahi Yesu apo ina libahibahihi

³¹‘Apo yohola tau Lawa Moinau tu winoyanoya magomagouhi mitehi yada to nehaleya po to nenei u didiga hoi hipuli po u ani mae wasawasana uyahina a tugula. ³²Naka hougana apo ani taniwaga magomagouhi hin'omboina gogona mai u matau, ma lawa a wikahahi mei gamogamo gowahi sipi tu galena itetehi e kahakahahi goti u hayahiyei, ³³po sipi a houna liyehi u awala hinebawagei, ma goti u awala kehakehaugei.

³⁴‘Tau hai wasawasa yaka apo lawa u awala hinebawau a paliwelehi ana pa, “Taumi Amau i kawakawaidewedewemi, ona nei omi ani taniwaga hipuli i iwawala tahaeya, ma ubeimi i wononogogeya ona waya. ³⁵Matababana taumi odubona am a hilage, ma yaniyani o weleu mei gasi uyopopou i haleeya, ma goila o weleu. A ihewahewa omi dobu uyahina ma o weluwiniu po a nehi omi numa uyahina, ³⁶ma ega u kaleko, ma taumi kaleko o weleu, a totogo ma o galena iteteu, hoi numa panipani a memae, ma o daadaniu.”

³⁷‘Uyahinei tu dumalu lawahi apo uyahiu hina baha hina pa, “Guyau, ega tota hanapugeya meyanai to gagalem ma am u hilage, ma yaniyani to welem, bo uyopopom i haleeya, ma goila to welem, ³⁸bo u ihewahewa ma to otugem po u nei i numa uyahina, bo ega om kaleko ma kaleko

to welem, ³⁹bo u totogo ma to galena itetem ma hoi numa panipani u memae ma to weluweludadanin”.

⁴⁰‘Yaka tau tu wasawasa apo a paliwelehi ana pa, “A baha duma uyahimi, tam iyai walewalehiu tapitapiyahi emosi hota uyahina u ihaguhagu naka tau amaka u haguwe”.

⁴¹Uyahinei apo u awala kehakehau tu mae a paliwelehi ana pa, “Taumi tu apapoe ona nehaleu po ona nae mayau alalata wahagana uyahina, tauna Yaubada i wononogogeya Tomodulele a bolu ubeihi, ⁴²matababana lolowa am a hilage, ma ega yaniyani ota weleu, uyopopou i haleeya, ma ega goila ota weleu; ⁴³a ihewahewa omi dobu uyahina ma ega ota otugeu po ata nehi omi numa uyahina, ega u kaleko, ma kaleko ega ota weleu. A totogo ma ega ota galena iteteu, ma hoi numa panipani a memae ma ega ota weluweludadaniu.”

⁴⁴‘Apo tauhi u mulina hina baha hina pa, “Guyau, ega tota hanapugeya meyanai to gagalem ma am u hilage, bo uyopopom i haleeya, bo i dobu uyahina u wihewahewa, bo ega om kaleko, bo u totogo bo hoi numa panipani u memae ma ega tota haguahagum?”

⁴⁵‘Ma apo a baha uyahihi ana pa, “A baha duma uyahimi, hougana omi luyagohana u hinehi ega tu wotagou tapitapiyahi ota haguahaguhi, naka tau gasi ega ota haguwe”.

⁴⁶‘Uyahinei tauhi apo hina nae wiyuwa memewahagana uyahina. Ma tu dumalu lawahi apo luyagohana tuwetuwenai hina tuhagaya.’

Babada hai luhogala ipa Yesu hina lihilageni

26 ¹Yesu a wiatatiyana i wikokowi ma a hewahewali i paliwelehi i pa, ²‘O hanapugeya iyeta luwaga ma apo Welulagona tolehana ta dewaya, po tau Lawa Moinau tu nugohaleu in’omweleneu tu wigawiya uyahihi po hoi ani take hina tutulawiteu’.

³Naka hougana tu witalaguyaba babadahi po lugagayo tanitaniwaga po mi Yudeya hai tanitaniwaga hi’mboina gogona Kayapa a numa baneina u hinena, babana Kayapa tauna talaguyaba taniwagana. ⁴Ma tunawahi hi wiwogatala ipa iyowai ma Yesu hina numa panipani gowadi po hin’uni. ⁵Hi ibaabani po hi pa, ‘Ega toleha u hinena Yesu ta panipani apo lawa hina wigawiyeta’.

Wawine Yesu i wineuli u Betani

⁶Yesu u Betani i memae, Simona lepelo a numa uyahina, ⁷ma wawine gehouna wedu gaimei hi dewadewaya u hinena wakatu dimudimumuna i awali po i nei wakatuna mihana i lata duma ma weduna galenana i haki wahaga, ma Yesu uyahina i hiwogi.

⁸Ma Yesu a hewahewali wawinena hi gagaleya po uyohi i gigai po hi baha hi pa, ‘Babana awai po wakatu geka u dewa guyougeya? ⁹Wakatu

geka emoemotana hita gimalena haleya po mone baneina hita waya po dayadayabu hita welehi.’

¹⁰Ma Yesu hai wibaabani amaka i hanapugeya yaka i baha nae uyahihi i pa, ‘Geka wawinena ega ona genogenogeya. Awai uyahiu i dewadewayaya naka i haki duma. ¹¹Tu dayadayabu hai hagu binei apo houga magomagouna u liyaliyami hina memae ma tau apega houga daodaona ta memae. ¹²Wawinena i bunabunamiu naka hiniu i wononogogeya apo hoi kokowaga hina huhouniu binei. ¹³A baha duma uyahimi yohola apo tuwegau hina guuguyeya lawa atapuhi uyahihi po hina noonoli ma gasi wawine geka a bagibagi uyahiu i dewadewayaya apo hina dedeya ani nugomomota tauna binei.’

Yudasa i palihalena meya apo Yesu ina nugohaleya

¹⁴Ega yaka Yesu a hewali gehouna gowana Yudasa Isakaliyota i nae witalaguyaba babadahi uyahihi ¹⁵po i paliwelehi i pa, ‘Mone a lata awai apo ona weleu, ma Yesu uyahimi a palihaleya?’ Ega yaka mone bibitutuna magouhi 30 hi weleya. ¹⁶Naka hougana Yudasa a gaogao i biheiha ipa iyowai ma apo Yesu ina nugohaleya.

Welulagona tolehana hi dewaya

¹⁷Welulagona tolehana uyahina palawa ega ani lihaahanana houga amna, noka iyeta emosi hota i iononana, ma Yesu a hewahewali hi nei uyahina po hi pa, ‘Meka tuponana u luhogaleya apo uyahina toleha bimgei to wononogogeya?’

¹⁸Yesu i pa, ‘Meyagai baneina ona luyi po lawana amaka o hanapugeya ona paliweleya ona pa, “Bada geka pita a baha uyahim, i pa u houga dumana i tuliyaliyani, yaka apo u hewahewali mitehi welulagona tolehana om numa uyahina ton'ani”.’ ¹⁹Ega yaka Yesu a baha hi wotagoya po Welulagona tolehana hi wononogogeya.

²⁰Aipompom Yesu a hewahewali magouhi 12 mitehi hi lui po hi duhuna po hi'mam. ²¹Ma hai amna u hinena Yesu i baha i pa, ‘A baha duma uyahimi uyahimiyei apo lawa gehouna ina nugohaleu’.

²²Yesu a baha geka binei ma hi nugodubu, yaka emosi po emosi Yesu i laubayadeya i pa, ‘Guyau iyai? Nugote tau?’

²³Ega yaka Yesu i baha i pa, ‘Lawana mitehi gaeba emosi uyahina to wohopu gogona tauna apo ina nugohaleu. ²⁴Lawa Moinau apo a hilage, mei Yaubada a Buka uyahina hi gilugilumi pite, tamogi lawa awai Lawa Moinau ina nugonugohaleu naka tauna tu nugodubu. Itapa lolowa ega hita guni po ita lata apo ita haki wahaga, ma apo ina winugototogo duma a apapoe binei.’

²⁵Ega yaka Yudasa Yesu tu nugohalenana i baha i pa, ‘Guyau, nugote tau?’

Ma Yesu i baha i pa, 'Amaka u bahena mem'.

Guyau a am

²⁶Hai am uyahina Yesu aniani i waya po i wimaamala ma i tomutomuya po a hewahewali i welewelehi ma i baabani i pa, 'Geka hiniu ona waya po on'ani'.

²⁷Ma keyaka i waya po i wimaamala ma i welehi, ma i baha i pa, 'Magomagoumi on'umaya, ²⁸geka talau Yaubada a wogatala binei lawa atapuhi hai apapoe paligigilana binei apo ina kololo. ²⁹Ma a paliwelemi amalai ma i wawala po i nena epega wine a umaya a sigana taumi ma tau Amau anani taniwaga uyahina, wine wouna apo tan'umaya.'

³⁰Ega yaka hi lulougo ma hi hopu po hi gae Oliweta oyana uyahina.

Pita apo ina bowibowi Yesu i bahena wahagi

³¹Yesu i baha nae uyahihi i pa, 'Ididibala geka atapumi apo ona lowo haleu, mei Yaubada a Buka i bahebaheya i pa,

"Tu galena itete sipi ana ilawi

ma sipi magomagouhi hina nohanoha mehi".

³²Ma u towolo meme u mulina apo a tahatahaya nae u Galili ma taumi muliugei ona nei.'

³³Pita i baha kadidili i pa, 'Atapuhi apo hina lowo halem, ma tau apega a lowo halem'.

³⁴Ma Yesu Pita uyahina i baha nae i pa, 'A baha duma uyahim, kamkam olotona apega ina tou, a sigana mala tonuga una bowiyeu'.

³⁵Ma Pita i baha i pa, 'Apeega. Apo hina laihilagenim, yaka tau gasi hina lihilageniu. Apega a bowiyem.'

Ma atapuhi hi baha hi pa, 'Tauyai gasi, apega to lowo halem'.

Yesu a lupali tano Gesemani uyahina

³⁶Yesu a hewahewali tauhi mitehi hi nae tano Gesemani uyahina, ma i paliwelehi i pa, 'Geka hotanana ona memae ma tau kikina a tunae po a lupali'. ³⁷Ega yaka hai tonuga i weluwinihi po mitehi hi nae, Pita ma Sebedi natunatuna luwaga, ma Yesu anai nugowiyuwana po anai nogohelena. ³⁸Ega yaka i paliwelehi i pa, 'Nugonugou i wiyuwa duma nugote kikina ma apo a hilage, uyahinei geka hotanana ona memae ma ta galena imahi.'

³⁹Ma Yesu tupona i tunae ma i polou hoi hipuli ma i lupali i pa, 'Amau, apo emoemotana yaka geka wiyuwa keyakana uyahiu una wihaleya. Tau u nugotuhu hawena ma tam om nugotuhu una dewa tagoya.'

⁴⁰Ma i gunawileya a hewahewali uyahihi po hi eneno ma i tuhagahi, ega yaka Pita uyahina i baha nae i pa, 'Pita, ega emoemotam kabudala gaogaona emosi ma ta galena? ⁴¹Ona galena ma ona laupali po ipa

ega ludadana ona ialoni. O luhogaleya ipa ona haguwe ma hinimi hi begabega.'

⁴²Yesu i gunawilena meya po i lupali i pa, 'Amau, wiyuwa keyakana ega ata luhogaleya an'umaya, tamogi ipa om nugotuhu a wotagoya.'

⁴³Ma i gunawilena meya a hewahewali uyahihi po hi eneno ma i tuhagahi, babana matahi hi pota. ⁴⁴Ega yaka i nehalena mehi po i nae a lupali i witonugaya, ma a lupali i lilugo meya.

⁴⁵Ma i gunawilena meya po a hewahewali uyahihi i baha nae i pa, 'Iyowai yohola o eneno, ma o iyagohina? Ona galeya u houga amaka i geleta po tau Lawa Moinau hina nugohaleu tu apapoe u nimahi. ⁴⁶Ona towolo po ta nae babana tu nugohaleu amaka e nenei.'

Yesu hi numa panipani

⁴⁷Yesu yohola i ibaabani ma Yudasa i geleta tauna a hewali gehouna. Ma lawa hi nenei naka witalaguyaba babadahi po mi Yudeya hai tanitaniwaga hi himilihi po Yudasa mitehi hi nei ipa Yesu hina numa panipani, a nimagawiya gapolahi anai kwasikwasihhi po anai dabalumahi hi nei Yesu uyahina. ⁴⁸Ma Yudasa wekiwekilala gehouna uyahihi i baheya i pa, 'Apo ona gagaleu ma lawana a nae po niuna a yagoyagoni, naka tauna Yesu apo ona womomohi'. ⁴⁹Ega yaka i dumalu po i nae Yesu uyahina po niuna i yagoni ma i mamali i pa, 'Tinani Guyau'.

⁵⁰Ma Yesu i baha nae Yudasa uyahina i pa, 'Tulau, awai binei u nei?'

Ma tu wigawiya hi nei po Yesu hi womomohi. ⁵¹Ma Yesu a bolu uyahihiyei lawa gehouna nimana i wohopuneya po a kwasikwasi i holi po tu witalaguyaba hai taniwaga a tu bagibagi i lubuya po tanigana i talutuiya.

⁵²Ma Yesu lawana uyahina i baha nae i pa, 'Amaka ma om kwasikwasi ani hounana uyahina una houna meya, babana tu wigawiya witona hai ani hilage. ⁵³A paliwelem inapa a lupali Amau uyahina hagu binei, yaka apo tu winoyanoya yadei bolu banei dumana ina himilihi. ⁵⁴Tamogi apegga, babana geke tahayana amaka Yaubada a Buka uyahina hi bahebaheya ipa limoinana ina geleta.'

⁵⁵Naka houkana Yesu bolu uyahihi i baha nae i pa, 'Iyowai po nimagawiya gapolami o nei biugei mei tau tu danene? ⁵⁶Ma iyowai po iyeta magomagouna numa dalabu baneina uyahina a iyatatiyana ma ega ota paniu, ma geke dewahi ipa hina geleta po tu bahapiko hai wibaabani atapuhi Yaubada a Buka u hinena hi gilugilumihi anohi hina limoinehi.' Ega yaka Yesu a hewahewali atapuhi hi lowo haleya.

Yesu i luhetala tanitaniwaga u matahi

⁵⁷Tu wigawiya boluhi Yesu hi numa panipani po hi niyeya tu witalaguyaba hai taniwaga gowana Kayapa uyahina, ma Kayapana a numa u hinena naka

lugagayo tanitaniwagahi po mi Isalaela hai tanitaniwaga hi'mboina gogona po hi memae. ⁵⁸Ma Pita mulihiyei i wotago po i nae tu witalaguyaba hai taniwaga a numa u gali hinena i lui po tu galena itete mitehi hi tugutugula, ma i lautanigana ipa apo Yesu a taniwaga awai hina weleya.

⁵⁹Ma tu witalaguyaba babadahi po tu wiwogatala atapuhi Yesu hi gou koyakoyameya ipa iyowai ma Yesu a baba awai hina tuhagaya po hin'uni. ⁶⁰Ma tu wigou koyakoyama hi nei po Yesu hi igouya ma ega kikina lawa luwaga hai wigou nonolahi emosi.

Ma muliyei lawa luwaga hi nei po ⁶¹hi baha hi pa, 'Yesu lolowa i baha i pa, "Emoemotau apo numa dalabu geke a hoe haleya ma iyeta tonuga u hinena ma apo a wogo meya." ⁶²Ega yaka tu witalaguyaba hai taniwaga i towolo po i baha i pa, 'Iyowai? Ega emoemotana po noka lawahi hai wigou una wimiheya? Hai limoinana amaka ta nonoli ma om baha awai?' ⁶³Ma Yesu i genuwana.

Ega yaka tu witalaguyaba hai taniwaga Yesu i paliweleya i pa, 'A taniwagem Yaubada Memewahagana u matana, una baha dumalu, tam Besinana lawana, Yaubada Natuna?'

⁶⁴Ma Yesu i baha i pa, 'Naka amaka u baheya, ma a paliwelemi apo yohola tau Lawa Moinau, Tu maninidumana u awala hinebawana a tugutugula ma ona gagaleya, ma yaloi uyahinei a hopu mai?'

⁶⁵Uyahinei tu witalaguyaba hai taniwaga uyona i gigai ma a kaleko i loloya ma i baha i pa, 'A baha o nonoli, Yaubada i widibogi. Amaka ma ega tu wigou hina ibaabani a powa binei. ⁶⁶Ma iyowai taumi omi winugonugotuhu Yesu binei?'

Ma tauhi hi baha hi pa, 'Yesu ina hilage?'

⁶⁷Ma hi howaya ma hi lunawatatani ma gehouhi hi kodikodili ⁶⁸ma hi laubayadeya hi pa, 'Inapa tam Besinana lawana yaka una wipiko iyai i launim?'

Pita Yesu i bowiyeya

⁶⁹Ma Pita hoi galihine i memae ma tu bagibagi guguhinina gehouna i hopu mai po i baha nae i pa, 'Tam lawa Galiligei lolowa Yesu mitehi u memae?'

⁷⁰Ma lawa magomagouhi u matahi ma i bowi i pa, 'Om wibaabani anona ega ata hanapugeya?'

⁷¹Ega yaka Pitana i tudeiwa nae gali u matetana, ma guguhini gehouna Pita i galeya yaka lawa hi towotowolo uyahihi i baha i pa, 'Naka lawana lolowa Yesu lawa Nasaletagei mitehi hi memae?'

⁷²Pita i bowi meme ma i wigwala i pa, 'Naka lawana tau ega ata hanapugeya?'

⁷³Hi memae houga kukuna ma lawa gehouhi hi nei Pita uyahina po hi pa, 'Baha dumana tam Yesu a bolu gehouna, babana ponam gololona mei mi Galili ponahi gololona?'

⁷⁴Ega yaka Pita i wigwala labatana i pa, ‘U gwala amau, naka lawana tau ega ata hanapugeya’.

Naka kabudalana uyahina kamkam olotona i tou. ⁷⁵Ma Pita, Yesu a baha i nugotuhuya i pa, ‘Apega kamkam olotona ina tou, a sigana mala tonuga una bowiyeu’. Ma i hopu hoi uputa po i tou duma.

Yesu hi niyeya Pilato uyahina

27 ¹Malitom ma tu witalaguyaba babadahi atapuhi po gasi mi Yudeya hai tanitaniwaga hi baha gogona ipa Yesu hina lihilageni. ²Ega yaka Yesu hi numa panipani po hi niyeya Pilato uyahina, babana tauna mi Loma hai taniwaga.

Yudasa a hilage

³Yesu tu nugohalenana Yudasa i hanapugeya ipa apo kikina ma Yesu hina lihilageni, yaka nugonugona i buiya, po a mone bibitutuna magouhi 30 i waya ma i gunawilena meya tu witalaguyaba babadahi po gasi mi Yudeya hai tanitaniwaga uyahihi. ⁴Po i baha i pa, ‘Amaka a powaya, babana lawa dewadewana uyahimi a nugohaley’a’.

Ma hi baha hi pa, ‘Tauyai uyahiyai ega genona, ma tam tunawam om geno’.

⁵Ega yaka mone bibitutuna magouhi 30 numa dalabu u hinena i nohaya ma i nae po gulawa uyahinei i take po i hilage.

⁶Ma tu witalaguyaba babadahi monena hi tuwaluhi po hi pa, ‘Ega a dumalu ipa numa dalabu ombenenana binei ta houni, babana geke monena lawa a hilage mihana’. ⁷Ega yaka tunawahi ma hi nugonugotuhu po geke monena hi waya po walata tu bagibagiyena a hipuli hi gimaley’a, po ipa hipulina tauhi tu wihewahewa hai kokowaga. ⁸Ma hipulina hi wigowaya po hi pa, ‘Tala Hipulina’, geke gowanana yohola e memae. ⁹Noka uyahina ma tu bahapiko Yelemaya Yaubada a baha uyahina i bahebaheya anona i lugeleteya, i pa, ‘Mi Isalaela mihana hi baheya, ma naka monena bibitutuna magouhi 30 hi waya, ¹⁰po walata tu bagibagiyena a hipuli hi gimaley’a, mei Guyau a taniwaga uyahiu’.

Pilato Yesu i luhetaley’a

¹¹Pilato mi Loma hai taniwaga baneina Yesu u matana i towolo. Ma Pilato Yesu i lubayadeya i pa, ‘Tam mi Yudeya hai wasawasa, bo?’

Ma Yesu i baha i pa, ‘Tam, om baha naka pite’.

¹²Tu witalaguyaba babadahi po mi Yudeya hai tanitaniwaga Yesu hi igouya ma ega kikina awai ita baheya. ¹³Ega yaka Pilato i baha i pa, ‘Iyowai geke bahahi uyahihiyei hi igoum amaka u nonolihi?’ ¹⁴Ma Yesu ega kikina baha awai ita baheya, ma i genugenuwana. Uyahinei ma Pilato nugonugona i gohola dumaya.

Pilato i taniwaga po Yesu hina lihilageni

¹⁵Bolima emosi po emosi Welulagona tolehana uyahina mi Loma hai taniwaga a dewa apo lawa hoi numa panipani he memae, apo lawa boluhi ma iyai hina nugotuhuya po hina baheya yaka apo ina lupena haleya hoi po ina hopu. ¹⁶Ma naka hougana lawa gehouna hoi i memae ma lawa magomagouhi gowana hi hanapugeya, Balaba tauna lawa apapoe dumana. ¹⁷Ega yaka lawa boluhi hi'mboina mai Pilato uyahina ma Pilato i lubayadehi i pa, 'Lawa awai o luhogaleya apo a lupena haleya hoi, Balaba bo Yesu hi igowaya Besinana lawana?' ¹⁸Pilato hai matababana amaka i hanapugeya, Yesu hi'mngenagenaliliyeya yaka hi numa panipani po ipa hina lihilageni.

¹⁹Noka hougana Pilato yohola luhetala i noonoli, ma agona baha i himili uyahina i pa, 'Naka lawana uyahina ega awai una dewadewayaya, tauna lawa dumadumaluna, babana uguwei a luboniyeya po a matouta duma'.

²⁰Hi ibaabani ma tu witalaguyaba babadahi po mi Yudeya hai tanitaniwaga lawa hi lihunahi po Pilato uyahina hi bahabaha gawata, ipa Balaba ina hoe haleya m Yesu hina lihilageni.

²¹Ega yaka Pilato i lubayadehi i pa, 'Hai luwaga, ma iyai o luhogaleya apo a lupena haleya bimiyei?'

Ma hi baha hi pa, 'Balaba'.

²²Ma Pilato i lubayadehi i pa, 'Yesu hi igowaya Besinana lawana iyowai apo a dewaya?'

Ma lawa atapuhi hi otu labatana hi pa, 'Una witakeya!'

²³Ega yaka Pilato i lubayadena mehi i pa, 'Ma powa awai i dewaya?'

Ma hi otu labatana hi pa, 'Ona witakeya!'

²⁴Yaka Pilato amaka i nugotuhuya ega a kadidili gehouna, babana bolu baneina hi wihigihigili duma po galenahi mei hina itona, ega yaka goila i waya po u matahi nimana i ogaya ma i baha i pa, 'Apega awai gehouna a dewaya geke lawana uyahina po a hilage binei a taniwaga, taumi tunawami apo ona taniwageya'.

²⁵Ma lawa boluhi hi baha hi pa, 'To baha ipa ina hilage, ma a hilage witeina tauyai po natunatuyai uyahiyai ina memae'.

²⁶Geka bahana u mulina Pilato i baha po Balaba hi lupena haleya ma Yesu gulawa metametana uyahinei hi wilawi ma ipa hina niyeya po hoi ani take hina tutulawiteya.

Tu wigawiya Yesu hi lauguyoguyougeya

²⁷Ega yaka mi Loma hai tu wigawiya Yesu hi luyi taniwaga a numa baneina u hinena, ma tu wigawiya hai bolu atapuna hi'mboina gogona mai Yesu uyahina, ²⁸po a kaleko hi wihaleya ma wasawasa hai kaleko

kayakayana hi wiluiya. ²⁹Ma a unuhau gologolowa waidonadonana hi dewaya po u unununa hi houni ma digona u awala hinebawana hi houni, ma u matana hi polou ma hi lauguyaguyau hi pa, ‘Tinani, tam mi Yudeya hai wasawasa?’ ³⁰Ma hi howaya ma digona hi waya po uyahinei unununa hi ilawi. ³¹Hi luguyoguyougena woloeya ma wasawasa hai kaleko hi wihaleya ma tauna a kaleko dumana hi wiluiya, ma hi niniyeya ipa hina witakeya.

Yesu hi tutulawiteya hoi ani take

³²Yelusalem hi nehaleya po hi nena, ma Simona lawa Sailinigei hi tuhagaya po ega yaka hi baha po Yesu anani take mayouna i awala haguya. ³³Hi nae po hi geleta u Gologota, a bui naka Ununu Dobuna. ³⁴Ega yaka wine mulamula waigolana mitehi hi wila emoteya ma hi weleya, ma Yesu wine noka i uma dadani ma i wihinigiyeya. ³⁵Ma Yesu hoi ani take hi tutulawiteya po i kokoe ma a kaleko hi wikibugehi po hi tamihi. ³⁶Gohagohana i kokoe ma hi tugula po hi gagalena iteteya. ³⁷Ma ani take u tepana ani wigouna hi giluma geleteya hi pa, YESU GEKA MI YUDEYA HAI WASAWASA. ³⁸Tu danene luwaga mitehi hi witake gogonehi gehouna u awala hinebawana ma gehouna u awala kehana. ³⁹Lawa liyaliyanei hi nena ma hi bahabaha gae ma hi ununu kwadikwadiyana ma hi palipaliyeya hi pa, ⁴⁰‘U baha u pa emoemotam apo numa dalabu una hoe haleya, ma iyeta tonuga u hinena una wogo meya, ma heki, tam tunawam una luyawata mem po ani take uyahinei una hopu mai apo inapa tam Yaubada Natuna yaka’.

⁴¹Mei gasi tu witalaguyaba babadahi po lugagayo tanitaniwagahi po mi Yudeya hai tanitaniwaga hi palipaliguyaguyau hi pa, ⁴²‘Lawa gehouhi i wiluyagohanihi hapali tauna ina wiluyagohana meya? Ipa tauna Isalaela ata wasawasa, heki, geka hougana ani take uyahinei ita hopu mai po tata galeya ma tata witumaganeya. ⁴³Tauna Yaubada i witumaganeya po i pa, “Tau Yaubada Natuna”. Heki, geka hougana Yaubada ina haloya po ta galeya.’ ⁴⁴Mei tu danene Yesu mitehi hi take gogonehi tauhi gasi Yesu hi widibogi.

Yesu i hilage

⁴⁵Iyeta i lautipolini ma kabudala lalana i wohouni po tupo atapuna i uguguwi a sigana kabudalana i hopu po ibiga i lutipolini. ⁴⁶Houga noka uyahina Yesu i otu i pa, ‘Eloi, Eloi, lama Sabatani?’, anona ‘U Yaubada, u Yaubada, awai binei u nehaleu?’

⁴⁷Ma lawa gehouhi i liyaliyana hi towotowolo geka bahana hi nonoli po hi pa, ‘Geka lawana nugote Elaisiya e ototugeya.’

⁴⁸Mala emosi ma lawa gehouna i bulili nae po baloi i waya po wine waitululuwana uyahina i wiyoli ma hige uyahinei i tupahigea po i

wiyoyoga giyeya u gamona ipa ina hanaguguya. ⁴⁹Ma lawa gehouhi hi baha hi pa, ‘Heki, una wohouna ma tana iotonana ma apo Elaisiya ina nei po ina wiluyagohani’.

⁵⁰Ma Yesu i otu labatana meme ma yautuna i kokoe.

⁵¹Ma numa dalabu baneina libulibuna kaleko baneina i taketake i gunalolo luwageya u moyana ma i hopu po u babana, ma guhuguhu i geleta po gaima baneihi hi gunahedalihi. ⁵²Ma kokowaga lobodahi hi gunahoenihi po tu wiwoiyawa magomagouhi odubona hi hilage po hoi kokowaga hi memae hi towolo meme. ⁵³Ma Yesu a towolo meme u mulina tauhi hi nae Yelusalem po lawa magomagouhi uyahihi hi laugeletehi.

⁵⁴Ma tu wigawiyahi hai taniwaga mitehi Yesu hi gagalena iteteya ma guhuguhu po gasi awai po awai hi gelegeleta ma hi gagalehi po hi matouna duma po hi pa, ‘Baha dumana geka Yaubada Natuna’.

⁵⁵Wiwine gehouhi uheiya hi towolo ma Yesu hi gagaleya, tauhi lolowa u Galili ma hi wotagoya po a hagu hi dewadewayaya. ⁵⁶Gehouna gowana Maliya Magadalagei, ma a waligeha Yamesa ma Yosepa hinahi, ma gasi Sebedi natunatuna luwaga hinahi.

Yesu hoi kokowaga hi houni

⁵⁷Ma amaka aibiga yaka lawa Alimatiyagei tu waigapola lawana gowana Yosepa tauna Yesu tu wotagona gehouna i nae ⁵⁸Pilato uyahina po Yesu hinina i lupaliyeya ipa ina waya po ega yaka i palihaleya po ipa ina waya. ⁵⁹Apoma Yesu hinina i waya po kokowaga kalekonei i humaya ⁶⁰ma hoi kokowaga i houni. Kokowagana naka tapatapana hi hedali po i lui ma yohola ega hita houneya, ma guduna gaima baneina hi buileya po uyahinei kokowagana hi lutomgeya ma i nae. ⁶¹Ma Maliya Magadalagei a waligeha mitehi kokowaga matetana u liyaliyana hi tugutugula.

Kokowaga hi galena iteteya

⁶²Yesu hi itakeya naka mi Yudeya hai iyeta wononogo, ma malitom po hai dalabu iyetana uyahina tu witalaguyaba babadahi po gasi Palisi lawahi hi nae Pilato uyahina. ⁶³Po hi baha hi pa, ‘Bada, tu wikoyakoyamana lolowa a yautuna ma i bahabaha to nugotuhuya i pa, “Iyeta tonuga ma apo hilagei a towolo meme”. ⁶⁴Ma emoemotana apo uta baha po kokowaga tu galena itetehi hita galena itete imahiyeya iyeta tonuga u hinehi, meka po apo a hewahewali hina nei po Yesu hinina hina waya po hina houna gowadi ma lawa hina koyamehi po hina pa, “Yesu amaka hilage uyahinei i towolo meme”, po Yesu a hewahewali hai koyama waimulina a koyama tahatahayana ina lata lagoni.’

⁶⁵Ega yaka Pilato i paliwelehi i pa, ‘Omi tu galena itete he memae, ona niyehi po kokowaga hina galena itete imahiyeya’. ⁶⁶Yaka hi nae

kokowaga u matetana po guduna hi pupu imahiyeya ma tu galena itete hi witowolihi.

Yesu hilage uyahinei i towolo meme

28 ¹Mi Yudeya hai dalabu i kokoe, ma gaogao a iyeta tahatahayana uyahina malatomtom kikina Maliya Magadalagei, a waligeha mitehi hi nae ipa kokowaga hina galeyaya. ²Ma guhuguhu baneina i gelete, naka Guyau a tu winoyanoya gehouna yadei i hopu mai po kokowaga matenanei gaima i buileya ma u tepana i tugula. ³Tu winoyanoya galenana i namanamali ma a kaleko i wakeke duma. ⁴Ma kokowaga tu galena itetena tu winoyanoya hi gagaleyaya po hi matouta, po hi taatawa ma hi guli mei lawa hilahilagehi.

⁵Ma tu winoyanoya wiwinehi i paliwelehi i pa, 'Ega ona matomatouta. A hanapugemi taumi Yesu hi laihilageni o bibiheyaya. ⁶Tauna ega geka hotana ita memae amaka i towolo meme, mei lolowa i palipaliwelemi pite. Ona nei po anani eno ona galeyaya kokoena. ⁷Ma ona nae po a hewahewali ona paliwelena yagiyaginehi ona pa Yesu amaka hilage uyahinei i towolo meme po e tahatahaya nae u Galili, ma taumi noka hota apo ona galeyaya. Geka omi tuwega amaka a paliwelemi.'

⁸Ega yaka wiwinehi hi matouta ma gasi hi kaoha, ma kokowaga hi nehaleyaya po hi neyagiyagina po hi nae Yesu a hewahewali uyahihi po awai hi gelegeleta hi paliwelehi. ⁹Mala emosi ma Yesu i tuhagahi po i mamalihi i pa, 'Tinani', ma hi polou po aena hi wogoya ma hi wotalagiyeya. ¹⁰Ma Yesu i paliwelehi i pa, 'Ega ona matomatouta ma ona nae po walewalehiu ona paliwelehi po hina nae u Galili po noka hotana apo hina galeu'.

Kokowaga tu galena itetena hai wipaliwelena

¹¹Geka wiwinehi yohola tahayagei hi nena, ma kokowaga tu galena itete hi nae Yelusalem po awai hi gelegeleta tu witalaguyaba babadahi hi paliwelehi. ¹²Ega yaka tu witalaguyaba po mi Yudeya hai tanitaniwaga mitehi hi'mboina ma hi wiwogatala po mone baneina kokowaga tu galena itetena hi welehi ma hi lugagayogehi, ¹³po ipa ega lawa hina palipaliwelehi, ma hina baha hina pa, 'Uguwei to eneno ma Yesu a hewahewali hi nei po hinina hi daneneya'. ¹⁴Ma gasi hi paliwelehi hi pa, 'Inapa mi Loma hai taniwaga tuwega geka ina nonoli yaka apo to koyameya po ega ina lauuyogigai uyahimi'. ¹⁵Ega yaka hai mone hi tama, ma babadahi hai baha hi wiponawogogeya po hai widededena hi nohaya mi Yudeya atapuhi uyahihi po amalai he ibaabaneyeya.

Yesu a hewahewali hai bagibagi i welehi

¹⁶Ega yaka Yesu a hewahewali magouhi 11 hi nae u Galili po hi gae oya Yesu i bahebaheya uyahina. ¹⁷Po Yesu hi galeyaya ma hi wotalagiyeya,

tamogi uyahihi gehouhi yohola hi launugoluwaluwaga. ¹⁸Ega yaka Yesu i nei uyahihi po i paliwelehi i pa, 'Amau taniwaga atapuna hoi yada po hoi hipuli amaka i weleu, ¹⁹yaka ona nae tupo atapuna uyahina po ona lauguguya lawa uyahihi po hina wotago uyahiu. Ma Amau gowanei, po tau Natuna gowaugei, po Alugo Woiyawa gowanei ona ibapatisohi. ²⁰Ma wiatatiana atapuna amaka a welemi, ma lawa ona wiatatiyehi po hina wiponawogo. A baha duma uyahimi apo tau houga magomagouna mitemi ta memae, amalai po a siga hipuli anani kokoe uyahina.'